

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
(повна назва інституту/факультету)

Кафедра загальної фізики та фізики твердого тіла
(повна назва кафедри)

«На правах рукопису»
УДК 378.018.43:[378.016:37](043.3)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри
_____ **В.Й. Котовський**
(підпис) (ініціали, прізвище)

“ ____ ” грудня 2018 р.

Магістерська дисертація

зі спеціальності (спеціалізації) 104 фізика та астрономія
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Методика дистанційного навчання у ВУЗі на прикладі
дисципліни «Педагогіка вищої школи»**

Виконала: студентка 2 курсу магістерського рівня, групи

ОФ-71мп
(шифр групи)

Лук'яненко Яна Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Гарєєва Ф.М.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань.
Студент _____
(підпис)

Київ – 2018 року

ЗАВДАННЯ

на магістерську роботу студентки

Лук'яненко Яни Миколаївни

1. Тема роботи: Методика дистанційного навчання у ВУЗі на прикладі дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Керівник роботи: канд. пед. наук, доц. Гарєєва Ф.М.

Затверджено наказом по університету від «02» листопада 2018р. №4064-с.

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи: використання розробленого комплексу методичного забезпечення дистанційного навчання з Педагогіки вищої школи сприяє підвищенню ефективності навчання студентів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік завдань, які потрібно розробити):

- **визначити** основні напрямки підходу до розробки навчального матеріалу для дистанційного навчання
- **створити**
 - 1) конспект лекцій;
 - 2) презентації лекцій;
 - 3) ролики відео- лекцій;
 - 4) тестові завдання для перевірки засвоєного матеріалу лекцій;
 - 5) домашнє завдання до кожної лекції;
- **розмістити** розроблений матеріал в платформу Moodle та електронну систему Campus.

5. Перелік графічного матеріалу: 141 слайди презентацій лекцій.

6. Дата видачі завдання 03.09.2018р.

Календарний план

Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Перегляд літературних джерел, складання огляду літератури	03.09.2018-09.09.2018	
Пошук і добір фактичних матеріалів, їх групування та систематизація	10.09.2018-23.09.2018	
Розробка підходу до представлення навчального матеріалу для дистанційного навчання	24.09.2018-07.10.2018	
Складання теоретичних відомостей лекцій 1-4	24.09.2018-30.09.2018	
Складання тестових завдань та завдань для домашньої роботи до лекцій 1-4	01.10.2018-14.11.2018	
Запис роликів відео-лекцій 1-4	01.10.2018-04.11.2018	
Монтаж та конвертація знятих роликів відео- лекцій 1-4	10.10.2018-15.11.2018	
Створення презентацій лекцій 1- 4	08.10.2018-18.11.2018	
Завантаження розробленого матеріалу в платформу Moodle та електронну систему Campus	19.11.2018-25.11.2018	
Попередній захист	12.12.2018	
Корегування роботи відповідно до зауважень комісії	12.12.2018-17.12.2018	
Захист роботи	18.12.2018	

Магістр _____
(підпис)

Лук'яненко Я.М.
(ініціали, прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

Гарєєва Ф. М.
(ініціали, прізвище)

Реферат

Об'єкт дослідження: процес дистанційного навчання з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Мета роботи: розробка комплексу методичного забезпечення для дистанційного навчання з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Методи дослідження:

теоретичні: узагальнення даних стосовно теми дослідження на основі психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, офіційних освітньо-наукових джерел та змісту дисципліни «Педагогіка вищої школи» для університетів;

емпіричні: спостереження за педагогічним процесом, бесіди з викладачами КПІ ім.І.Сікорського.

Завдання дослідження:

- Ознайомитися з програмою дисципліни «Педагогіка вищої школи».
- Визначити основні напрямки розробки навчального матеріалу .
- Скласти конспект лекцій.
- Підібрати ілюстративний матеріал для слайдів презентацій.
- Відзняти ролики відео-лекцій.
- Виконати монтаж та конвертацію відео-матеріалів лекцій.
- Створити тестові завдання для перевірки засвоєного матеріалу лекцій.
- Скласти домашнє завдання до кожної лекції.
- Розмістити розроблений матеріал в платформу Moodle та електронну систему Campus.

Результати та їх новизна

Розроблено комплекс методичного забезпечення для проведення дистанційного навчання з дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Складено:

- опорний конспект лекцій;
- тестові завдання;
- домашні завдання.

Відзнято ролики відео-лекцій.

Використано платформу Moodle та електронну систему Campus для застосування розробленого матеріалу під час дистанційного навчання.

Ступінь впровадження: робота є навчально-методичною базою для дистанційного навчання.

Рекомендації щодо використання результатів роботи та область їх застосування: результати роботи можуть бути використані викладачами, методистами та студентами старших курсів вищих навчальних закладів.

Значення роботи та висновки: розроблено комплекс методичного забезпечення для підвищення ефективності проведення дистанційних занять з дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Ключові слова: дистанційне навчання, ролики відео-лекції, презентація, тест.

В роботі наведено: використаної літератури -53 , сторінок: -107 , рисунків-141.

Abstract

Object of research: the process of distance learning in the discipline "Pedagogy of Higher School"

Purpose: to develop a set of methodological support for distance learning in the discipline "Pedagogy of Higher School"

Research methods:

theoretical: generalization of data on the topic of research on the basis of psychological and pedagogical and scientific-methodical literature, official educational-scientific sources and the content of the discipline "Pedagogy of high school" for universities;

empirical: observation of the pedagogical process, interviews with the teachers of the KPI im.I.Sikorsky.

Objectives of the study:

- To familiarize with the program of the discipline "Pedagogy of high school".
- Identify the main areas of study material development.
- Make a summary of lectures.
- Find illustrative material for slide presentations.
- Capture videos of video lectures.
- Perform assembly and conversion of video materials of lectures.
- Create test tasks to test the leaked material.
- Make a homework assignment for each lecture.
- Place the material developed on the Moodle platform and the Campus electronic system.

Results and their novelty

The complex of methodical support for carrying out *is developed* distance learning in the discipline "Pedagogy of higher education".

Made up of:

- reference abstract of lectures;
- test tasks;
- Homeworks.

Video clips *videotaped*.

The Moodle platform and the Campus electronic system for the use of developed material during distance learning have been *used*.

Degree of implementation: work is a learning and methodological basis for distance learning.

Recommendations on the use of the results of work and the scope of their application: the results of the work can be used by teachers, methodologists and students of higher education courses of higher educational establishments.

Value of work and conclusions: a set of methodological support was developed for increasing the efficiency of distance learning in the discipline "Pedagogy of the Higher School".

Keywords: distance learning, videos of video lectures, presentation, test.

The paper contains: used literature -53, pages: -107, drawings - 141.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»	10
1.1. Поняття дистанційного навчання в системі інноваційних технологій.	10
1.2. Дидактичні основи дистанційного навчання студентів з дисципліни «Педагогіка вищої школи»	14
РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»	19
2.1. Дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського.....	19
2.2. Methodика використання розробленого комплексу методичного забезпечення для дистанційного навчання.....	23
2.3. Комплекс методичного забезпечення лекцій з «Педагогіки вищої школи»	40
2.3.1. Лекція №1 «Реформування системи освіти України».....	40
2.3.2. Лекції №2 «Система освіти України».....	52
2.3.3. Лекція №3 «Основні поняття теорії навчання»	64
2.3.4. Лекція №4 «Психологічні основи теорії навчання».....	78
РОЗДІЛ ІІІ. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	92
ВИСНОВКИ.....	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103

ВСТУП

Необхідність створення і впровадження нових підходів до навчального процесу в вищих технічних навчальних закладах призвела до змін в системі освіти. Основною проблемою на сьогоднішній день є необхідність модернізації лекційних занять в напрямку створення дистанційної системи навчання, зосередженої на покращенні якості освіти з використанням сучасних інформаційних технологій для підготовки фахівців високої кваліфікації.

Проведений аналіз науково-методичних праць показав, що для технічних університетів існують певні проблеми в галузі методичного забезпечення лекційних занять з використанням новітніх інформаційних технологій.

У педагогічній літературі дистанційне навчання розглядається як якісно нова форма освіти, що ґрунтується на принципах самостійності навчання студентів, сучасних педагогічних методах, технічних засобах передачі інформації як особливого типу освітньої діяльності, що робить процес навчання гнучким, варіативним, багатовекторним, уможливорює застосування індивідуальної освіти.

Переваги дистанційної форми навчання для студентів вищих навчальних закладів полягають в інтенсивному оновленні знань, що здобуваються зі світових інформаційних ресурсів; розширюють поле діяльності викладача (незалежно від місцезнаходження всіх суб'єктів навчального процесу); забезпечують спеціальні потреби інвалідів, інших категорій студентів під час отримання ними освіти; розвивають пізнавальні інтереси, сприяють формуванню їхньої професійної орієнтації та оволодінню методами наукових досліджень. На сьогоднішній день, дистанційні курси, що розробляються для студентів вищого навчального закладу, їхнє інформаційно-змістове наповнення, послідовність викладу та термінології лише частково відповідають сучасним вимогам.

Ці обставини визначили *актуальність* нашого дослідження та зумовили вибір теми магістерської дисертації: «Методика дистанційного навчання у ВУЗі на прикладі дисципліни «Педагогіка вищої школи».

РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

1.1. Поняття дистанційного навчання в системі інноваційних технологій

Одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти є дистанційне навчання, яке перебуває на етапі створення національної системи дистанційної освіти й забезпечується ухваленням відповідних нормативних документів: Національної доктрини розвитку освіти [1], «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [2]; Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні [3], Положення про дистанційне навчання (зі змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства освіти і науки № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015) [4].

Дистанційна освіта є важливим інструментом практичної реалізації принципів відкритої освіти в Україні. З проаналізованих джерел встановлено, що в Європі XIX століття було поширене поняття *«кореспондентське навчання»*, значення якого визначено як *«навчання на відстані»*. Офіційно університет Лондона в 1936 році поряд з очним навчанням запровадив кореспондентське. У 20-роках в Україні виник різновид кореспондентського навчання – заочне, яке широко використовувалося в навчальних закладах різного типу. Тільки в 1982 році термін «кореспондентське навчання» змінено на термін «дистанційна освіта» під час Міжнародної конференції у Канаді[5]. На сьогодні до наукового обігу ввійшли такі терміни, як дистанційне навчання, синхронний та асинхронний режими, веб-ресурси навчальних предметів, веб-середовище дистанційного навчання, дистанційна форма навчання, інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання, психолого-педагогічні технології дистанційного навчання, суб'єкти дистанційного навчання тощо, що свідчить про модернізацію засобів навчання та розширення їхнього арсеналу[6].

Дослідниками визначено *проблеми* впровадження дистанційного навчання

на сучасному етапі:

- довільна термінологія електронного навчання;
- збільшення обсягів інформації в мережі, що ускладнює роботу викладачу;
- поява «хмарних» технологій спонукала педагогів до створення та використання нових педагогічних підходів[7].

На сьогодні недостатньо вивченими залишаються питання, які стосуються змісту, методів, організаційних форм і засобів дистанційного навчання; потребують подальших досліджень дистанційні курси, що розробляються для студентів вищої школи, їхнє інформаційно-змістове наповнення, послідовність викладу тощо.

Протягом останніх років в Україні відбувається удосконалення нормативно-правових документів із питань дистанційної освіти в вищих навчальних закладах. У Положенні про дистанційне навчання[4] визначено, що *дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі* [4].

Дистанційна освіта реалізується через систему дистанційного навчання, яка є частиною системи освіти України, з нормативно-правовою базою, організаційно оформленою структурою, кадровим, системотехнічним, матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням[4].

У Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні (2000р.) визначено, що *«дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання»*. Характерними рисами дистанційної освіти є гнучкість, модульність, паралельність, велика аудиторія, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, якість, позитивний вплив на студента[8].

На думку Є. С. Полат, *«дистанційне навчання – це взаємодія на відстані*

викладача та студента, яка має всі властиві навчальному процесу компоненти (мету, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання) й реалізовує специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, що передбачають інтерактивність»[9].

Р. Деллінг, Ч. Ведемейєр стверджують, що «дистанційне навчання – це незалежне навчання, штучна та діалогічна можливість для навчання, за якої містком між учнем і навчальним закладом служить штучний носій-сигнал»[10].

На думку вчених (Б. Холмберг, О. Сімпсон), дистанційне навчання – це «нова специфічна форма навчання, яка передбачає використання певних підходів, методів, дидактичних засобів, взаємодії вчителя і учнів»[11].

Основними ознаками та показниками дистанційного навчання, на нашу думку, є: здобуття знань; навчання; комплекс послуг освіти, що надаються різноманітним категоріям студентів використовуючи різні інформаційні та мультимедійні технології; процес взаємодії між викладачами та студентами з використанням Internet технологій.

Більшість дослідників [12, 13,14, 14, 15, 9] розрізняють традиційне дистанційне навчання (заочна форма навчання) та електронне дистанційне навчання.

Традиційне навчання – в якому всі учасники навчально-виховного процесу взаємодіють асинхронно, значною мірою використовуючи системи поштового, телефонного зв'язку.

Електронне дистанційне навчання – це різновид дистанційного навчання, за яким учасники й організатори навчального процесу здійснюють переважно індивідуалізовану взаємодію як асинхронно, так і синхронно в часі, переважно і принципово використовуючи електронні транспортні системи доставки засобів навчання та інших інформаційних об'єктів, комп'ютерні мережі інтернет, медіанавчальні засоби та інформаційно-комунікаційні технології[17].

Електронну освіту визначають як вид навчання, в якому всі аспекти освітнього процесу базуються на комп'ютерних технологіях. Сучасні

електронні технології освіти дозволяють створювати групи для навчання, керувати ними; проводити онлайн-тести; збирати й опрацьовувати результати; організовувати колективну роботу над завданнями[18]. Використання комп'ютерних технологій інтегровано в електронну освіту, що дозволяє створити єдиний навчальний простір, доступний для всіх учасників освітнього процесу[19].

Останнім часом спостерігається тенденція до розвитку *змішаного навчання*, яка органічно поєднує в собі як традиційні, так і дистанційні форми навчання.

Використання інноваційних технологій у навчальному процесі стало невід'ємною частиною навчання у вищій школі. Термін «технологія» походить від двох грецьких слів: *techne* – мистецтво, майстерність, та *logija* – наука. Отже, технологія – це наука («корпус знань») про способи (набір і послідовність операцій, їх режими) забезпечення потреб людства за допомогою (шляхом застосування) технічних засобів (знарядь праці), тобто наука про майстерність[21].

Як зазначено в нормативних документах, *«курс дистанційного навчання – інформаційна система, яка є достатньою для навчання окремим дисциплінам за допомогою опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій»*[20].

Протягом останніх років відбувається помітний прогрес у досконаленні дистанційного навчання у вищих навчальних закладів. Створюються початкові освітньо-педагогічні програми та середовища для онлайн навчання, відкриваються нові центри комунікацій освітнього простору тощо.

Дистанційне навчання відкриває доступ до кращої, якіснішої освіти для усіх учасників навчального процесу, проте навчання за допомогою засобів Internet-технологій інтернет розкрито недостатньо. Особливо це стосується методичної розробки навчального забезпечення електронно-навчальних курсів,

функціонування платформ для дистанційного навчання, наявність фахового кадрового забезпечення, володіння інформаційними технологіями усіх учасників навчально-виховного процесу тощо.

1.2. Дидактичні основи дистанційного навчання студентів з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Невід’ємною складовою професійної компетентності педагога, на нинішньому етапі навчання, є володіння методикою навчання предмета на основі широкого спектру інноваційно-педагогічних технологій; створення предметного курсу, розроблення дидактичного контенту з урахуванням електронних засобів навчання нового покоління. З розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, впровадження їх на заняттях з педагогіки вищої школи набуває важливості вивчення дидактичних основ дистанційного навчання.

Система навчання – це цілеспрямована система засобів, за допомогою яких студенти здобувають вміння й навички, в них формується світогляд, розвиваються пізнавальні та творчі сили[22].

У традиційній системі навчання визначальна роль належить викладанню, діяльності викладача. Її визначають дидактичні концепції таких педагогів, як Я. А. Коменський, Й. Г. Песталоцці, І. Ф. Гербарт, а також дидактика німецької класичної школи.

Сучасна дидактична система ґрунтується на положенні про те, що викладання й навчання є невід’ємними складовими процесу навчання, а їх дидактичний взаємозв’язок у структурі цього процесу є предметом дидактики. Дидактична система, яка забезпечує навчальний процес, складається з таких елементів, як мета, зміст навчання, навчальні методи, засоби й форми навчання; суб’єктів (студентів, викладачів), що надає можливість проводити дослідження як цілісного педагогічного явища.

Відомо, що *класична дидактична система*, в якій відбувається традиційний освітній процес, складається з семи елементів: цілі і зміст

навчання, суб'єкт та об'єкт навчання, методи, засоби й форми навчання[23].

Традиційну дидактичну систему, яку використовують в Європі, пов'язують з іменем німецького педагога І. Ф. Гербарта, який визначив *чотири ступені навчання*: виразність, асоціація, система, метод[24].

1. Ступінь ясності: виокремлення матеріалу, його розуміння й поглиблене вивчення.

2. Ступінь асоціації: зв'язок нового матеріалу з наявними знаннями.

3. Ступінь системи: формування понять, висновків, законів.

4. Ступінь методу: розуміння теорії, використання її в нових умовах[24].

Розробнику дистанційних курсів у першу чергу необхідно займатися відбором матеріалу, добором такого змістового наповнення курсу, яке поглибить базові знання студентів із певного предмету. Прикладом можуть бути розроблені авторські дистанційні курси з педагогіки вищої школи[25].

Отже, окреслені чотири орієнтовні ступені навчання за І. Ф. Гербартом сприяють організації процесу навчання, систематизації діяльності викладача.

Під час навчання на відстані велике значення має підтримка студента, заохочення, стимулювання до здобуття знань.

Формами спілкування під час дистанційного навчання є форум, чат, спілкування в мережі інтернет, електронна пошта тощо.

У ході проведення спостереження й зіставлення дидактичних систем ми вважаємо, що розробка дистанційних курсів може орієнтуватися на педагогічну систему І. Ф. Гербарта. Цінним здобутком педагога є положення про принципи відбору матеріалу й методи його надання учням, ступені навчання, визначення структури, які, на нашу думку, якнайкраще акумулюються в дистанційну освіту[24].

Сучасні принципи дистанційного навчання наводять В. Ю. Биков та Н. І. Клокар:

- *інтерактивність* – передбачає діалог викладача зі студентом;
- *адаптивність* – забезпечує індивідуальний графік навчання, темп;
- *самостійний вибір* реєстрації слухачем, терміни консультацій і

виконання контрольних тестів;

– *гуманістичність* – полягає у спрямованості навчання та освітнього процесу в цілому до людини; у створенні максимально сприятливих умов для оволодіння змістом навчання;

– *відповідність технологій до навчання* – адекватність технологій навчання моделям дистанційного навчання;

– *вибір змісту освіти* – відповідність змісту дистанційної освіти нормативним вимогам Державного освітнього стандарту й вимогам ринку;

– *гнучкість і мобільність* – створення інформаційних мереж, баз і банків знань та даних для дистанційного навчання, що дозволять коригувати або доповнювати освітню програму;

– *неантагоністичності дистанційного навчання існуючим формам освіти* – проектоване дистанційне навчання зможе дати очікуваний результат за умови, якщо створювані та впроваджувані інформаційні технології будуть природно інтегровані в неї;

– *економічність* – раціональне використання фінансових та матеріальних ресурсів[26, 27].

У «Положенні про дистанційне навчання» визначено, що основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є *лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації* тощо. *Форма організації навчального процесу* – самостійна робота[4].

Кращий вибір форм, методики і засобів для навчання сприяє оптимальному засвоєнню умінь, навичок та знань студентів. Проте для цього потрібно більш щільне опрацювання теоретичного матеріалу, врахування послідовності у вміннях, навичках та знаннях студентів, покращення технології проведення заняття.

На думку вчених, ефективним засобом запам'ятовування в дистанційному курсі є *презентації*, які допомагають «легше зосередитися на основній ідеї», де «чітко показана відносна важливість ідеї», «безпосередньо розпізнаються зв'язки між ключовими поняттями»[36]. Тривалість короткотермінової робочої

пам'яті 20 секунд, і якщо інформацію не буде оброблено, то вона не зможе перейти до довготривалої пам'яті на збереження. Обсяг інформації, що перейшла до довготермінової пам'яті залежить від якості та глибини обробки інформації в робочій пам'яті[26].

Особливої актуальності набувають питання відбору *способів репрезентації* (відтворення побаченого, почутого, відчутого людиною з можливістю змін представленої інформації внаслідок впливу часу, стану пам'яті, емоційного стану в момент первинного сприйняття інформації) навчального матеріалу у вигляді *презентацій, файлів та інших навчальних ресурсів* вбудованих на платформі Moodle [28, 29].

Провідними методами в системі дистанційного навчання є програмоване навчання та методи індивідуалізованого навчання, що базуються на значному збільшенні самостійної роботи студентів, яка здійснюється за індивідуальним графіком, інколи під контролем викладача[30].

Спершу, як створювати проєкт дистанційного курсу варто конкретно усвідомити мету та цілі, які є елементами системи навчальної дисципліни. Для цього можна скористатися діючими початковими програмами навчальних курсів.

Аналіз і синтез наукової літератури дає підстави дійти до таких висновків: дистанційна форма навчання урегульовується такими дидактичними принципами, як системність, науковість, зв'язок теорії та практики, диференціація; має різноманітні форми представлення матеріалу й реалізовується шляхом застосування дистанційної форми як окремої форми навчання педагогіки[31].

Також аналіз і синтез наукових статей, спостереження за навчальним процесом для таких висновків: для найкращого сприйняття студентами інформації необхідно враховувати такі *поради*:

1. Розміщення важливої інформації в центрі поля екрану.
2. Основна інформація виділяється кольором, розміром шрифту тощо.
3. Матеріал сторінки доступно пояснений.

4. Необхідно враховувати сприйняття студентами кольорів з екрану монітора, яке теж має свою специфіку. На сторінках дистанційного курсу рекомендується поєднувати в одному зображенні кольори одного спектру. Найбільше привертають увагу червоний, синій, жовтий, зелений, білий. Не слід використовувати темно-фіолетовий, темно-зелений, яскраво лимонно-жовтий і зелено-жовтий кольори.

5. Різкий контраст є малоефективний, викликає додаткову напругу користувача та стомлюваність. Найкраще сприймається: білий на чорному, зелений на чорному, жовтий на чорному та синьому.

6. На сторінках курсу можна виділяти кольором заголовки, додатки, терміни.

7. Під час створення мультимедійних презентацій варто дотримуватися принципу композиційного рішення: лаконічність, узагальнення й уніфікація, акцент на основних смислових елементах, автономність, структурованість, послідовність.

8. Під час аудіосприйняття засвоюється тільки 12% інформації, під час візуального – до 65% інформації (За даними ЮНЕСКО)[32, 33].

Досвід вітчизняних і зарубіжних фахівців з упровадження відкритих форм навчання дає підстави стверджувати, що майбутнє освітньої системи багато в чому залежатиме від зміни стереотипів, що склалися, від опори на педагогічні й технологічні інновації.

Отже, застосування інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях з педагогіки вищої школи може позитивно впливати на формування самоосвітньої компетентності студентів.

РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

2.1. Дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського

У теперішній час Інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і долаючи географічні бар'єри. Не стає виключенням і освіта. Зараз вже не обов'язково знаходитись поруч з викладачем. Інтернет дає змогу розширити заочну форму навчання, зробити його справді повноцінним та всеохоплюючим.

Дистанційне навчання – сукупність наступних заходів:

- засоби надання учбового матеріалу студенту;
- засоби контролю успішності студента;
- засоби консультації студента програмою-викладачем;
- засоби інтерактивної співпраці викладача і студента;
- можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

"Класична" заочна форма навчання часто не виправдовує свого призначення. Знання, що отримує студент, часто є поверховими, а самі заняття непродуктивними. Крім того, навчальний процес продовжується досить довго[34].

Переваги дистанційних курсів

- *гнучкість* – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів. Це досягається створенням альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань – підказок тощо;
- *актуальність* – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок;

- *зручність* – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу;

- *модульність* – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом;

- *економічна ефективність* – метод навчання дешевший, ніж традиційні, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень, полегшеному коригуванню електронних навчальних матеріалів та мультидоступу до них;

- *можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації* будь-якою кількістю студентів;

- *інтерактивність* – активне спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу;

- *більші можливості контролю якості навчання*, які передбачають проведення дискусій, чатів, використання самоконтролю, відсутність психологічних бар'єрів;

- *відсутність географічних кордонів* для здобуття освіти. Різні курси можна вивчати в різних навчальних закладах світу.

Дистанційну форму навчання ще називають "*освітою протягом усього життя*" через те, що більшість тих, хто навчається, - дорослі люди. Багато хто з них вже має вищу освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання і набути навички роботи. Саме тоді оптимальною формою може стати дистанційне навчання[34].

Організація дистанційного навчання

У системі дистанційного навчання виділені 4 типи суб'єкта:

1. *Студент* - той, хто навчається.
2. *Тьютор* - той, хто навчає.

3. *Організатор* - той, хто планує навчальну діяльність, розробляє програми навчання, займається розподіленням студентів за групами і навчальним навантаженням на тьюторів, вирішує різні організаційні питання.

4. *Адміністратор* - той, хто забезпечує стабільне функціонування системи, вирішує технічні питання, слідкує за статистикою роботи системи[34].

Дистанційні курси

Важливим елементом дистанційного навчання є дистанційний курс (ДК). Ще до початку навчання тьютори розробляють ДК за своїми предметами. В процесі навчання курси можуть змінюватися і доповнюватися. Кожний викладач має змогу сам вирішувати, як буде виглядати ДК і які мультимедійні елементи в ньому будуть застосовуватися. Міра і спосіб використання комп'ютерних технологій при підготовці ДК значно впливає на ефективність його засвоєння. Світовий досвід показує, що використання динамічних об'єктів для створення наочних моделей процесів, адаптивне моделювання студента в багатьох випадках значно підвищує навчальний ефект.

Курс розбивається на розділи, які потрібно проходити у визначений час. За матеріалом розділів тьютори створюють і призначають тести і завдання, які також потрібно вчасно проходити. Тьютор має можливість призначувати спеціальні перевіірочні (граничні) тести за відповідними розділами курсу. Тьютор може призначувати завдання для підгруп студентів, тоді завдання вирішується колективно. Взаємодія між суб'єктами системи дистанційного навчання здійснюється за допомогою системи індивідуальних гостьових книг, форумів, чатів та електронної пошти.

Для організації дійсно ефективного навчального процесу дистанційного навчання необхідна систематична робота з оболонкою як студента, так і тьютора майже кожного дня на протязі всього терміну навчання[34].

З метою ефективного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіту з урахуванням позитивного досвіду діяльності та на базі Українського центру дистанційної освіти НТУУ «КПІ» створено

Український інститут інформаційних технологій в освіті КПІ ім. Ігоря Сікорського (УІТО).

Місія

Підвищення якості освіти, розширення доступу представників різних вікових груп та верств населення до освітніх ресурсів, створення умов для безперервного навчання впродовж усього життя за рахунок ефективного інтегрування ІКТ, в тому числі дистанційного навчання (ДН), в освітню сферу.

У відповідності до цих задач за роки існування спеціалістами інституту ініційовано та здійснено велику кількість різноманітних проектів, спрямованих на розповсюдження сучасних освітніх технологій, підвищення рівня вітчизняної освіти та поширення доступу громадян України до сучасних освітніх ресурсів та технологій.

Однією із ключових переваг цієї діяльності на освітянській ниві є можливість застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення проектів, які потребують нестандартних рішень. Зокрема, вони мають достатню програмно-технічну базу і, головне - великий досвід фахівців, у розробленні як окремих навчальних курсів, так і великих проектів з використанням дистанційних Інтернет-технологій.

УІТО став одним з першопрохідців впровадження дистанційного Інтернет-навчання в Україні. На сьогодні, здійснені проекти в області середньої освіти, вищої освіти, самоосвіти, післядипломної освіти.

Програмно-технічне забезпечення

УІТО обладнаний комп'ютерною системою на основі багатопроцесорних серверів з операційними системами Linux, MS Windows.

На базі Українського Інституту Інформаційних Технологій в Навчанні (УІТН) НТУУ «КПІ» відкрито вільний доступ для роботи з платформою підтримки дистанційного навчання Moodle, яка орієнтована на міжнародні стандарти AICC, IMS, SCORM. Сайт для доступу [http://moodle.ipo.kpi.ua/moodle/\[35\]](http://moodle.ipo.kpi.ua/moodle/[35]).

2.2. Методика використання розробленого комплексу методичного забезпечення для дистанційного навчання

Для ефективного впровадження дистанційної форми навчання у вищому навчальному закладі нами було вирішено такі завдання:

- створити умови для дистанційного навчання;
- розробити структуру заняття під час синхронної роботи викладача та студента в мережі Internet;
- скласти методичні рекомендації щодо організації дистанційного навчання студентів;
- розробити цикл лекцій для дистанційної форми навчання у вигляді відеороликів та презентацій до лекцій;
- підготувати тестові завдання для контролю ефективності навчання студентів.

Для підвищення результативності навчання нами було використано спеціалізоване програмне забезпечення платформа Moodle підтримки дистанційної освіти, яка впроваджена в КПІ ім Ігоря Сікорського.

Серед безперечних переваг Moodle необхідно зазначити:

- безкоштовне розповсюдження;
- інтенсивна програмна та технічна підтримка з боку світової спільноти;
- підтримка понад 40 мов;
- можливість користування різних систем управління базами даних;
- виключення можливості використання паролю третьою особою без дозволу;
- не потребує додаткового програмного забезпечення для роботи;
- зрозумілий інтерфейс та просте обслуговування, управління та використання;
- можливість створення різноманітних оформлень вебсайту або окремих дистанційних курсів;
- вбудований візуальний редактор з можливістю копіювання та вставки тексту з інших програм (Word).

Основний потенціал Moodle полягає у тому, що курси містять ресурси та активні елементи. Серед них найчастіше використовуються 20 різновидів активних елементів, таких як форуми, глосарії, завдання, вікторини, опитування, бази даних, тести та ін. Головне завдання викладача, що створює дистанційний курс, полягає у поєднанні цих елементів у послідовності та групи, що допоможуть спрямувати користувачів правильним шляхом навчання. Таким чином, кожний активний елемент може базуватися на результатах попереднього. Moodle дозволяє викладачу створювати нові сценарії оволодіння знаннями, комбінуючи різні можливості платформи. У свою чергу студентам надається більша гнучкість у виконанні завдань та їх контролі.

Moodle містить широкий спектр засобів, за допомогою яких користувачі можуть як представити свої знання, так і обмінюватися ними. Сама структура дистанційного курсу перетворює процес навчання в активну подорож, яку має здійснити кожен студент. Форуми курсу стають простором для обговорення та забезпечення загального доступу до мультимедійного наповнення та документів курсу. Глосарій також стає спільно створеним словником та списком визначень, що зустрічаються протягом курсу. Wiki – загально створені сторінки, що використовуються для групової роботи та інших переговорів. За будь-якими індивідуальними та груповими видами діяльності спостерігає викладач, оскільки майже усі модулі курсу фіксують вхід, зміни та ім'я користувача.

Принципово новим у підході дистанційного навчання до процесу оволодіння знаннями на основі платформи Moodle стало поняття «вчитися на практиці». Велика кількість засобів електронного навчання раніше являло собою статистичну інформацію, яка надає студентам незначні можливості практичного використання тих знань, яких вони отримують під час вивчення певного курсу. Нерідко викладач витрачав багато часу на створення бездоганних ресурсів для свого курсу, однак подібні зусилля приносили користь лише самому викладачу, залишаючи осторонь студентів.

Платформа Moodle надає студенту можливість, спостерігаючи за активною діяльністю інших студентів, самому покращувати якість набутих знань.

Окремої уваги заслуговує факт отримання знань у вільному навчальному просторі. Потенційний вчитель одночасно стає потенційним учнем. Платформа Moodle має різні засоби, за допомогою яких студенти представляють власні знання та діляться ними з іншими. Цей процес забезпечується сторінкою учасників (головне місце, де студент може побачити усіх інших учасників курсу), а також блоками «підключення користувача»(найкращих засобів побачити усіх активних користувачів, які є на даний момент у мережі) та «остання активність».

Сучасні темпи розвитку технологій вимагають від ресурсного забезпечення гнучкості та легкого пристосування до нових потреб учасників дистанційного навчання. Говорячи про останні версії Moodle, необхідно зазначити, що сторінка курсу, як основний інструмент викладача, може активно структуруватися натисканням однієї кнопки, усі активні елементи, секції та блоки можна з легкістю переміщувати.

На даний момент Moodle залишається найпоширенішою системою дистанційного навчання з найбільшою кількістю користувачів та розробників у світі. За статистичними даними в Україні зареєстровано 95 Moodle сайтів, 38 з яких забезпечують дистанційне навчання[37, 38,39]. Багато навчальних закладів оцінили переваги платформи Moodle, що може задовольнити широке коло користувачів та одночасно залишатися достатньо простою, щоб звичайні викладачі розпочали використовувати потужний потенціал Інтернету для освітньої мети. Тому і ми вирішили скористатися та розмістити комплекс дистанційних занять саме на цій платформі.

Учбово-методичне забезпечення дистанційного навчання. Незважаючи на те, що саме технічний потенціал сучасних інформаційних технологій допомагає реалізувати одне з головних переваг дистанційних систем – навчання на відстані, створення в навчальному закладі відповідної матеріально-технічної бази не дозволить досягти найвищого ефекту. Головним все-таки є наявність і

розробка учбово-методичного забезпечення самостійної роботи студентів або слухачів курсів. Передбачається використання так званих електронних лекцій, головна перевага яких полягає у використанні електронних носіїв інформації, а це у свою чергу дозволяє представляти її в стиснутому і більш об'ємному вигляді. Лекційний матеріал може бути викладений у вигляді тексту, озвучений і доповнений відеоматеріалами; мова йде про відео - лекції, слайди-лекції, що студент зможе переглянути самостійно в зручний для себе час і в характерному для його темпераменту ритмі. Гарні комп'ютерні тренінги, різного роду тестуючі і навчальні програми, додатковий ілюстративний матеріал, а також доступ у потрібний час до довідкових даних, словникових термінів. Для дистанційного навчання особливого значення набуває наявність і сама головна якість електронних підручників, що повинні бути по всіх дисциплінах навчального плану. Робота з електронним підручником дозволяє зробити навчальний процес індивідуальним. Кожен студент сам вибирає послідовність вивчення навчального матеріалу виходячи зі свого інтересу і можливостей. Під час дистанційного навчання значно збільшується частка самостійної роботи студентів, а це у свою чергу призводить до зміни змісту форм і методів навчання. Суть роботи викладача в даних умовах полягає не в читанні лекцій, а в створенні учбово-методичного забезпечення дисципліни в електронному вигляді, у постійній роботі над внесенням необхідних змін у навчальний матеріал, підборі кольорових ілюстрацій, графіків, створенні Flash-анімацій, тестів для самоконтролю. За наявності учбово-методичного матеріалу в електронному вигляді можна за допомогою комп'ютерних програм досить швидко зробити електронну книгу. Але її не можна назвати повноцінним електронним підручником; над ним нині працюють спеціальні електронні видавництва. Для керування навчальним процесом, контролю знань, доставки навчального контенту студентам і забезпечення дидактичними матеріалами застосовується спеціалізоване програмне забезпечення. Але суть дистанційного навчання полягає не тільки в наданні учбово-методичних матеріалів. Важливо виконати необхідні організаційні заходи для забезпечення прийому студента на

навчання, керування його навчанням. Не можна забувати про проведення проміжного і підсумкового контролю знань[40].

Методичні рекомендації щодо використання веб-ресурсів курсу, послідовності виконання, особливостей контролю.

Вкажемо загальні процедурні питання та особливості користування елементами курсу.

Конспект лекцій

Даний елемент дистанційного курсу є основним змістовим модулем дисципліни, який розкриває теоретичний зміст кожної теми за всіма питаннями, що входять до неї відповідно програми навчання. Основний зміст кожної теми має бути викладений коротко й доступно, починаючи з теоретичної частини, визначень, прикладів, таблиць із подальшим переходом до рекомендацій викладача щодо засвоєння матеріалу курсу, висновків по темі.

Для представлення теоретичного матеріалу у відповідних секціях (темах) дистанційного курсу краще розташовувати електронні конспекти лекцій. Вони можуть містити:

- структуровані електронні матеріали, зміст яких відображає логіку навчання за курсом і надає студенту теоретичні відомості з модуля у повному обсязі. У дистанційному курсі СДН Moodle ці матеріали розташовуються у вигляді виду діяльності Урок (Лекція), який являє собою послідовність веб-сторінок з матеріалом, між якими задаються навігаційні переходи. Цей елемент курсу також може містити тестові питання, за допомогою яких здійснюється контроль засвоєння матеріалу;

- мультимедійні презентації лекцій;
- додаткові електронні навчальні матеріали: флеш-ролики; аудіо і відео матеріали; довідкові та нормативні документи (форми, шаблони, стандарти, нормативні акти, закони тощо);

Лекційний матеріал, який вже завантажений нами в платформу

представлений у вигляді презентацій з використанням відео-роликів. На сторінці Moodle це виглядає так:

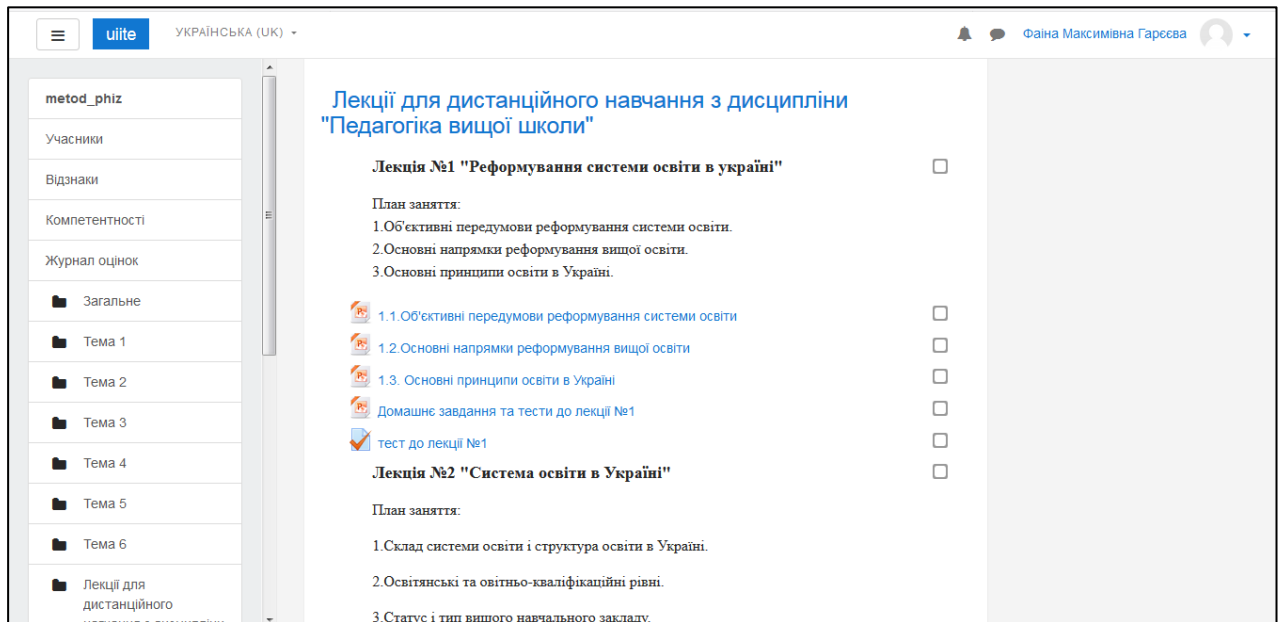

Рис. 1 Фото сторінки Moodle «Лекції для дистанційного навчання...»

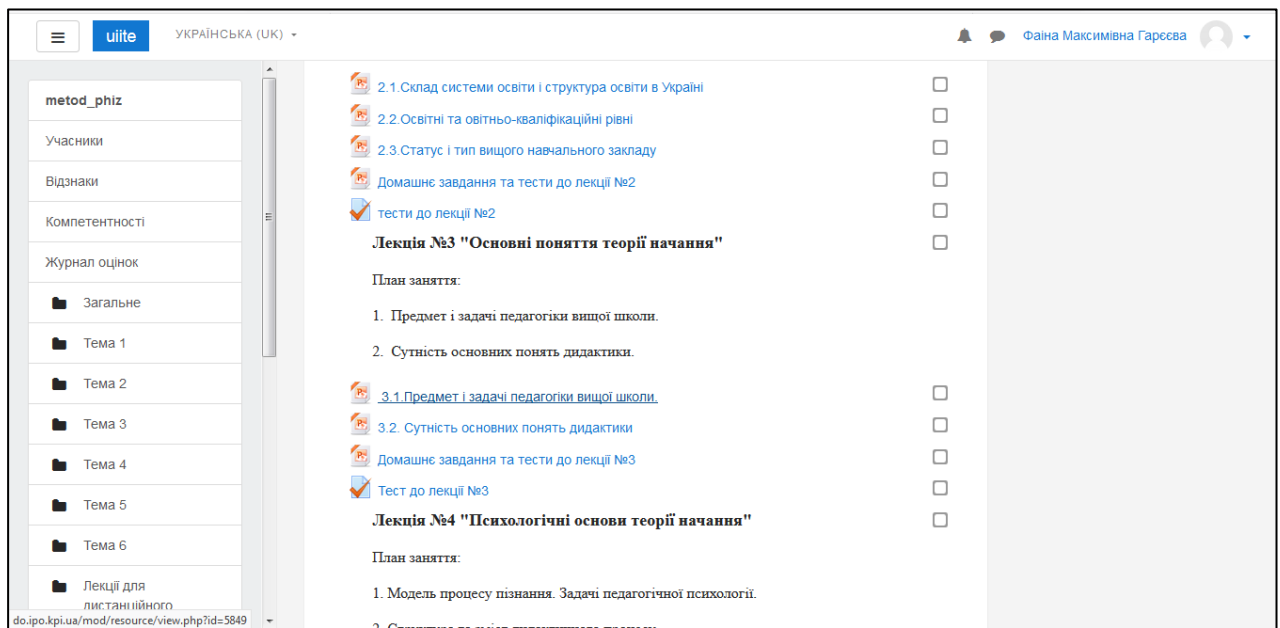

Рис. 2 Фото сторінки Moodle «Лекції для дистанційного навчання...»

продовження

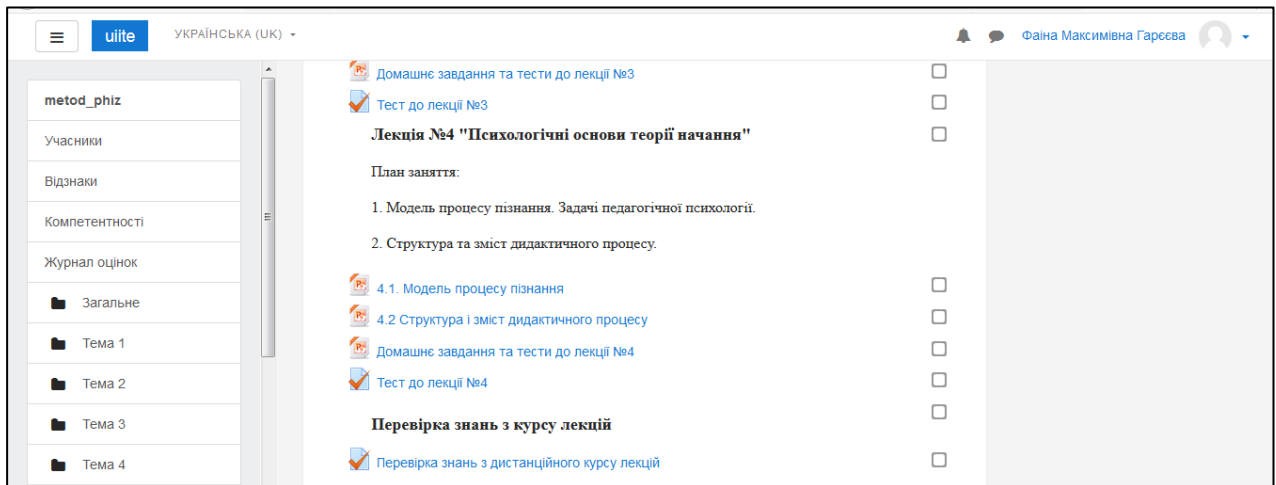

Рис. 3 Фото сторінки Moodle «Лекції для дистанційного навчання...»продовження

Для того, щоб перейти на обрану лекцію, потрібно натиснути лівою кнопкою миші, відкриється вікно з вибором відкриття. Наприклад відкриємо лекцію №2, пункт 2. Наводимо курсор миші на потрібний пункт.

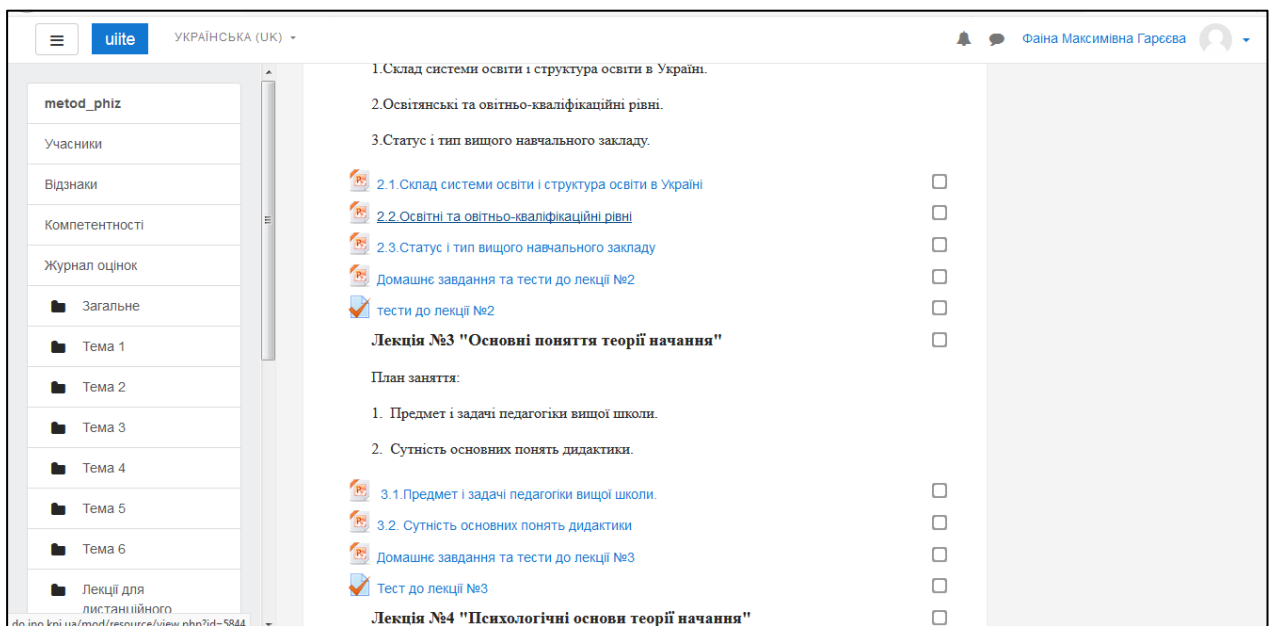

Рис. 4 Фото сторінки Moodle «2.2. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні»

З'являється наступне вікно.

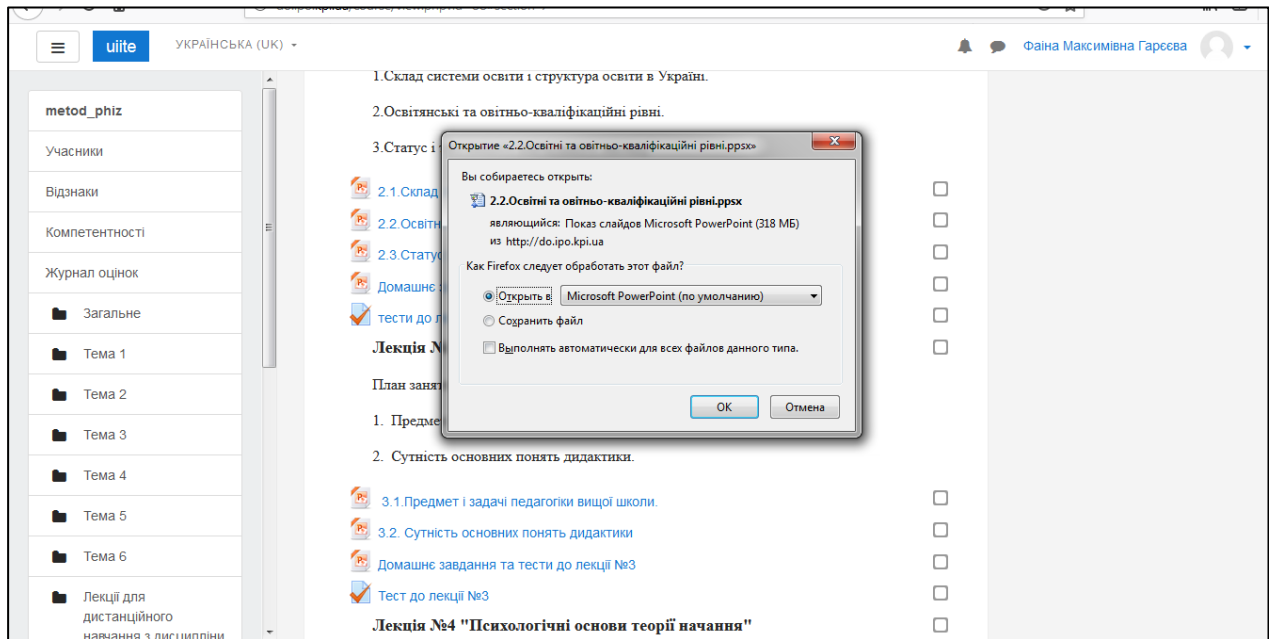

Рис. 5 Фото сторінки Moodle «Открытие 2.2. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні»

Користувач може обрати чи відкрити даний файл без зберігання «Открыть в...», чи зберегти файл на своєму ПК «Сохранить файл» і тоді відкрити його. Оберемо другий варіант «Сохранить файл» та натискаємо «Ок» після чого починається скачування файлу.

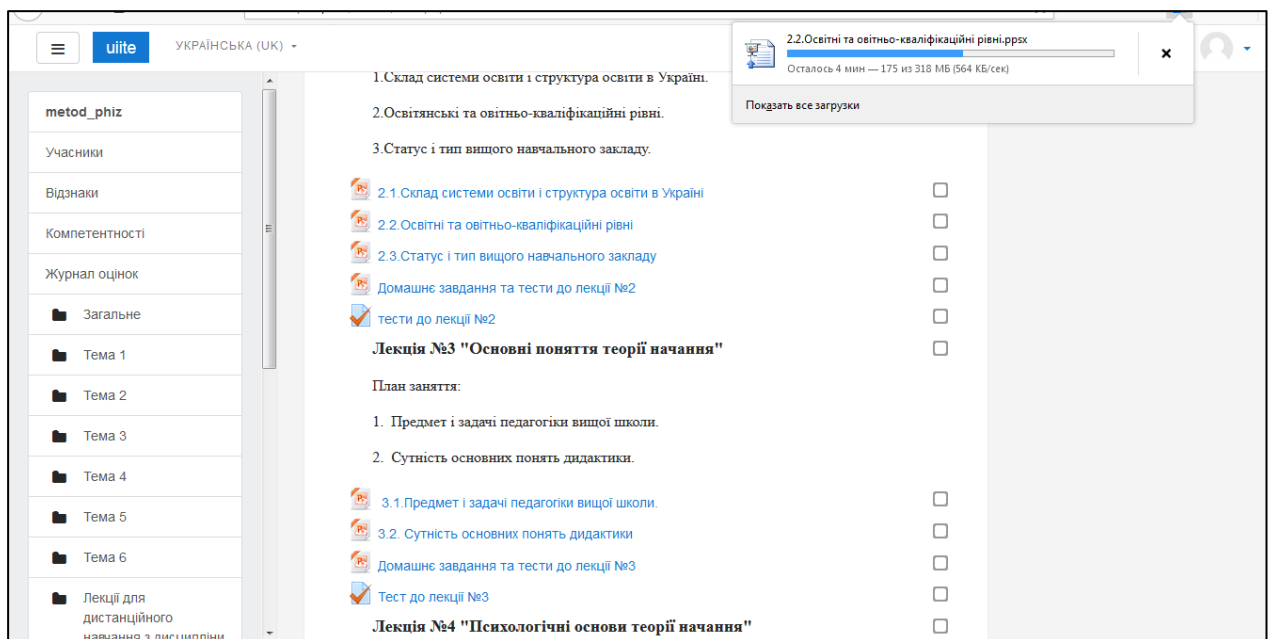

Рис. 6 Фото сторінки Moodle «Завантаження файлу»

Відкриваючи скачаний файл одразу ж переходимо до демонстрації даної лекції

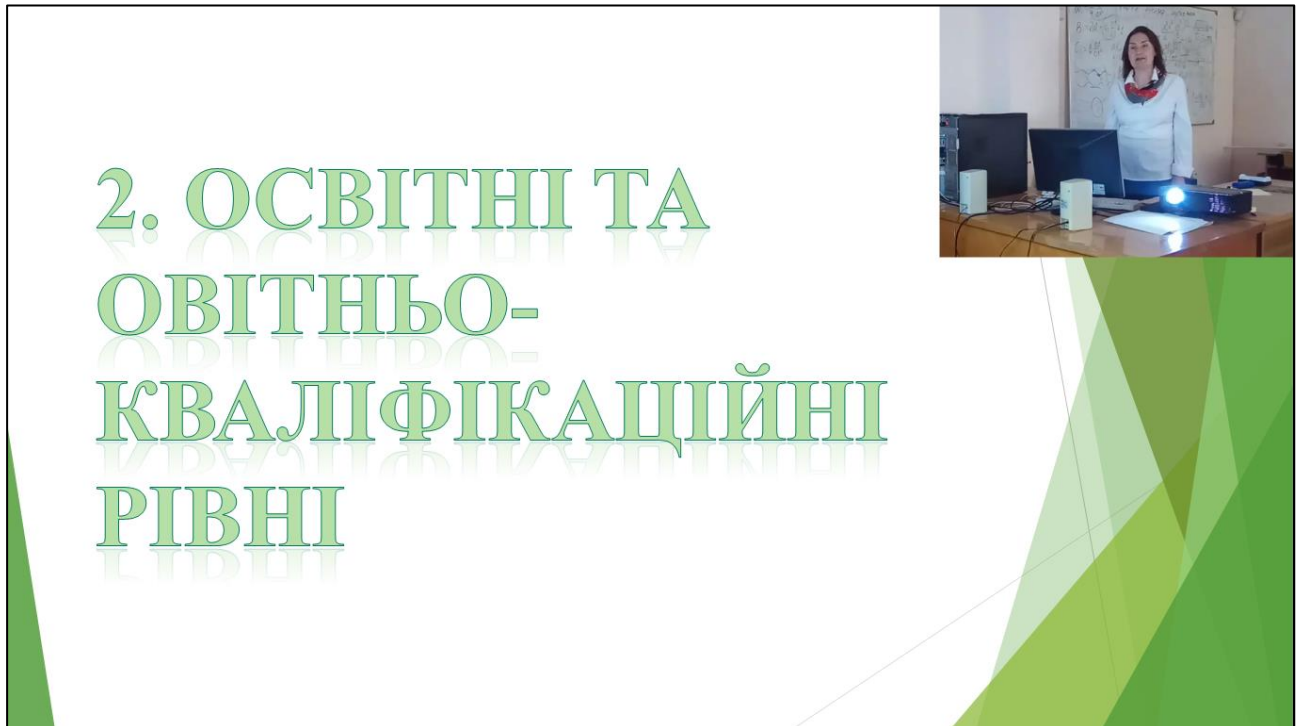

Рис. 7 Фото демонстрації лекції

Тестові завдання для перевірки знань з дисципліни

Тести мають своєю метою перевірку (самоперевірку) ефективності засвоєння матеріалу. Тести можуть відрізнятися цільовим призначенням: для самоконтролю, для перевірки поточних знань, для підсумкового контролю. Виходячи з цього, тести розробляються з окремих тем (модулів) та з дисципліни в цілому.

При підготовці тестів, які будуть використовуватися в СДН Moodle, слід продумати та визначити для кожного тесту такі атрибути і параметри:

- тип тесту (для самоконтролю, вхідного, проміжного, підсумкового контролю);
- види питань у тесті (вірно/невірно, одинарний або множинний вибір правильних відповідей, співставлення визначень і варіантів відповідей, числова відповідь, коротка відповідь з введенням з клавіатури та інші);
- максимальна кількість балів за увесь тест;
- бальна оцінка за кожну вірну відповідь та відсотки правильності (від 0% за неправильну відповідь до 100% за повністю правильну);

- прохідний бал (відповідно до оцінювання у Болонській системі);
- режим видачі студенту (вибіркові чи усі питання з запропонованих; яку кількість питань від загальної кількості має містити тест).
- відведений час для тестування;
- кількість спроб;

Для роботи з тестами система Moodle має спеціальний вид діяльності **Тест**. Тести можуть створюватися в самій системі, або імпортуватися із спеціального структурованого текстового файлу[41].

Тести для проміжного оцінювання знань з вибором однієї правильної відповіді розміщуються в кінці кожної лекції в файлі «Домашнє завдання та тести до лекції №...» або ж після домашнього завдання, і має наступний вигляд

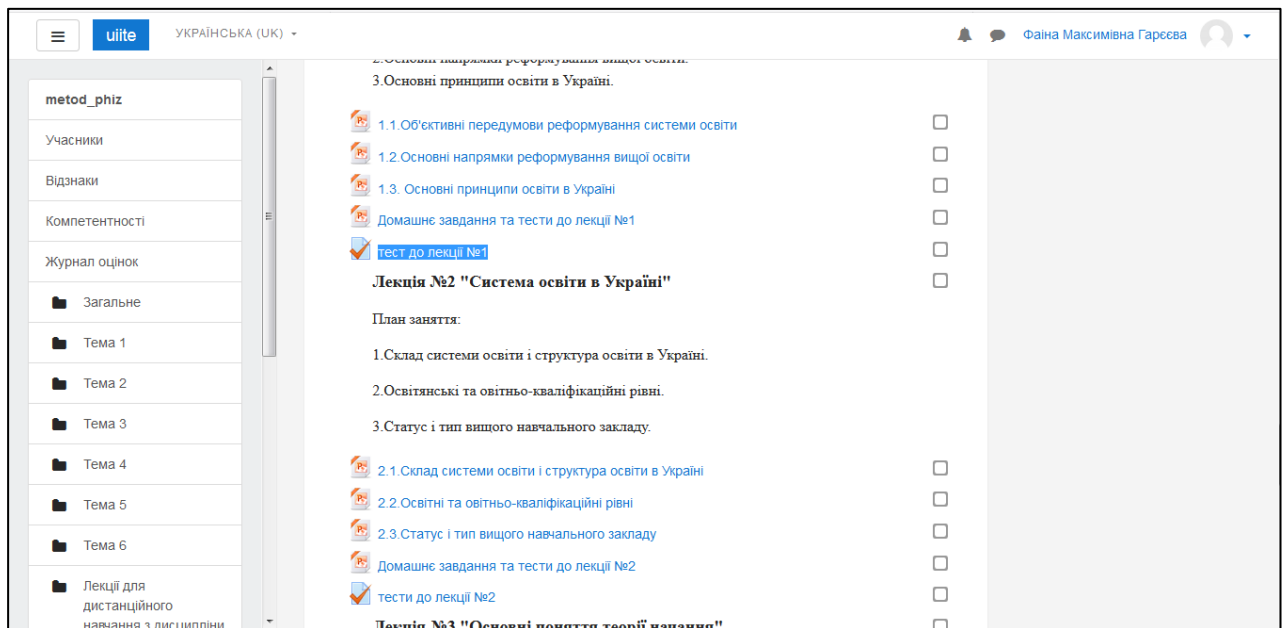

Рис. 8 Фото сторінки Moodle «Тест до лекції №1»

Для того, щоб відкрити даний тест, потрібно натиснути лівою кнопкою миші та перейти у наступне вікно

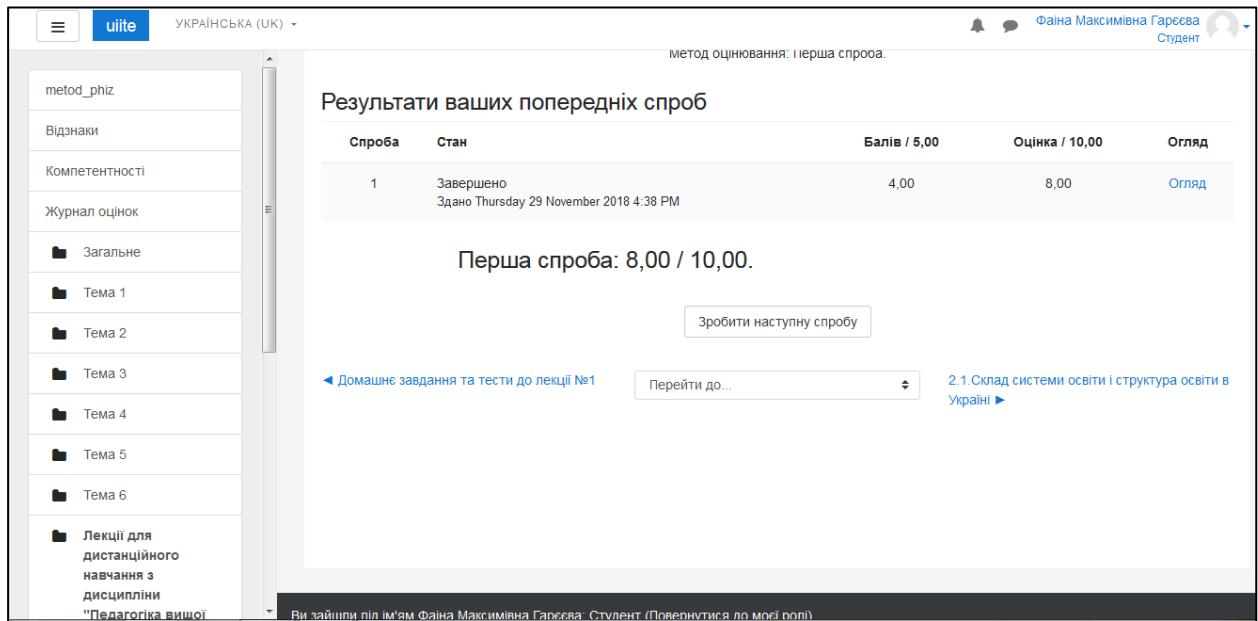

Рис. 9 Фото сторінки Moodle «Відкриття тесту»

Натиснути кнопку «Зробити наступну спробу» і з'являються тестові завдання.

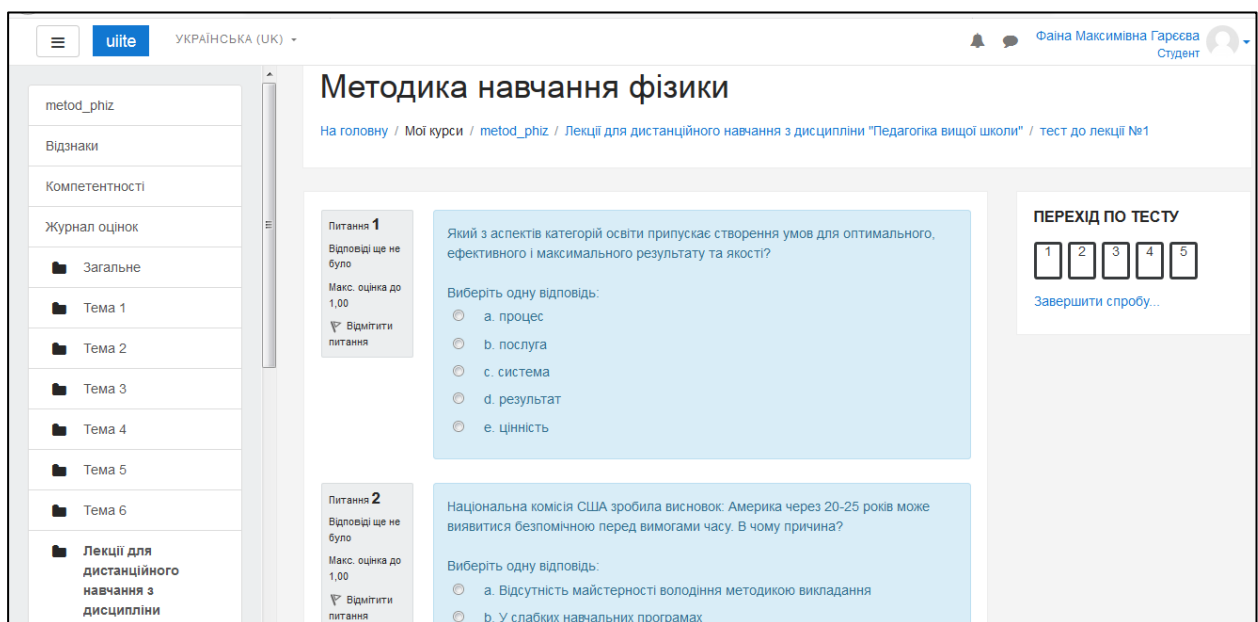

Рис. 10 Фото сторінки Moodle «Тестові завдання»

Тест містить 5 завдань проміжного контролю, виконання тесту не залежить від часу. Після вибраних варіантів відповідей натиснути кнопку «Завершити спробу».

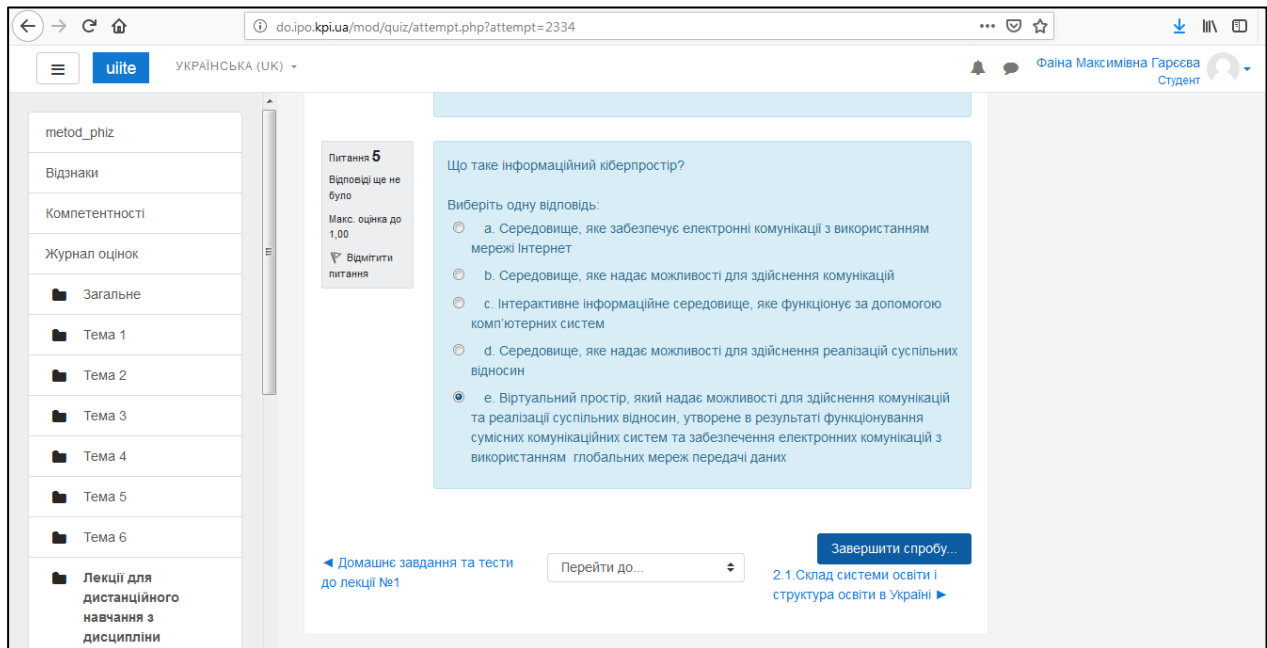

Рис. 11 Фото сторінки Moodle «Тестові завдання»

Переходимо до наступного вікна.

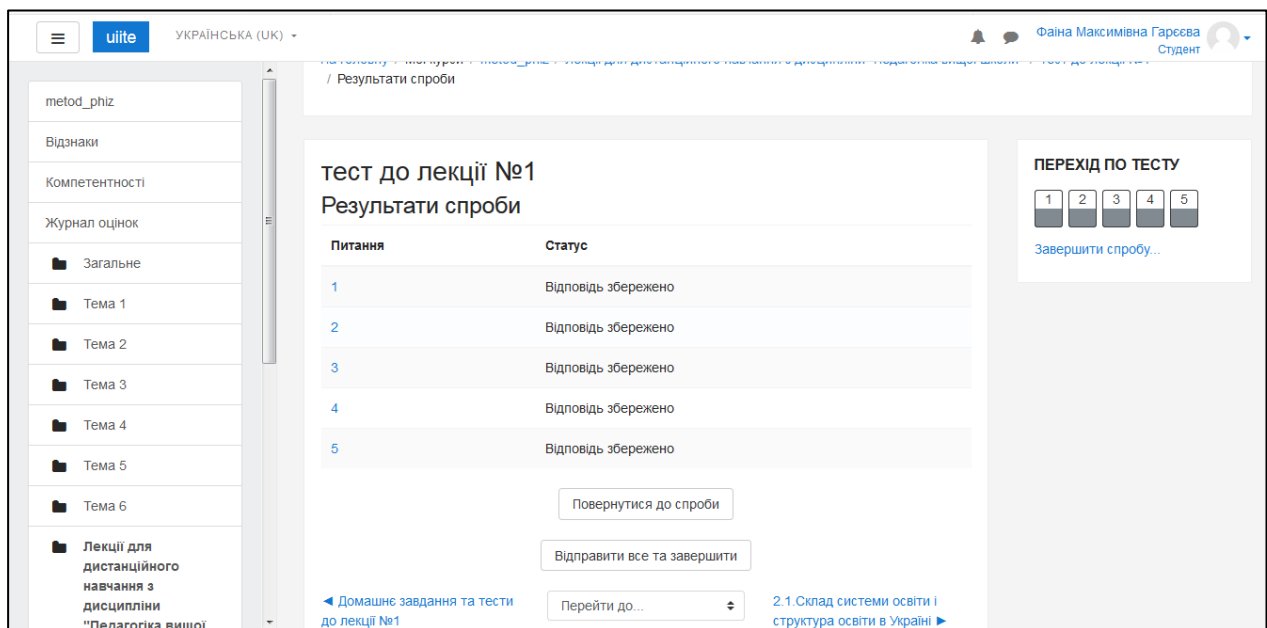

Рис. 12 Фото сторінки Moodle «Результати спроби»

де можна «Повернутися до спроби», або «Відправити все та завершити». Обираємо другий варіант «Відправити все та завершити»

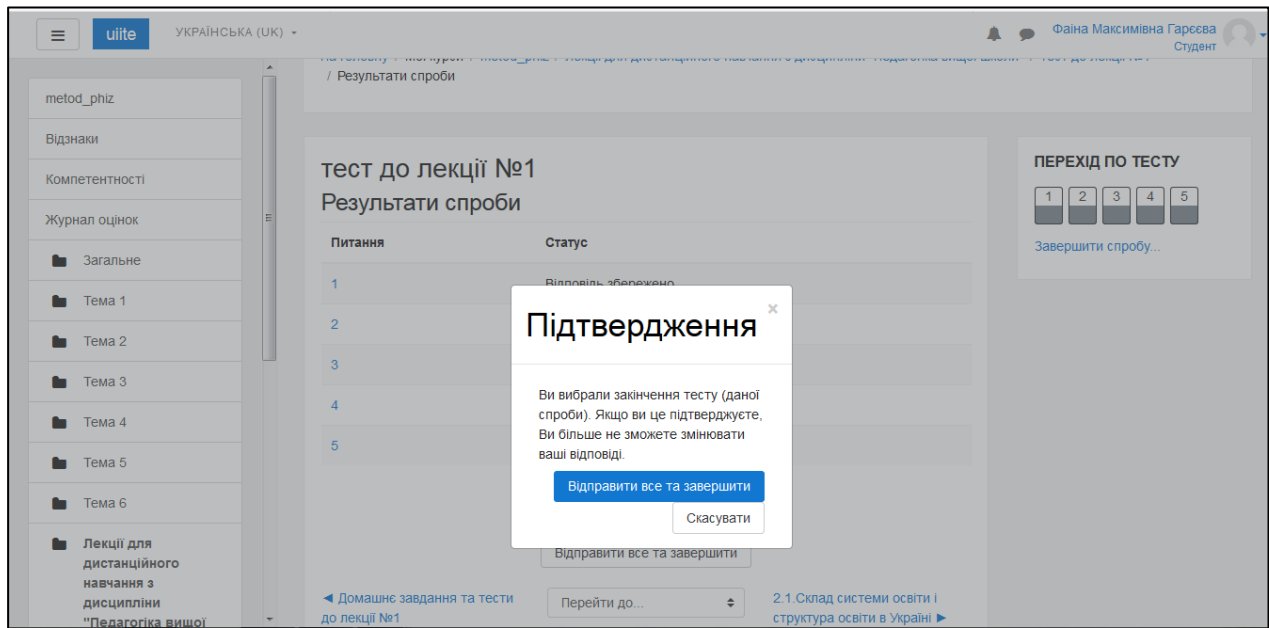

Рис. 13 Фото сторінки Moodle «Підтвердження»

Знову підтвердити або ж скасовати та побачити правильні результати тестів з вказаною оцінкою.

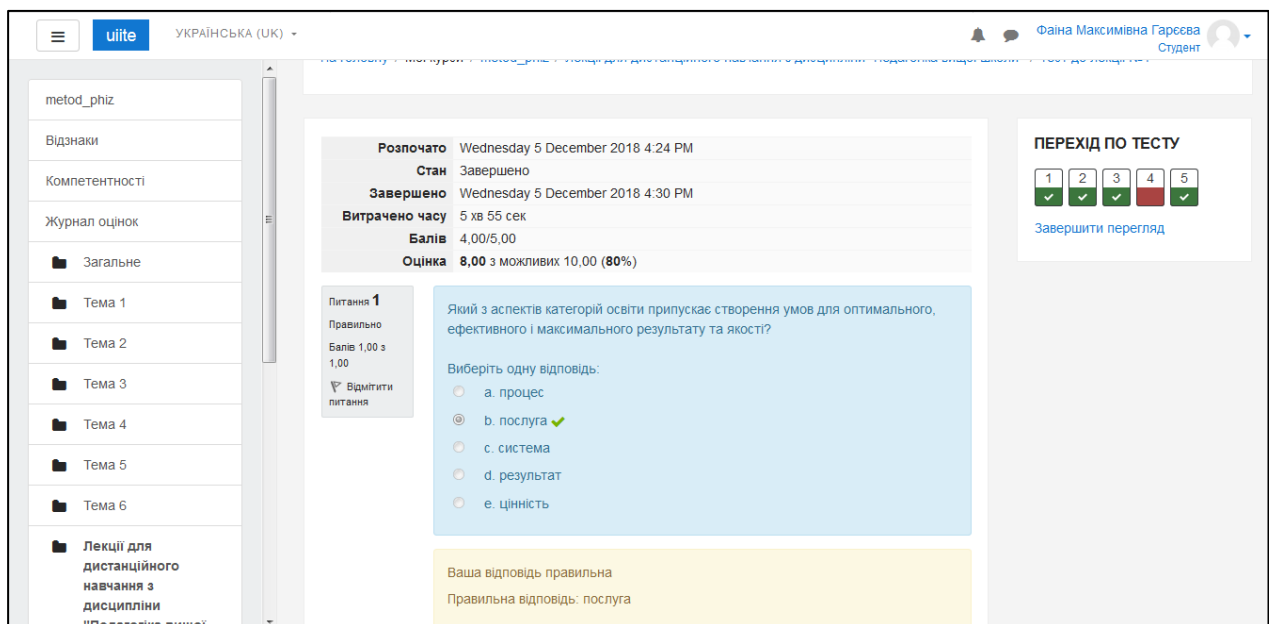

Рис. 14 Фото сторінки Moodle «Результати тестів»

Також можна передивитися правильні відповіді там, де зробили помилку.

Рис. 15 Фото сторінки Moodle «Правильні відповіді»

Натиснути: «Завершити перегляд».

Рис. 16 Фото сторінки Moodle «Завершити перегляд»

та перейти до вікна де відображено кількість пройдених спроб, де можливо переглянути їх, або ж почати нову спробу.

Для підсумкового контролю також розроблено тест «Перевірка знань з дистанційного курсу лекцій», на відміну від проміжних тестів даний тест залежить від часу, тобто на 20 представлених запитань надається 20 хвилин на завдання відповідей, його можна закінчити достроково, або завершити без

підтвердження закінчення, як закінчиться наданий час. Для проходження тесту надається одна спроба. Тест розміщено в кінці курсу і має наступний вигляд

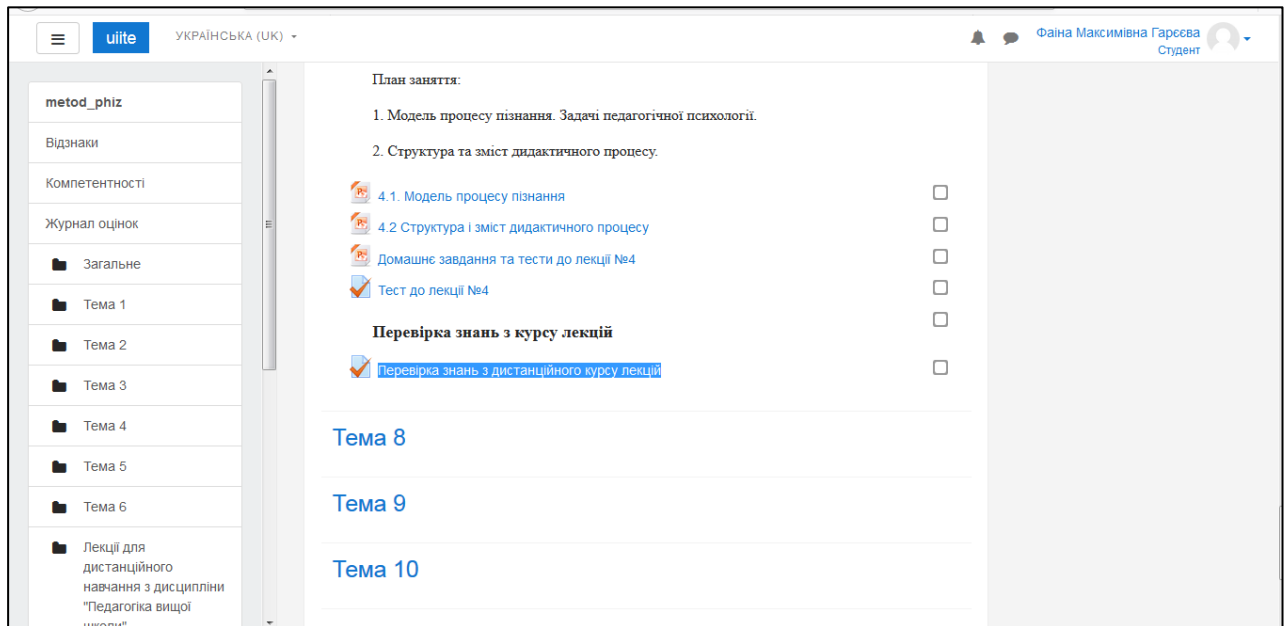

Рис. 17 Фото сторінки Moodle «Перевірка знань»

Переходимо на наступну сторінку.

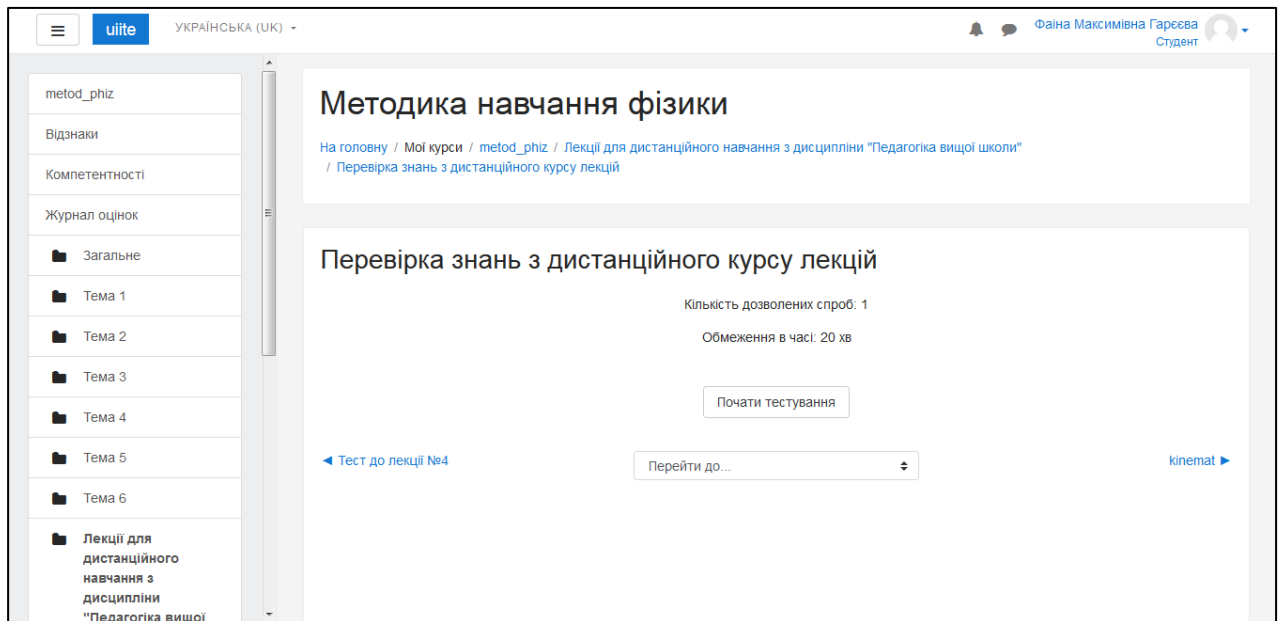

Рис. 18 Фото сторінки Moodle «Почати тестування»

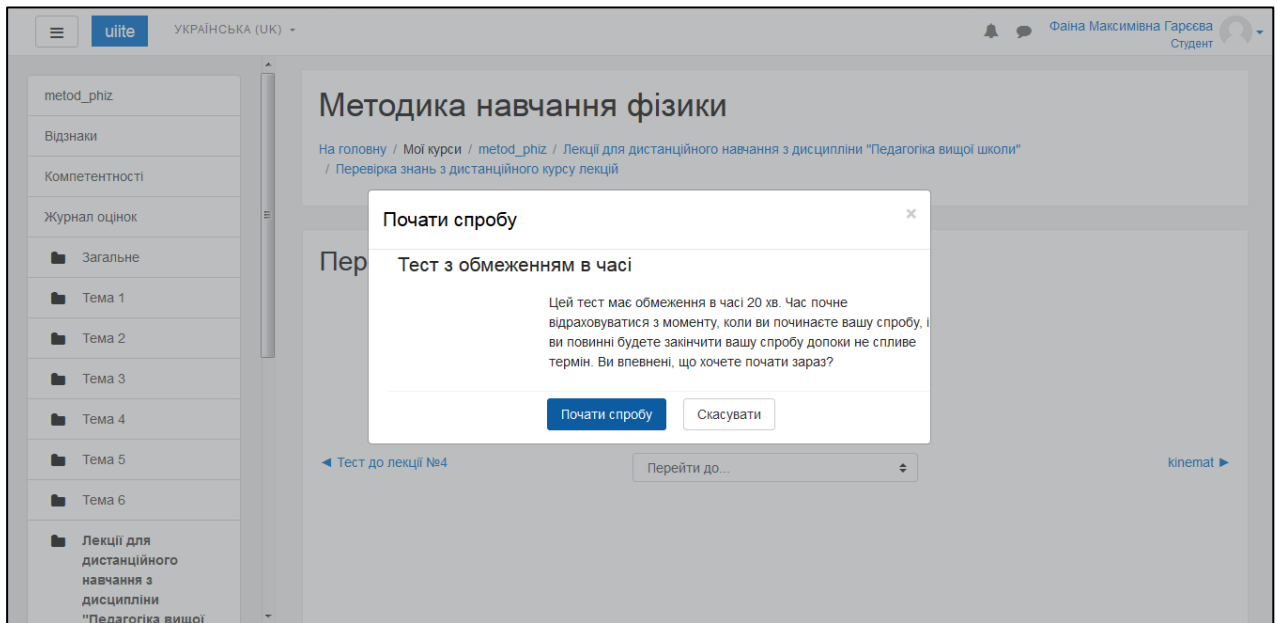

Рис. 19 Фото сторінки Moodle «Почати спробу»

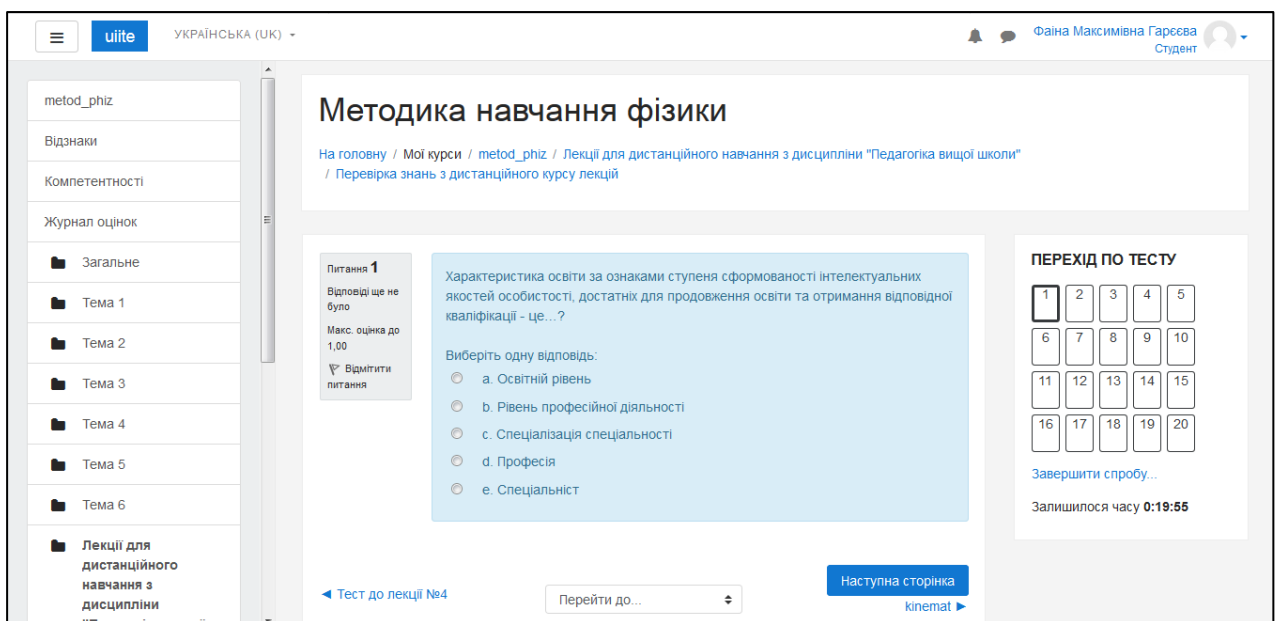

Рис. 20 Фото сторінки Moodle «Тестові завдання»

Після проходження тесту маємо такий вигляд, де аналогічно звичайним тестам можна передивитися правильні відповіді, оцінку, бали, а також кількість витраченого часу.

uiite

УКРАЇНСЬКА (UK)

Яна Миколаївна Лук'яненко

Студент

metod_phiz

Відзнаки

Компетентності

Журнал оцінок

Загальне

Тема 1

Тема 2

Тема 3

Тема 4

Тема 5

Тема 6

Лекції для дистанційного навчання з дисципліни "Педагогіка вищої"

Розпочато

Tuesday 27 November 2018 11:25 AM

Стан

Завершено

Завершено

Tuesday 27 November 2018 11:27 AM

Витрачено часу

2 хв 35 сек

Балів

18.00/20.00

Оцінка

9.00 з можливих 10.00 (90%)

Питання 1

Правильно

Балів 1.00 з 1.00

Відмітити питання

Що таке інформаційний кіберпростір?

Виберіть одну відповідь:

☐ a. Середовище, яке забезпечує електронні комунікації з використанням мережі Інтернет

☒ b. Віртуальний простір, який надає можливості для здійснення комунікацій та реалізації суспільних відносин, утворене в результаті функціонування сумісних комунікаційних систем та забезпечення електронних комунікацій з використанням глобальних мереж передачі даних ✓

☐ c. Середовище, яке надає можливості для здійснення реалізації суспільних відносин

☐ d. Середовище, яке надає можливості для здійснення комунікацій

☐ e. Інтерактивне інформаційне середовище, яке функціонує за допомогою комп'ютерних систем

Ваша відповідь правильна

Правильна відповідь: Віртуальний простір, який надає можливості для

ПЕРЕХІД ПО ТЕСТУ

1	2	3	4	5
✓	✓	✓	✓	✓
6	7	8	9	10
✓	✓	✓	✓	✓
11	12	13	14	15
✓	✓	✓	✓	✓
16	17	18	19	20
✓	✓	✓	✓	✓

Показати одну сторінку за раз

Завершити перегляд

Рис. 21 Фото сторінки Moodle «Результати тесту»

2.3. Комплекс методичного забезпечення лекцій з «Педагогіки вищої школи»

Рис. 22 Фото слайда «Структура лекцій»

2.3.1. Лекція №1 «Реформування системи освіти України»

Рис. 23 Фото слайда «Реформування системи освіти в Україні»

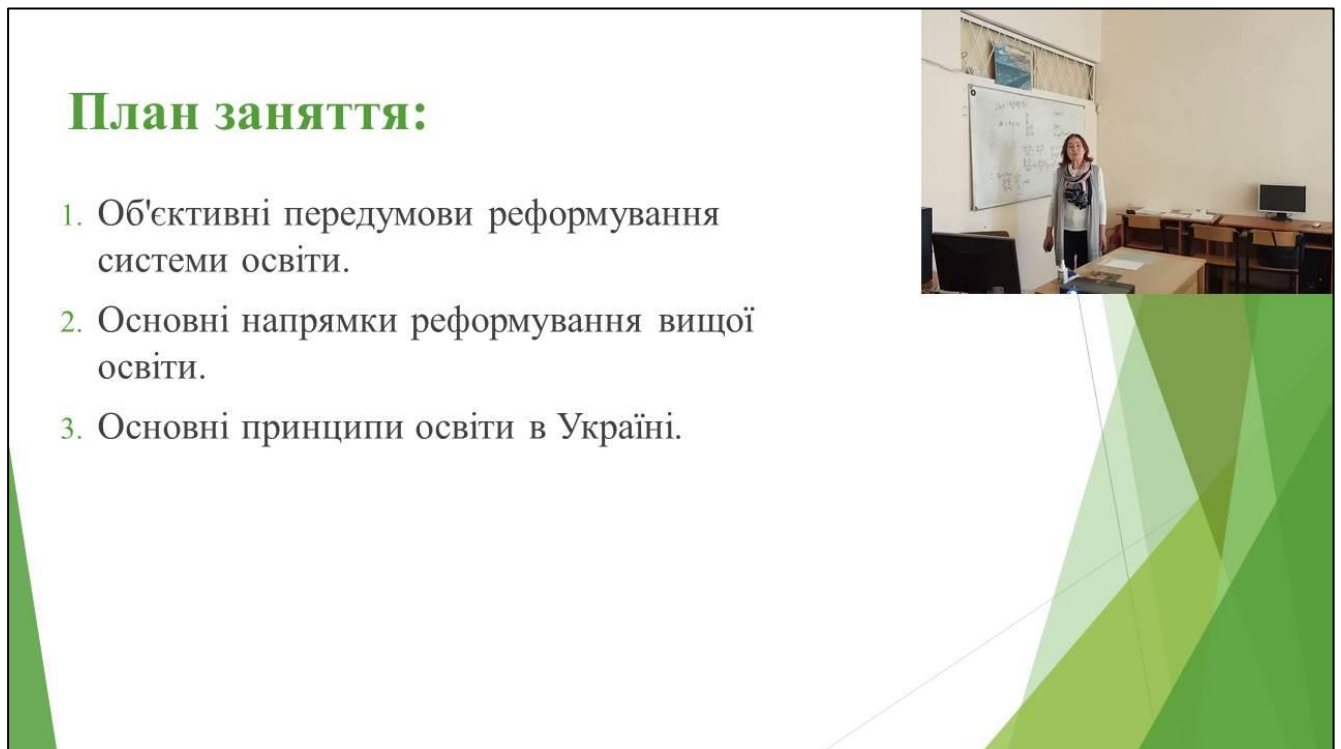

Рис. 24 Фото слайда «План лекції»

1. Об'єктивні передумови реформування системи освіти

Рис. 25 Фото слайда «Об'єктивні передумови реформування системи освіти»

Освіта –

це система навчання, соціалізації та розвитку, спрямована на засвоєння індивідом системи елементів об'єктивного досвіду людства, необхідного для успішного здійснення ним діяльності в обраній сфері суспільної практики.

Рис. 26 Фото слайда «Визначення поняття освіти»

5 аспектів категорій освіти:

- ▶ Освіта як цінність (державна, суспільна, особистісна)
- ▶ Освіта як процес (руху до заданої мети)
- ▶ Освіта як результат (загальна середня, базова та повна вища)
- ▶ Освіта як послуга (створення умов для максимального результату та якості)
- ▶ Освіта як система (складна організація рівнів і форм навчання)

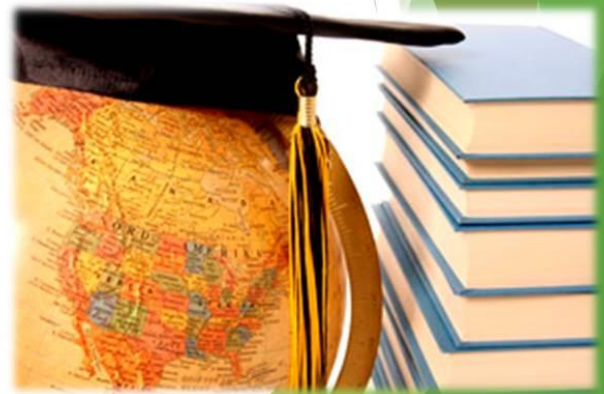

Рис. 27 Фото слайда «5 аспектів категорій освіти»

Мета освіти

- всебічний розвиток людини як особистості і вищої цінності суспільства
- розвиток її талантів, розумових і фізичних здатностей
- виховання високих моральних цінностей
- формування громадян, здатних до усвідомленого суспільного вибору

Рис. 28 Фото слайда «Мета освіти»

Рис. 29 Фото слайда «Глобалізація та інтеграція»

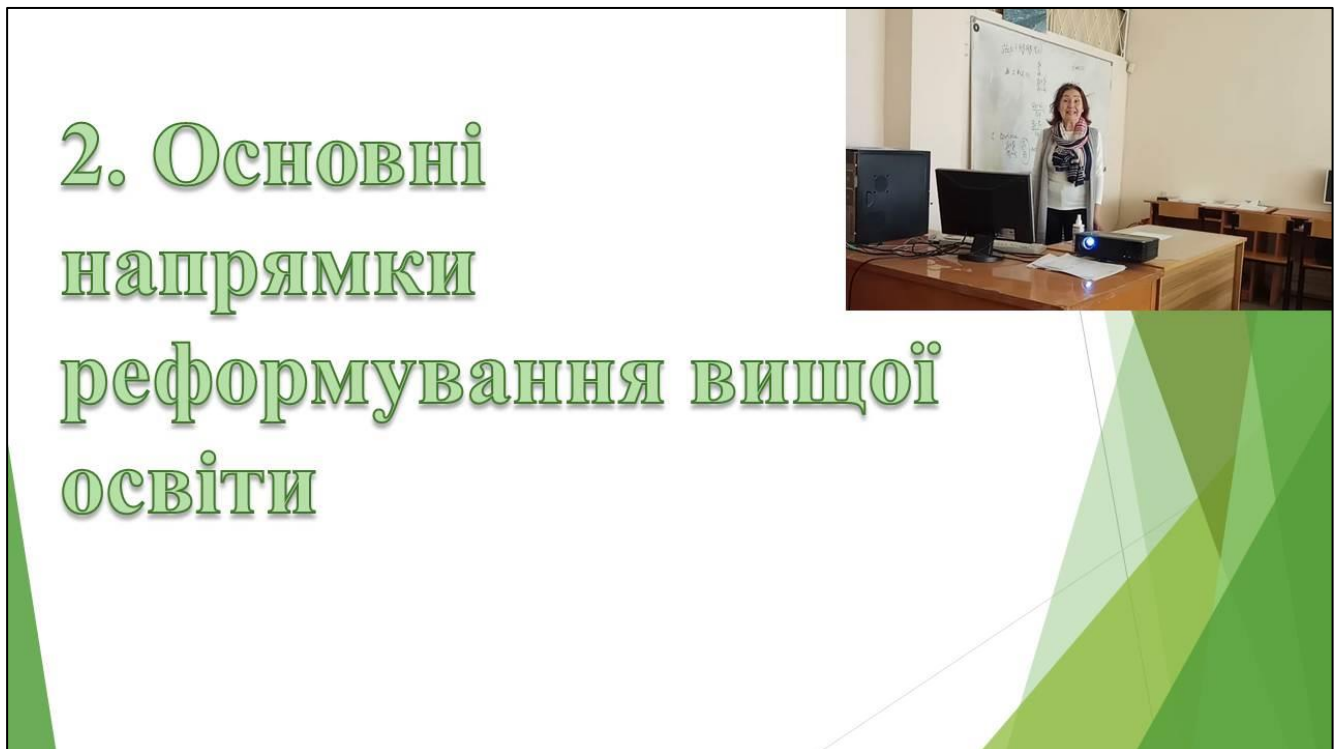

Рис. 30 Фото слайда «Основні напрямки реформування вищої освіти»

Рис. 31 Фото слайда «Основні стратегічні цілі освіти»

Рис. 32 Фото слайда «Реформа освіти повинна передбачати..»

Мета «випереджальної освіти»

- ▶ орієнтуватися у морі інформації;
- ▶ виражати та відстоювати свою точку зору;
- ▶ робити обґрунтований вибір між альтернативами;
- ▶ прогнозувати наслідки своїх дій;
- ▶ відповідально виконувати професійні обов'язки;
- ▶ працювати спільно, вчитися взаємодіяти та спілкуватися, домовлятися та поважати демократичні рішення.

Рис. 33 Фото слайда «Мета випереджальної освіти»

3. Основні принципи освіти в Україні

Рис. 34 Фото слайда «Основні принципи освіти в Україні»

Основні принципи освіти в Україні

- ▶ рівність умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку
- ▶ доступність для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою
- ▶ гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей

Рис. 35 Фото слайда «Основні принципи освіти в Україні»

Основні принципи освіти в Україні

- ▶ органічний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, традиціями
- ▶ незалежність освіти від політичних партій, суспільних і релігійних організацій
- ▶ науковий, світський характер освіти
- ▶ інтеграція з наукою і виробництвом
- ▶ взаємозв'язок з освітою інших країн

Рис. 36 Фото слайда «Основні принципи освіти в Україні»

Основні принципи освіти в Україні

- ▶ гнучкість і прогностичність системи освіти
- ▶ єдність і наступність системи освіти
- ▶ безперервність і різноманітність освіти
- ▶ поєднання державного управління і громадського самоврядування в освіті.

Рис. 37 Фото слайда «Основні принципи освіти в Україні»

Основні шляхи реалізації деяких принципів

- ▶ Рівність умов кожної людини
- ▶ Незалежність освіти від політичних партій, суспільних і релігійних організацій.
- ▶ Інтеграція освіти з наукою та виробництвом
- ▶ Взаємозв'язок з освітою інших країн
- ▶ Єдність і спадкоємність системи освіти, безперервність і різноманітність освіти.
- ▶ Поєднання державного управління та громадського самоврядування в освіті.

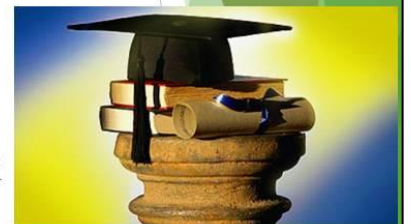

Рис. 38 Фото слайда «Основні шляхи реалізації деяких принципів»

Домашнє завдання

- ▶ Відповісти на тести по лекції №1;
- ▶ Написати міні-реферат на тему: «Європейський освітній простір. Болонський процес», розкриваючи такі питання:
 - Європейський простір вищої освіти.
 - Тенденції у структурі світової вищої освіти.
 - Причини і передумови Болонського процесу.
 - Як працює Болонський процес? Основні цілі.
 - Болонський процес в Україні.

Рис. 39 Фото слайда «Домашнє завдання»

Тест 1. Який з аспектів категорій освіти припускає створення умов для оптимального, ефективного і максимального результату та якості?

- ☐ результат
- ☐ процес
- ☐ послуга
- ☐ цінність
- ☐ система

Рис. 40 Фото слайда «Тест 1»

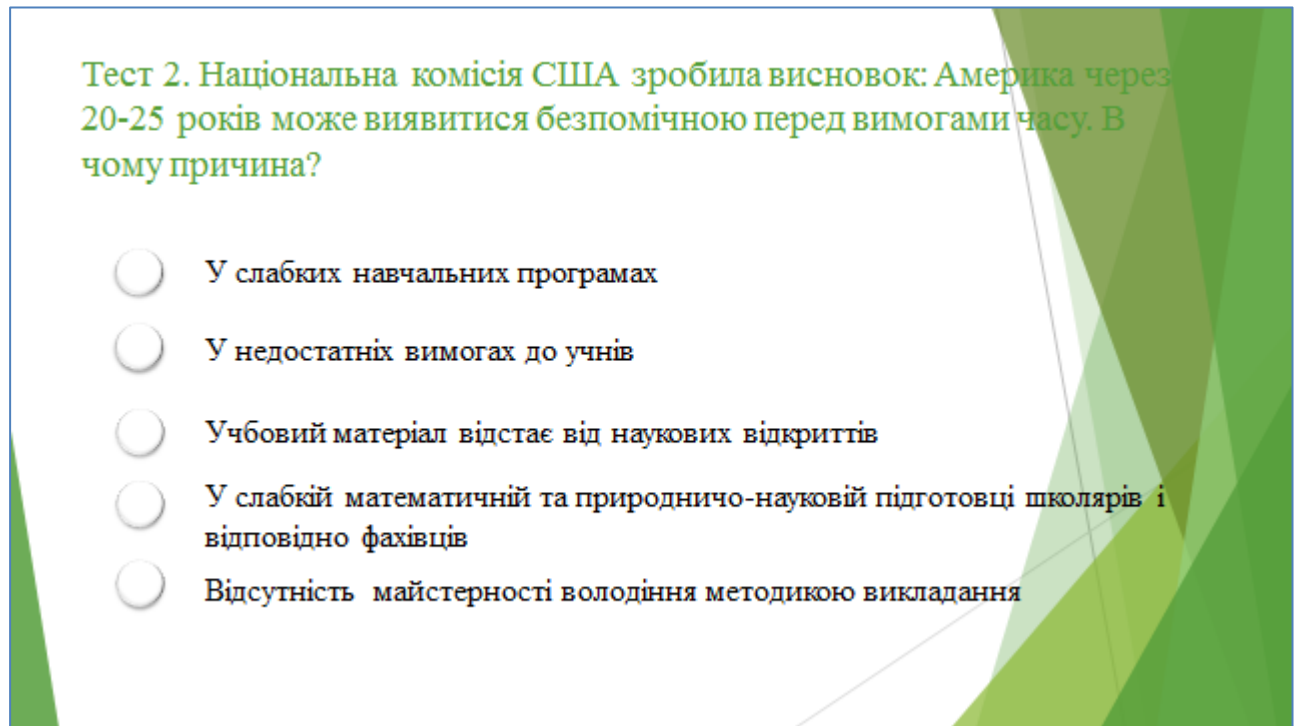

Рис. 41 Фото слайда «Тест 2»

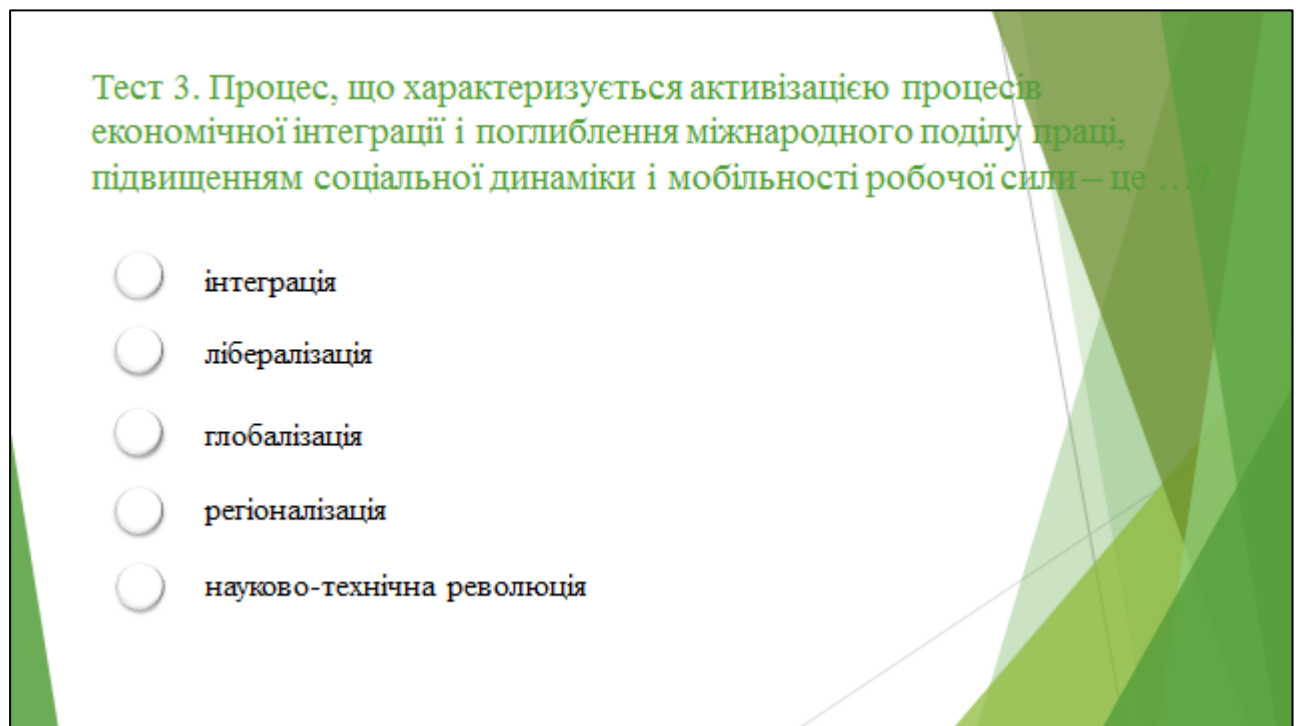

Рис. 42 Фото слайда «Тест 3»

Тест 4. Що не входить до основних стратегічних цілей освіти на найближчі кілька десятиліть?

- ☐ Формування цілісної особистості
- ☐ Формування цілісного світорозуміння і нового наукового світогляду
- ☐ Формування наукових уявлень про основні тенденції і закономірності процесів стрімкої зміни навколишнього світу
- ☐ Формування потреби в систематичній, безперервній освіті
- ☐ Виховання духовності та моральності

Рис. 43 Фото слайда «Тест 4»

Тест 5. Що таке *інформаційний кіберпростір*?

- ☐ Середовище, яке надає можливості для здійснення реалізацій суспільних відносин
- ☐ Середовище, яке надає можливості для здійснення комунікацій
- ☐ Віртуальний простір, який надає можливості для здійснення комунікацій та реалізації суспільних відносин, утворене в результаті функціонування сумісних комунікаційних систем та забезпечення електронних комунікацій з використанням глобальних мереж передачі даних
- ☐ Інтерактивне інформаційне середовище, яке функціонує за допомогою комп'ютерних систем
- ☐ Середовище, яке забезпечує електронні комунікації з використанням мережі Інтернет

Рис. 44 Фото слайда «Тест 5»

2.3.2. Лекції №2 «Система освіти України»

Рис. 45 Фото слайда «Система освіти в Україні»

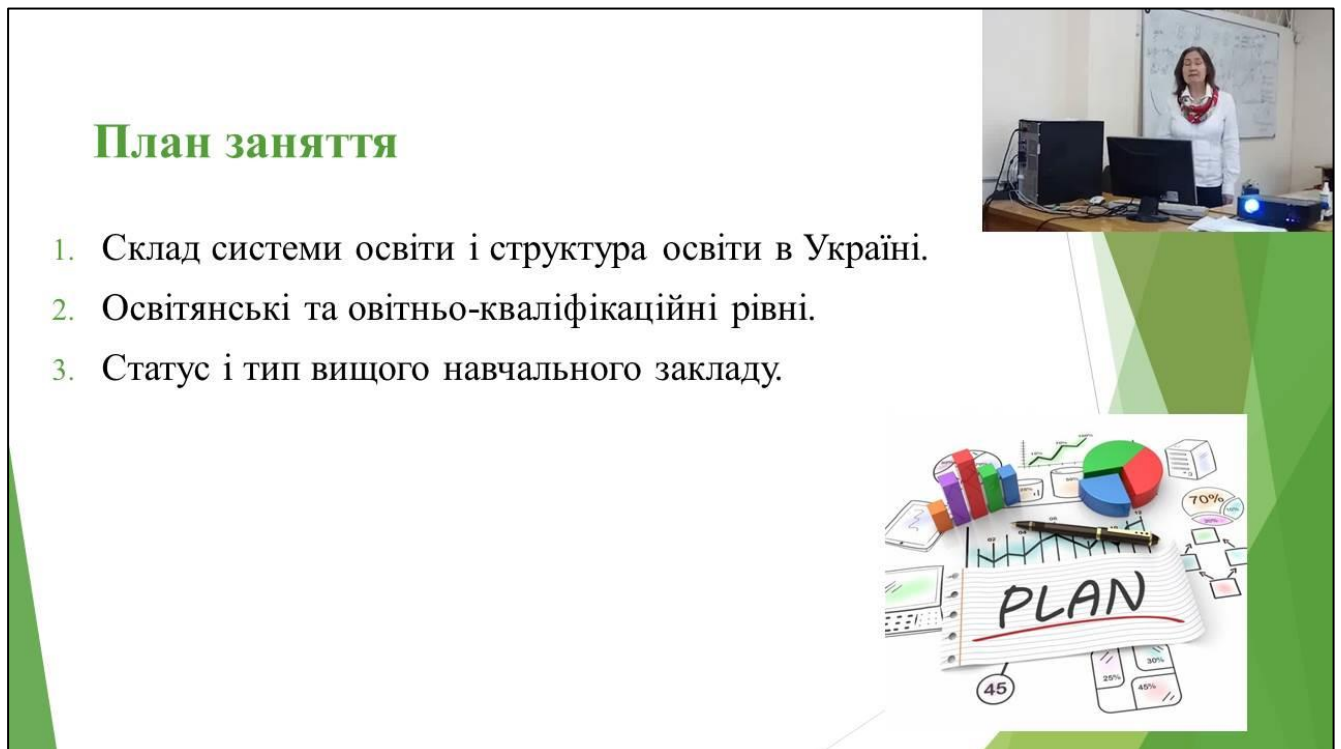

Рис. 46 Фото слайда «План лекції»

1. Склад системи освіти і структура освіти в Україні

Рис. 47 Фото слайда «Склад системи освіти і структура освіти в Україні»

Система освіти України включає

1. Мережу учбових закладів різного рівня, типу і форм власності
2. Наукові, науково-методичні та методичні організації, які проводять наукові дослідження в інтересах освіти

Рис. 48 Фото слайда «Система освіти в Україні включає»

Система освіти України включає

3. Проектні та виробничі організації і підприємства, які забезпечують систему освіти дидактичними засобами, учбовою і методичною літературою
4. Органи державного управління системою освіти.

Рис.49 Фото слайда «Система освіти в Україні включає»

Органи державного управління освіти

- ▶ Міністерство освіти та науки України
- ▶ Управління освіти та науки обласних і Київської державної адміністрації,
- ▶ Міські та районні відділи освіти,
- ▶ управління (головні управління) міністерств, державних комітетів, що мають у своєму підпорядкуванні навчальні заклади (Міністерство оборони, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство охорони здоров'я, та ін.),
- ▶ Акредитаційна комісія України.

Рис. 50 Фото слайда «Органи державного управління освіти»

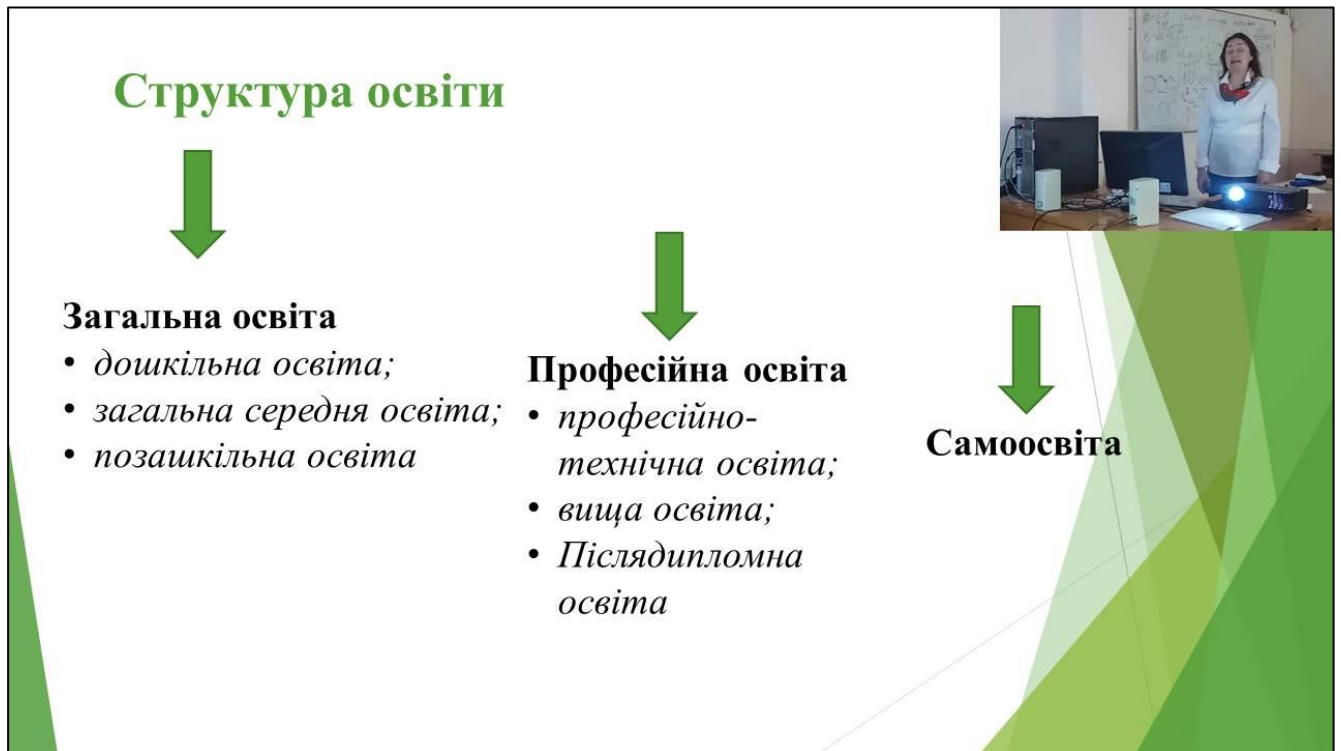

Рис. 51 Фото слайда «Структура освіти»

► **Загальна освіта забезпечує**

- формування особистості та її загальної культури
- адаптацію особистості до життя в суспільстві
- створення основи для свідомого вибору
- ефективного засвоєння професійних програм

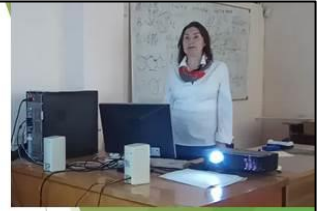

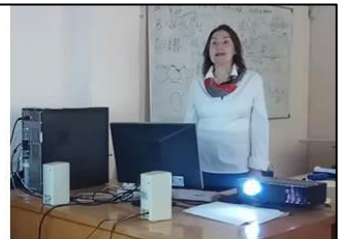
Рис. 52 Фото слайда «Загальна освіта»

Професійно-технічна освіта забезпечує:

- всебічний розвиток особистості
- послідовне підвищення освітніх і професійних рівнів
- підготовку спеціалістів відповідних кваліфікацій
- перепідготовку спеціалістів і підвищення їх кваліфікації
- підготовку спеціалістів вищої кваліфікації (з науковим ступенем).

Рис. 53 Фото слайда «Професійно-технічна освіта»

Самоосвіта направлена на:

- розвиток здібностей і талантів громадян
- набуття ними корисних знань, навиків та вмінь.

Рис. 54 Фото слайда «Самоосвіта»

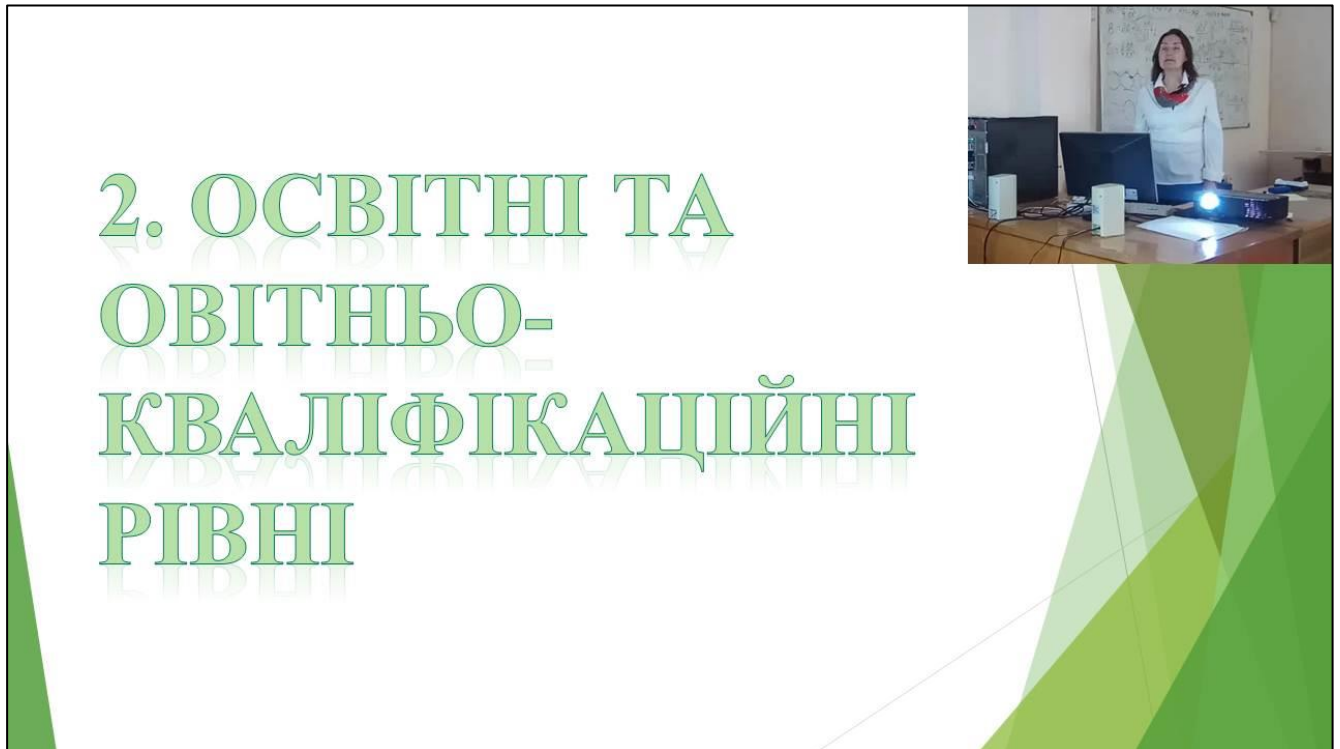

Рис. 55 Фото слайда «Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні»

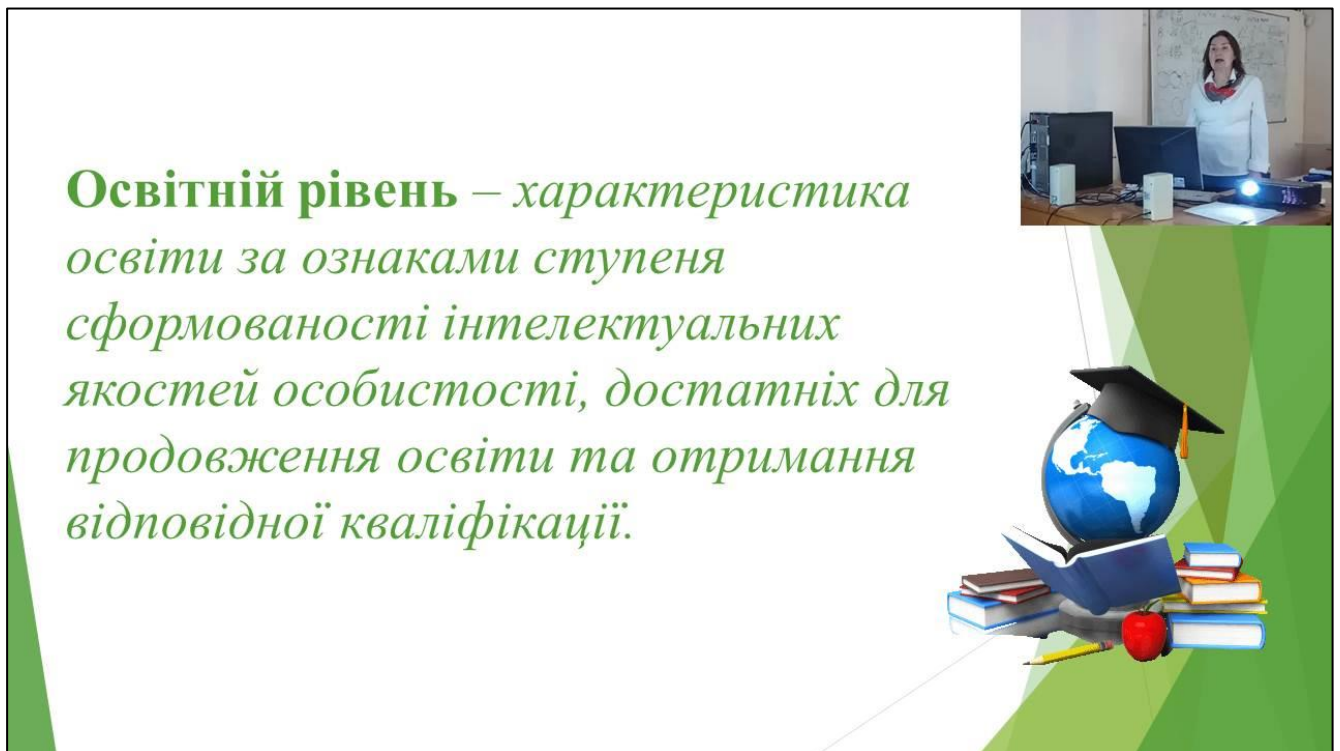

Рис. 56 Фото слайда «Освітній рівень»

Освітні рівні в Україні:

- ▶ дошкільна освіта;
- ▶ початкова загальна освіта;
- ▶ базова загальна середня освіта;
- ▶ повна загальна середня освіта;
- ▶ професійно-технічна освіта;
- ▶ вища освіта.

Рис. 57 Фото слайда «Освітні рівні в Україні»

Професія – вид економічної діяльності, обумовлений суспільним розподілом праці, який вимагає певних знань, навиків та вмінь.

Поняття, які використовуються в професійній освіті:

Спеціальність – категорія сфери праці, що характеризує особливості направленості трудової діяльності та специфіку роботи в межах професії.

Спеціалізація спеціальності – категорія професійної освіти, що характеризується відмінностями в засобах праці, продукта праці чи умовами діяльності.

Кваліфікація – категорія освіти, що характеризує ступінь сформованості знань, навиків та вмінь, що забезпечують здатність виконувати задачі та обов'язки певного рівня професійної діяльності.

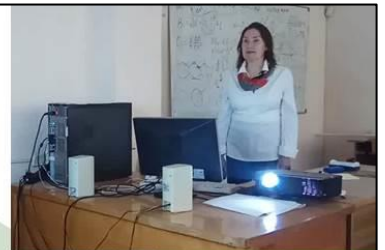

Рис. 58 Фото слайда «Поняття, які використовуються в професійній освіті»

Рівні професійної діяльності

Рівень професійної діяльності – характеристика професійної діяльності за ступенем опанування особою певної сукупності умінь та знань. У сфері праці розрізняють наступні рівні професійної діяльності:

- стереотипний рівень (рівень використання);
- операторський рівень;
- експлуатаційний;
- технологічний;
- дослідницький рівень.

Рис. 59 Фото слайда «Рівні професійної діяльності»

3. СТАТУС І ТИП ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Рис. 60 Фото слайда «Статус і тип вищого навчального закладу»

Статус навчального закладу визначається рівнем його акредитації.

- **ВНЗ 1 рівня акредитації**, проводить підготовку молодших спеціалістів.
- **ВНЗ 2 рівня акредитації**, проводить підготовку бакалаврів.
- **ВНЗ 3 рівня акредитації**, проводить підготовку спеціалістів.
- **ВНЗ 4 рівня акредитації**, проводить підготовку магістрів

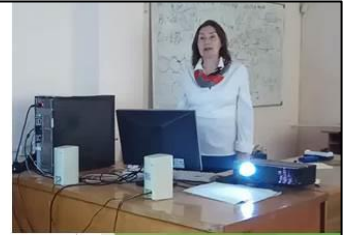

Рис. 61 Фото слайда «Статус навчального закладу визначається...»

Вищі навчальні заклади в Україні:

1. Університет (IV рівень акредитації)
2. Академія (IV рівень акредитації)
3. Інститут (III - IV рівень акредитації)
4. Консерваторія (III - IV рівень акредитації)
5. Коледж (II рівень акредитації)
6. Технікум (I рівень акредитації)

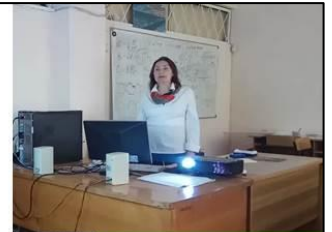

Рис. 62 Фото слайда «Вищі навчальні заклади в Україні»

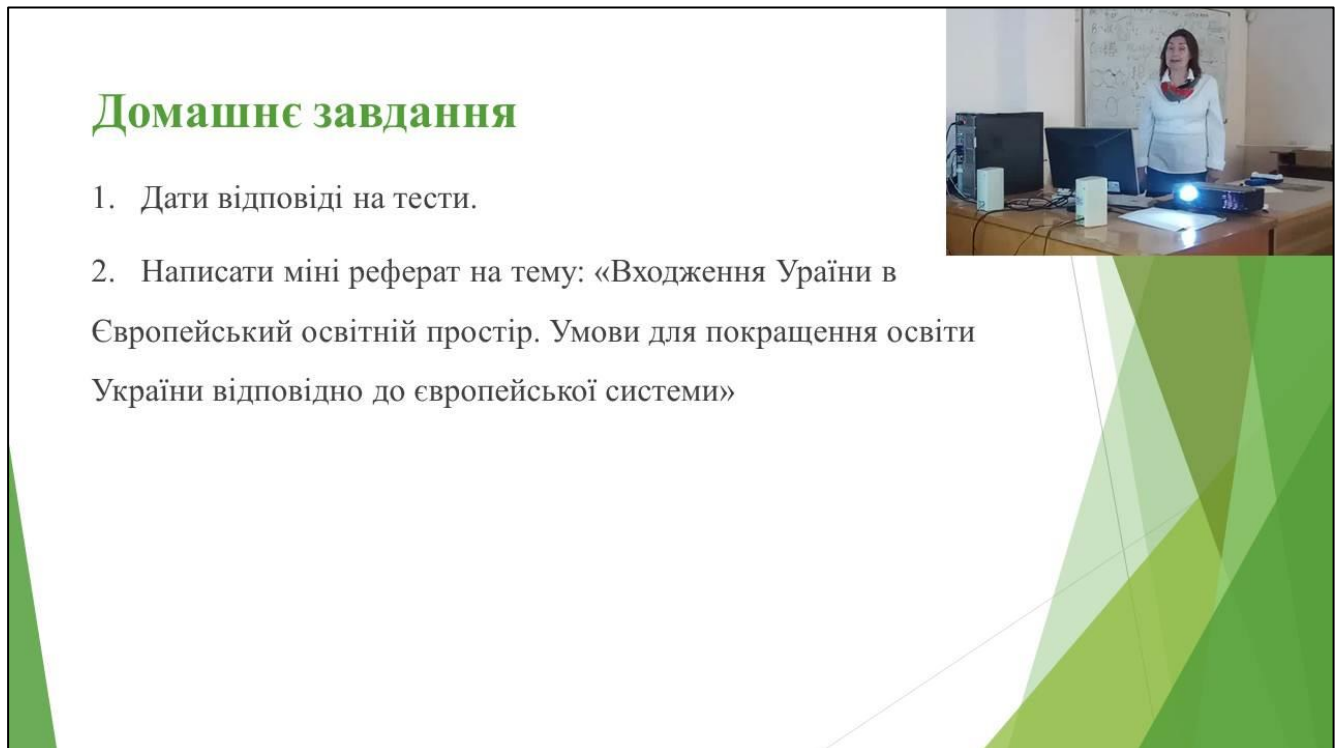

Рис. 63 Фото слайда «Домашнє завдання»

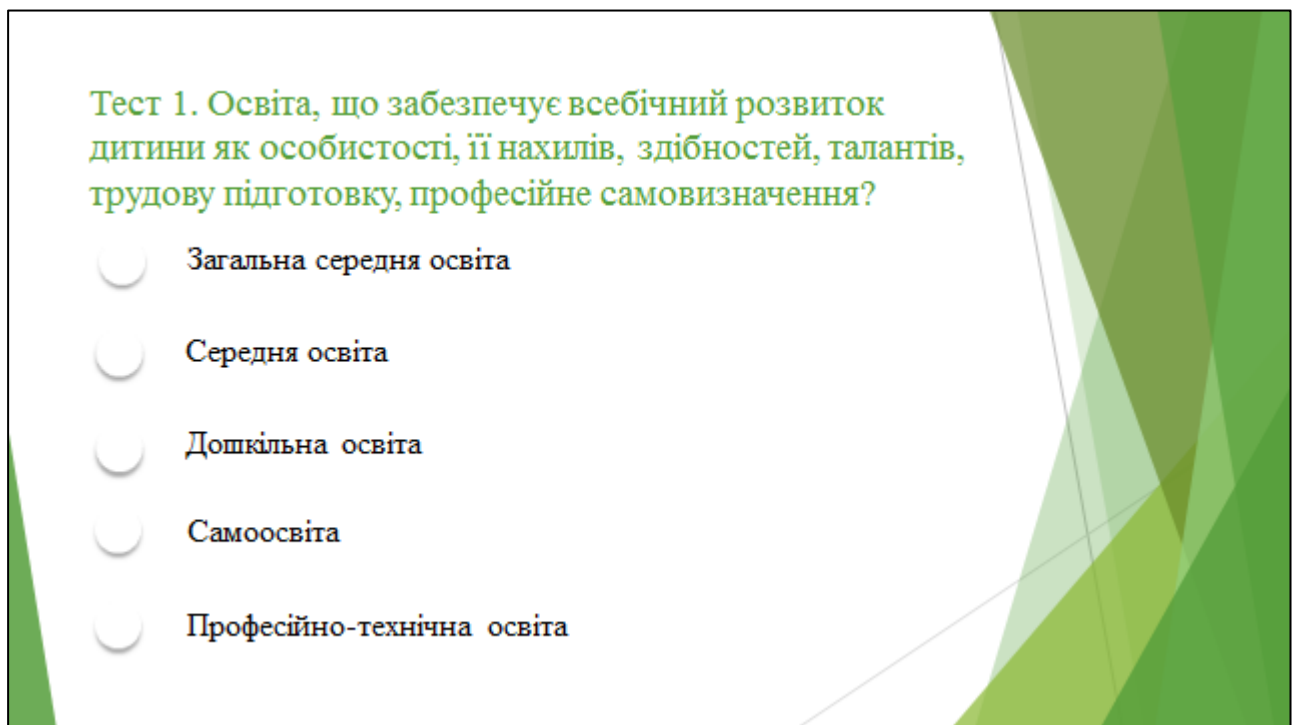

Рис. 64 Фото слайда «Тест 1»

Тест 2. Структура освіти включає:

- ☐ дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту та самоосвіту
- ☐ дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту, післядипломну освіту та самоосвіту
- ☐ дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну освіту, післядипломну освіту та самоосвіту
- ☐ дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту та післядипломну освіту
- ☐ дошкільну освіту, загальну середню освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту, післядипломну освіту та самоосвіту

Рис. 65 Фото слайда «Тест 2»

3. Категорія сфери праці, що характеризує особливості направленості трудової діяльності та специфіку роботи в межах професії – це ...?

- ☐ Кваліфікація
- ☐ Професія
- ☐ Спеціальність
- ☐ Спеціалізація кваліфікації
- ☐ Професійна освіта

Рис. 66 Фото слайда «Тест 3»

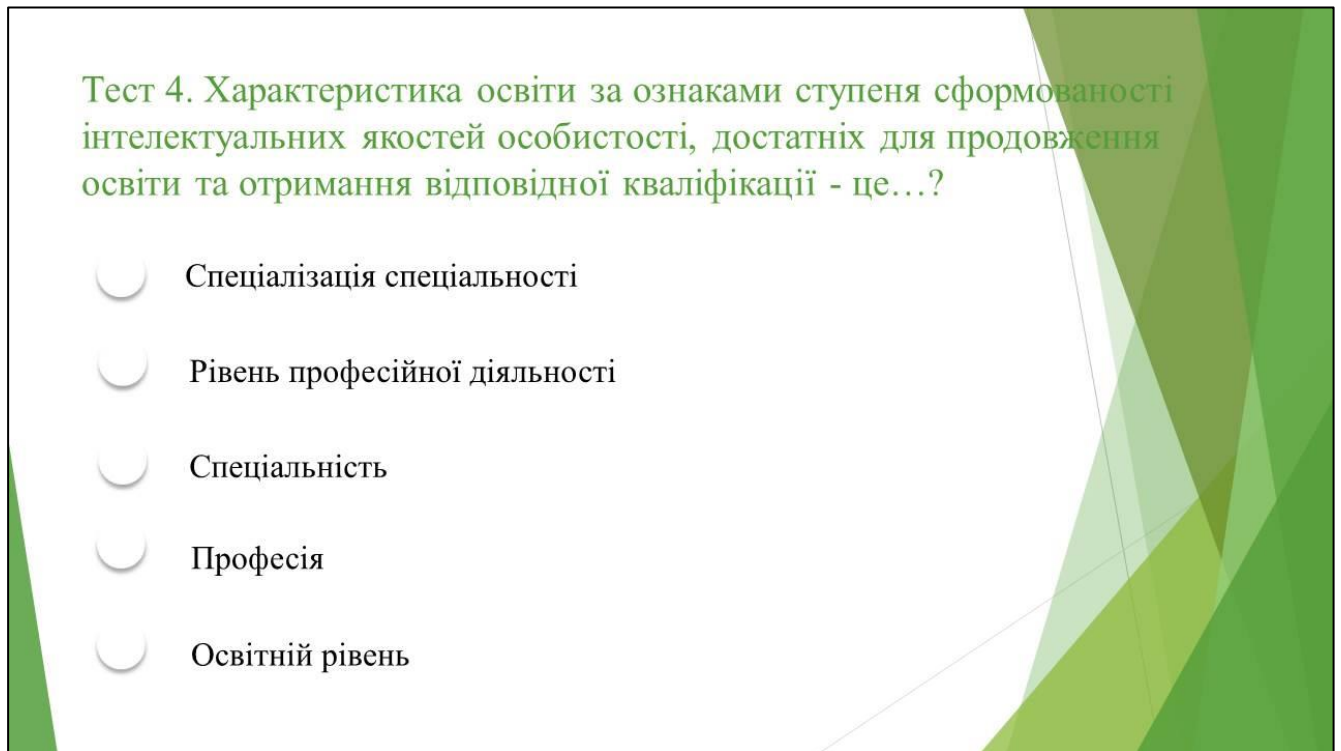

Рис. 67 Фото слайда «Тест 4»

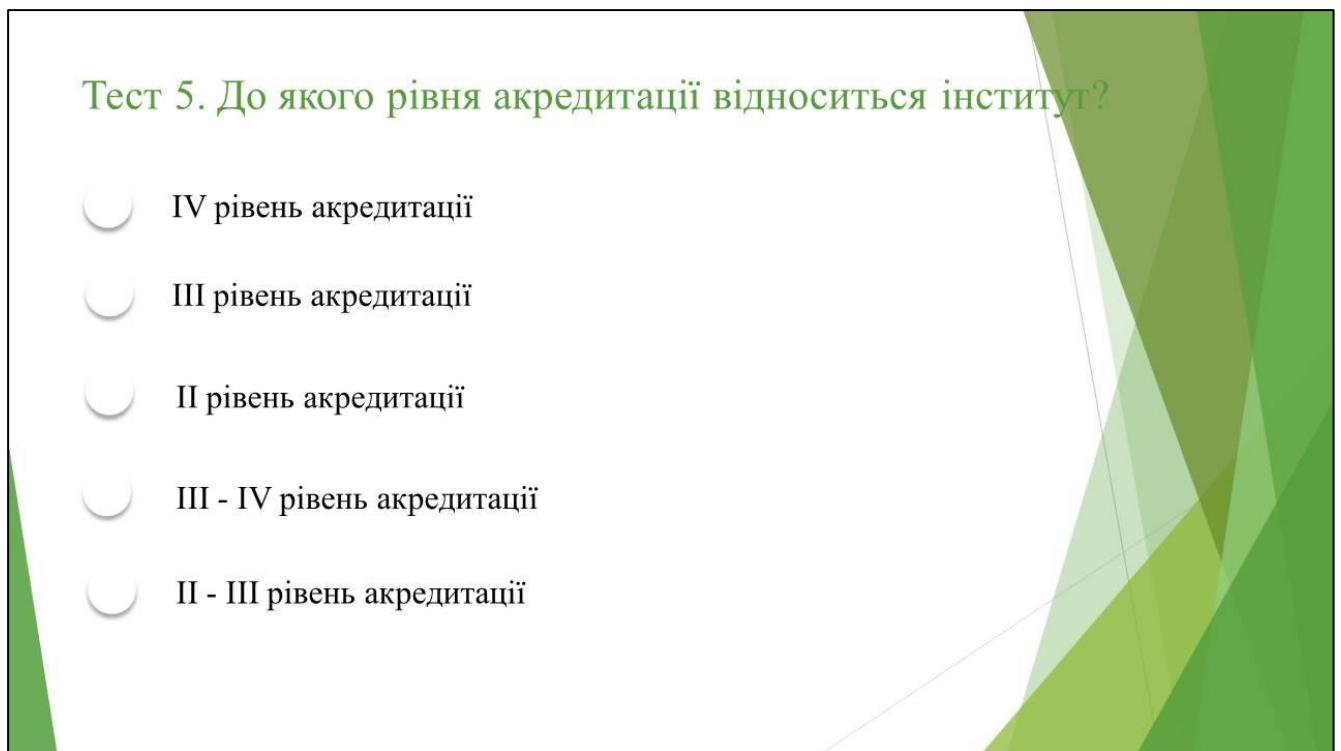

Рис. 68 Фото слайда «Тест 5»

2.3.3. Лекція №3 «Основні поняття теорії навчання»

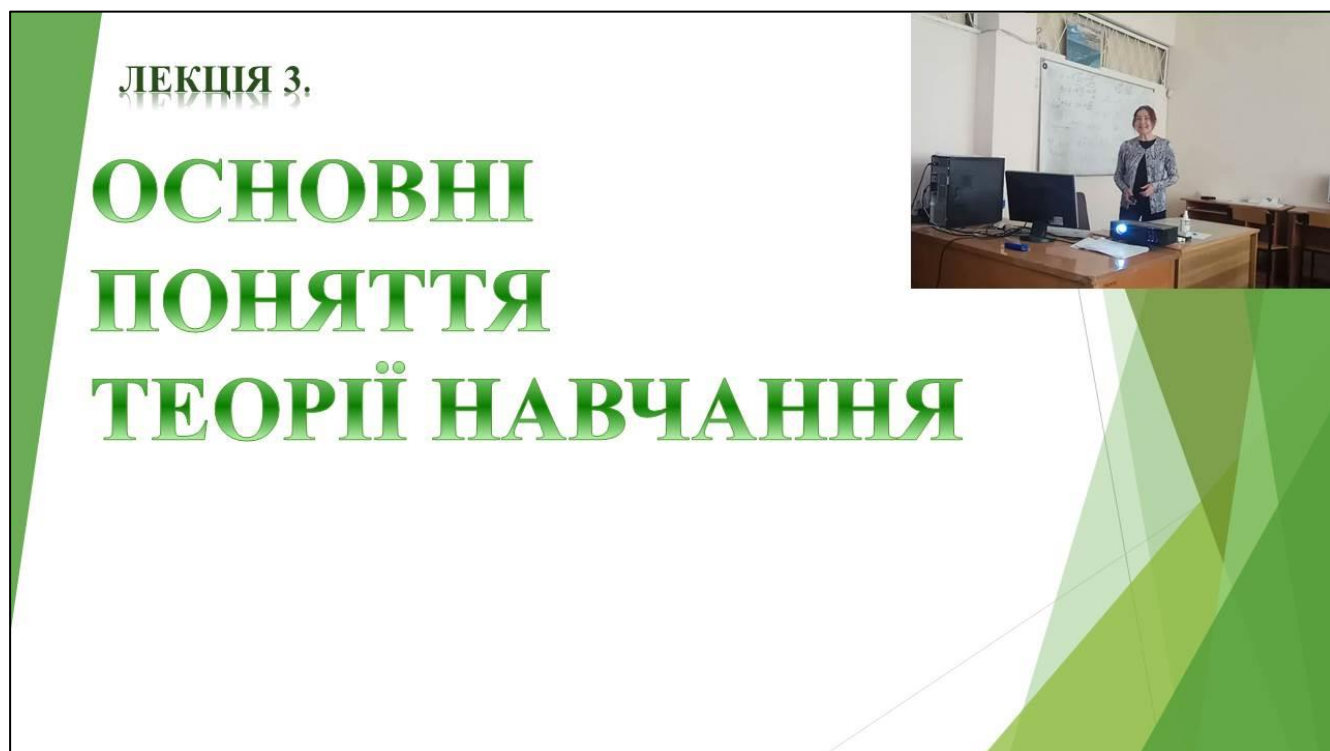

Рис. 69 Фото слайда «Основні поняття теорії навчання»

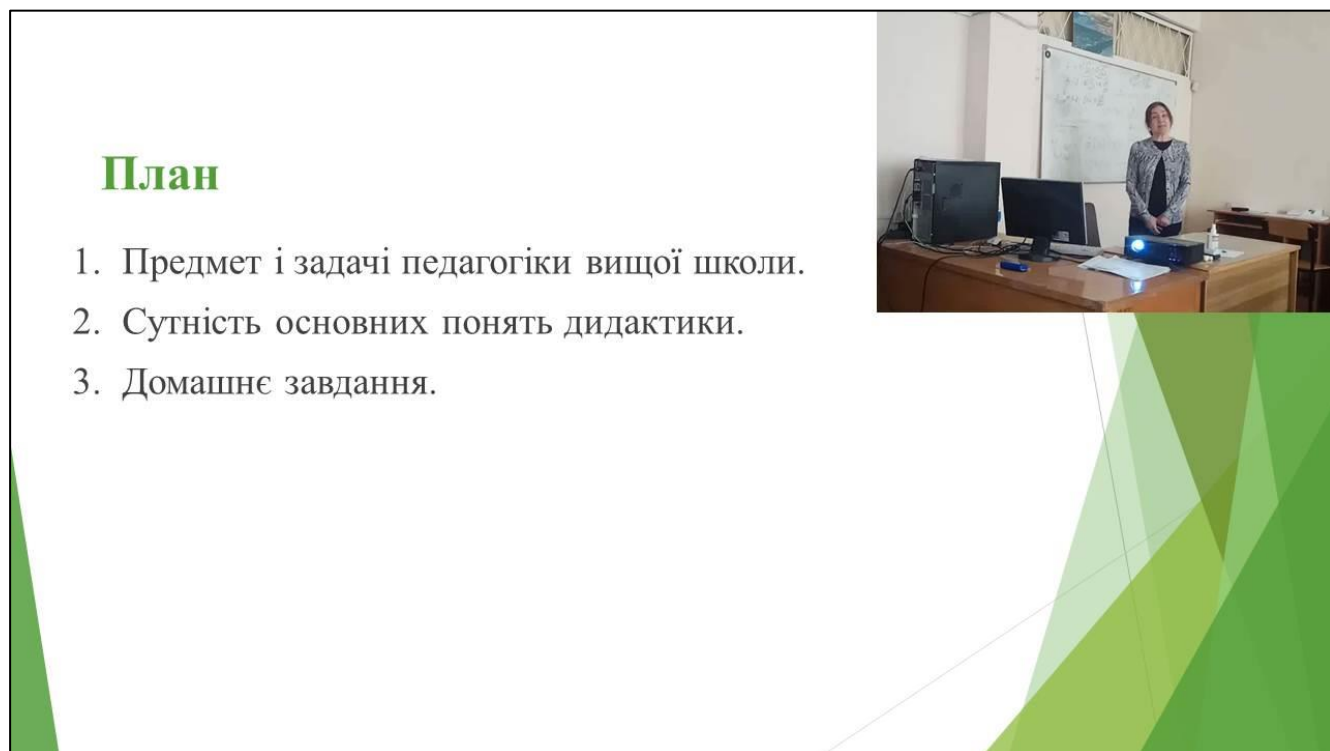

Рис. 70 Фото слайда «План лекції»

1. ПРЕДМЕТ І ЗАДАЧІ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Рис. 71 Фото слайда «Предмет і задачі педагогіки вищої школи»

Періоди розвитку педагогіки:

- ▶ **I-й період.** Вже в найрозвиненіших державах древнього світу – Китаї, Індії, Єгипті – були здійснені серйозні спроби узагальнення досвіду виховання, виділення теоретичних засад
- ▶ **II-й період** пов'язаний з педагогічною думкою Древньої Греції, де від безсистемного набору описів педагогічного досвіду зроблено крок до рівня ідеального відображення виховного процесу, виявленню стійких тенденцій, закономірностей.
- ▶ **III-й період** – формування педагогіки як самостійної наукової теорії.

Рис. 72 Фото слайда «Періоди розвитку педагогіки»

Задачі педагогіки вищої школи

- ▶ аналіз системи вищої освіти, її характеристик, прогнозування та обґрунтування шляхів розвитку системи вищої освіти;
- ▶ визначення цілей та змісту освіти, змісту навчання за окремими спеціальностями та кваліфікаційними рівнями;
- ▶ вивчення та вдосконалення методів і форм організації навчання та виховання студентів;
- ▶ вдосконалення методів контролю рівня підготовки випускників та оцінки успішності студентів;
- ▶ розробка нових технологій навчання.

Найважливіша задача: забезпечення зв'язку теорії та її практичних застосувань!

Рис. 73 Фото слайда «Задачі педагогіки вищої школи»

ДИДАКТИКА

(від грецької *didaktikos* – той, що отримує, і *didasko* – той, що вивчає)

частина педагогіки, яка вивчає теоретичні основи процесу навчання

Рис. 74 Фото слайда «Дидактика»

Рис. 75 Фото слайда «Теорія навчання»

Рис. 76 Фото слайда «Сутність основних понять дидактики»

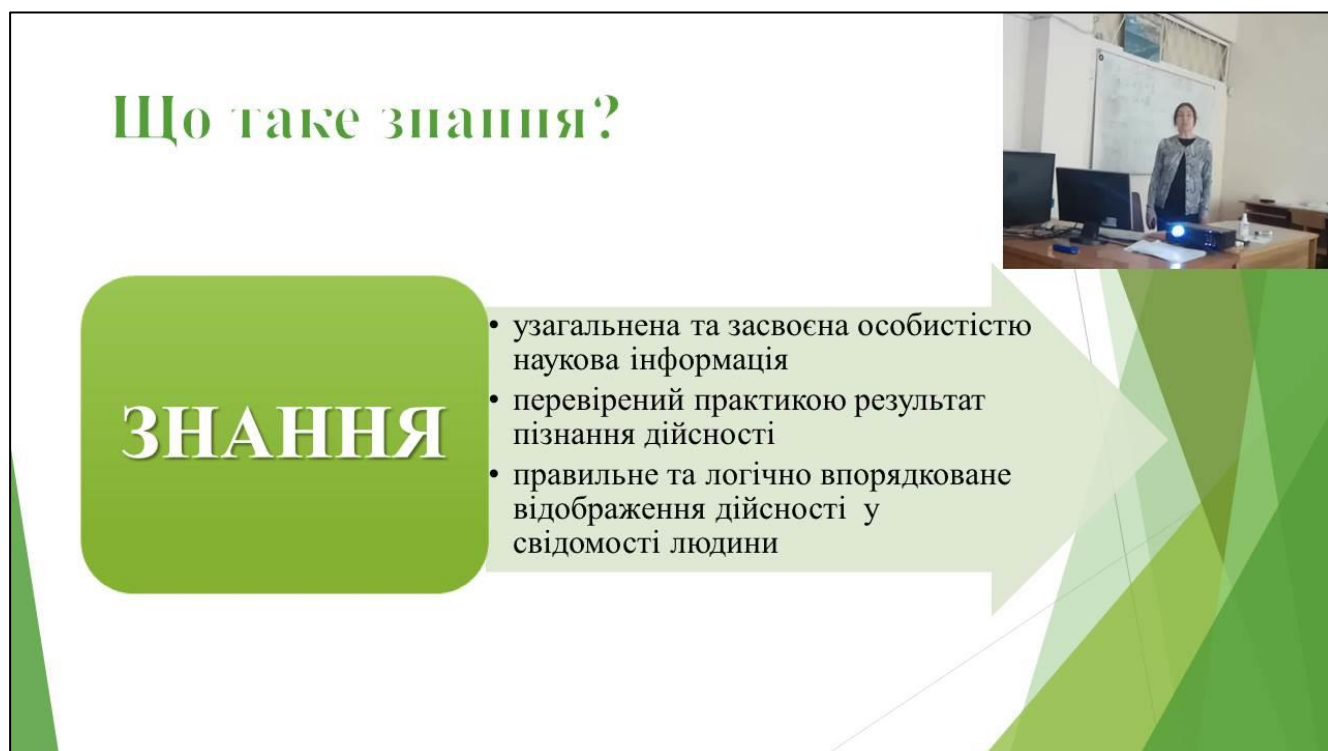

Рис. 77 Фото слайда «Що таке знання»

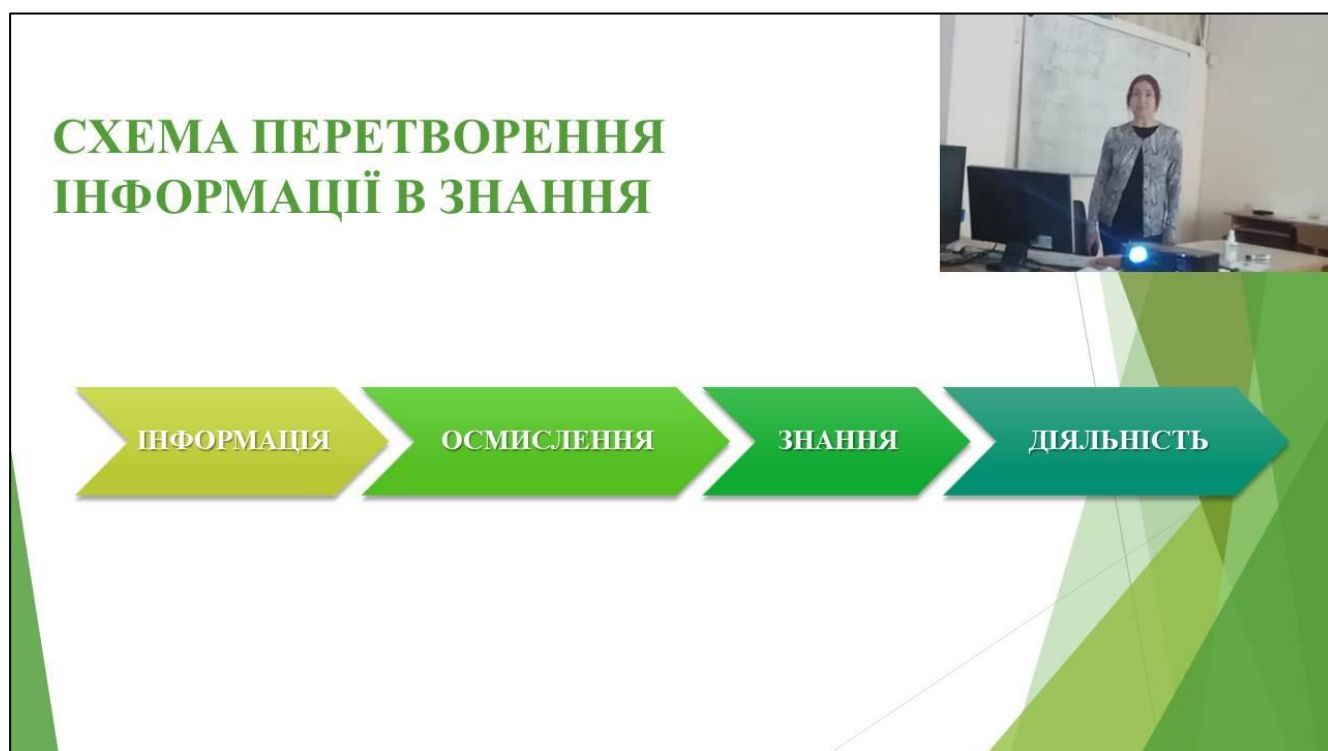

Рис. 78 Фото слайда «Схема перетворення інформації в знання»

Рис. 79 Фото слайда «Навички»

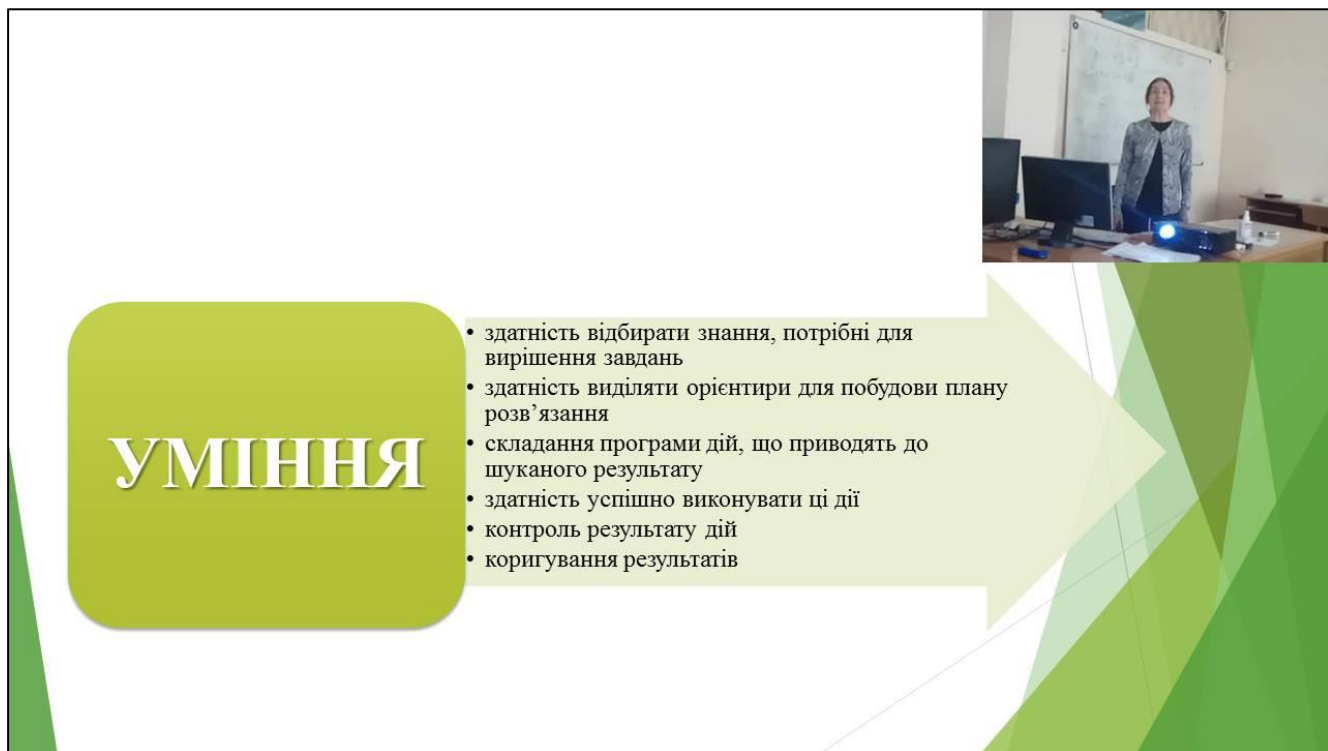

Рис. 80 Фото слайда «Уміння»

Рис. 81 Фото слайда «Важливі поняття»

Рис. 82 Фото слайда «Зміст освіти»

Рис. 83 Фото слайда «Зміст навчання»

Рис. 84 Фото слайда «Педагогічний процес»

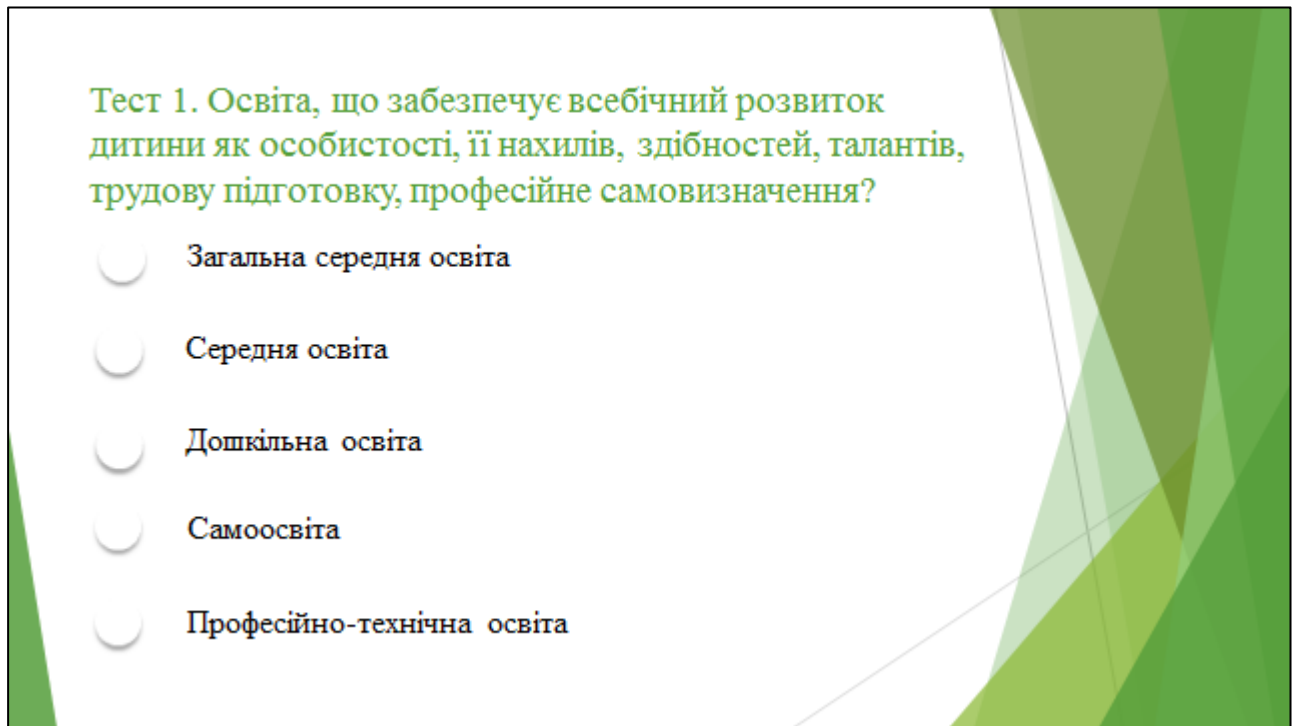

Рис. 85 Фото слайда «*Форми навчання*»

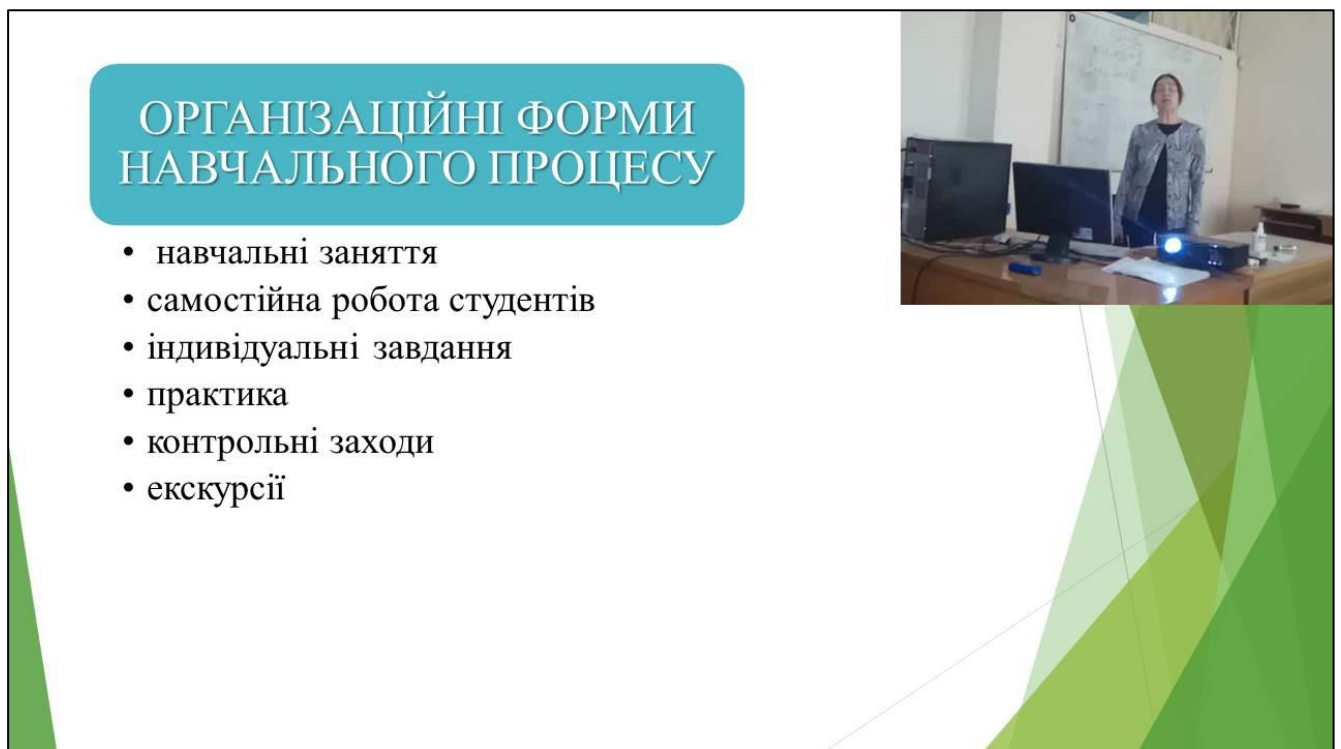

Рис. 86 Фото слайда «*Організаційні форми навчального процесу*»

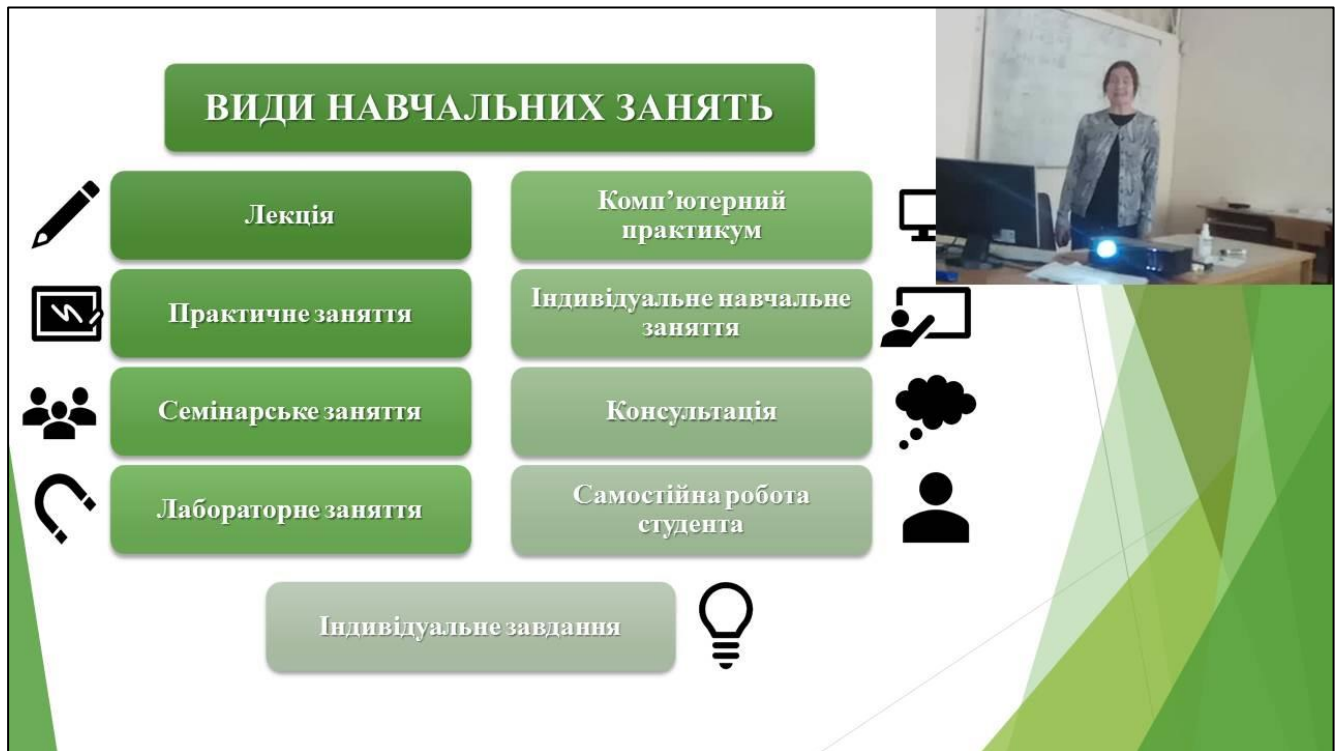

Рис. 87 Фото слайда «Види навчальних занять»

Рис. 88 Фото слайда «Методи навчання»

Рис. 89 Фото слайда «Методика»

Рис. 90 Фото слайда «Засоби навчання»

ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

розуміється як дидактично обґрунтована система засобів, методів і форм організації навчального процесу, що ефективно забезпечують досягнення цілей навчання

Рис. 91 Фото слайда «Технологія навчання»

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Відповісти на тести лекції №3.
2. Написати міні-реферат на тему «Основні поняття теорії навчання» розкриваючи такі питання:
 - ▶ Обґрунтувати основні задачі педагогіки вищої школи.
 - ▶ Розкрити зміст понять: знання, навички та вміння. Обґрунтувати їх діалектичний зв'язок та особливості формування навичок та вмінь.
 - ▶ Дати визначення понять: навчальний процес, зміст освіти і зміст навчання. Обґрунтувати використання цих понять у стандартах вищої освіти.
 - ▶ Дати визначення понять: форми і методи навчання, методика, форми організації навчального процесу, засоби навчання, дидактичні засоби.

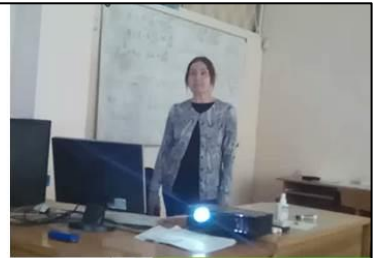

Рис. 92 Фото слайда «Домашнє завдання»

Тест 1. Доведені до певного ступеня автоматизму, жорстко детерміновані, алгоритмізовані дії чи елементи складних дій – це..?

- ☐ вміння
- ☐ знання
- ☐ навички
- ☐ процес розуміння
- ☐ тезаурус (понятійний апарат)

Рис. 93 Фото слайда «Тест 1»

Тест 2. Що таке вміння?

- ☐ дидактично обґрунтована і структурно впорядкована наукова інформація
- ☐ розуміння взаємовідносин між цілями діяльності, умовами та способом її виконання
- ☐ здатність людини виконувати якусь діяльність чи дію на основі отриманого раніше досвіду, знань чи навиків
- ☐ доведені до певного ступеня автоматизму жорстко детерміновані, алгоритмізовані дії чи елементи складних дій
- ☐ обумовлена потребами суспільства сукупність знань, навиків і вмінь

Рис. 94 Фото слайда «Тест 2»

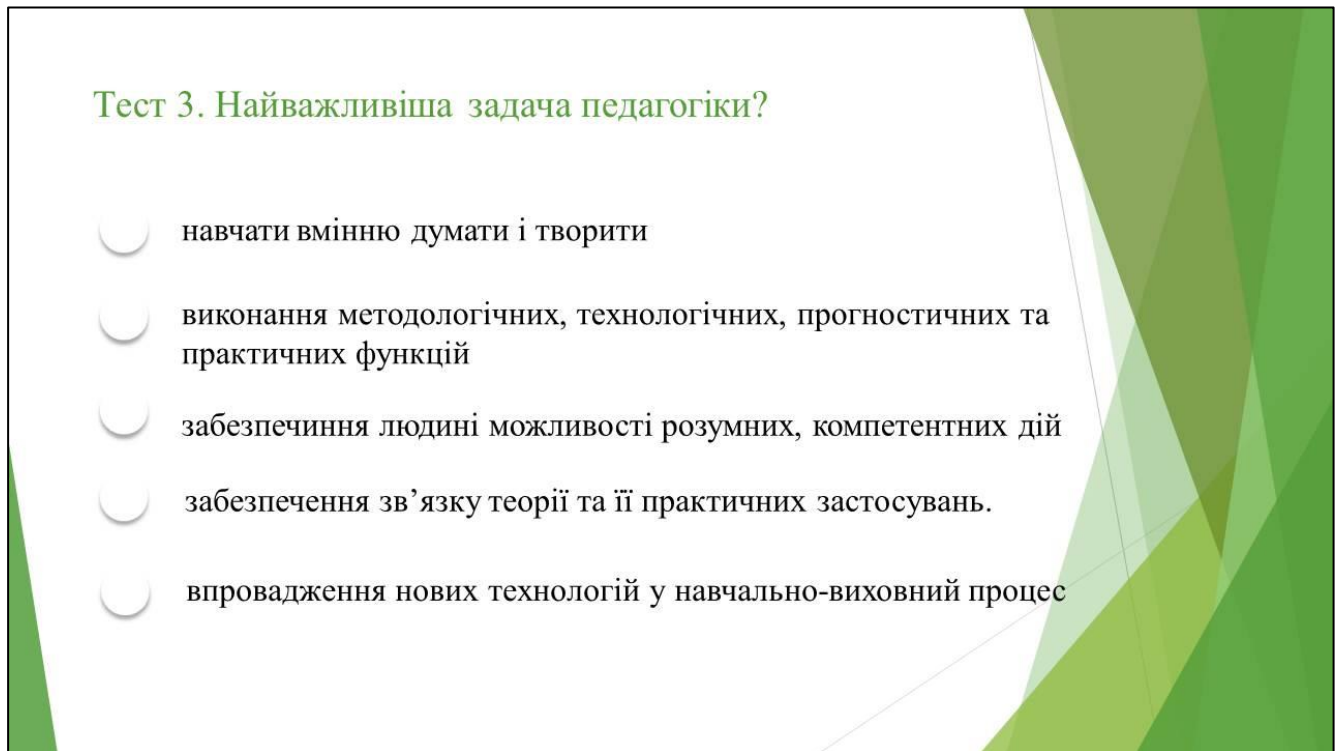

Рис. 95 Фото слайда «Тест 3»

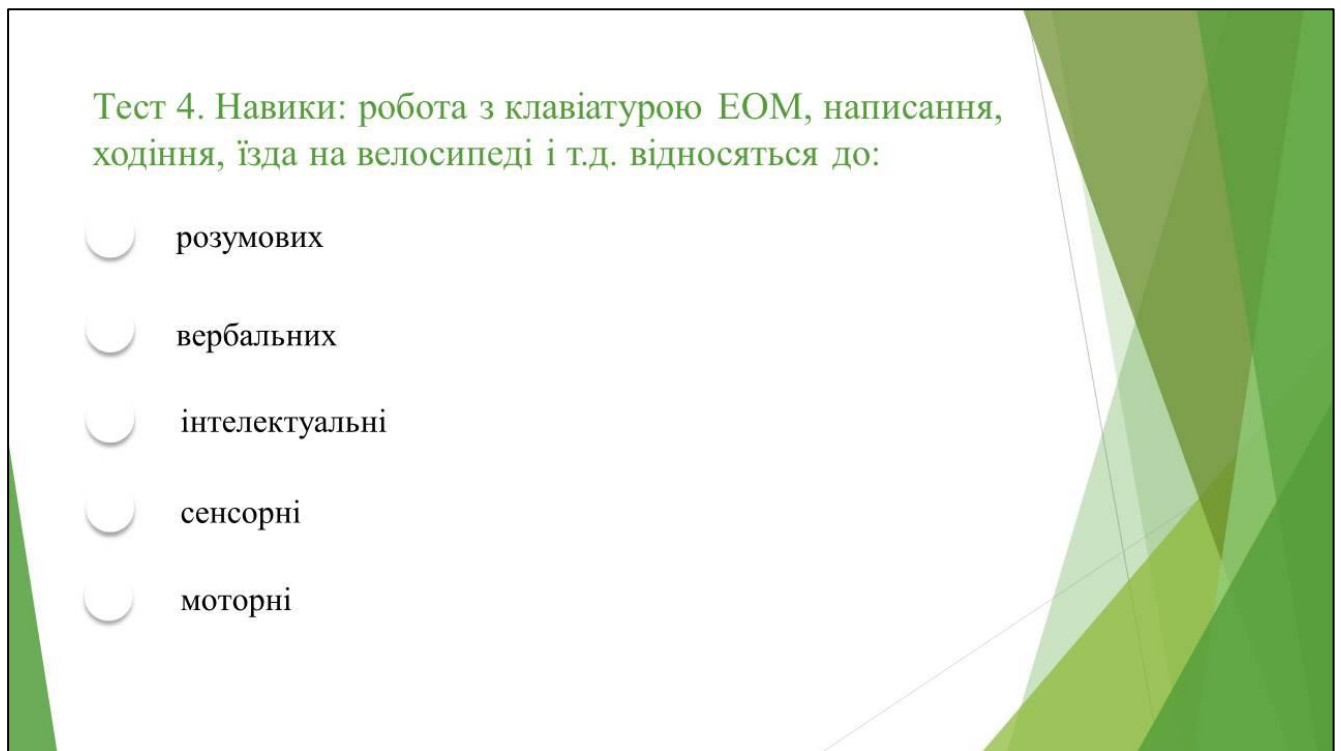

Рис. 96 Фото слайда «Тест 4»

Тест 5. Основні задачі дидактики вищої школи

- ☐ вивчення закономірностей, принципів і засобів формування спеціалістів з вищою освітою
- ☐ оптимізація процесу навчання студентів і підвищення якості підготовки спеціалістів
- ☐ нагромадження дослідного, емпіричного матеріалу, виходячи з оцінки практики навчального процесу
- ☐ формування теоретичних узагальнень, об'єктивних відносин навчального процесу
- ☐ встановлення емпіричних зв'язків елементів і складових навчального процесу

Рис. 97 Фото слайда «Тест 5»

2.3.4. Лекція №4 «Психологічні основи теорії навчання»

ЛЕКЦІЯ 4.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ

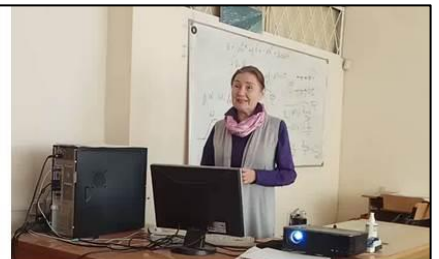

Рис. 98 Фото слайда «Психологічні основи теорії навчання»

План

1. Модель процесу пізнання. Задачі педагогічної психології.
2. Структура та зміст дидактичного процесу.
3. Домашнє завдання

Рис. 99 Фото слайда «План лекції»

1. МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ ПІЗНАННЯ

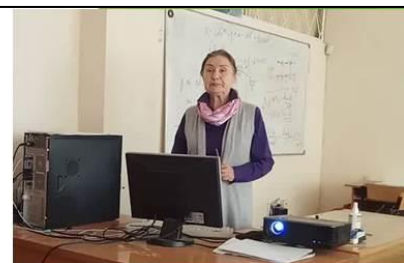

Рис. 100 Фото слайда «Модель процесу пізнання»

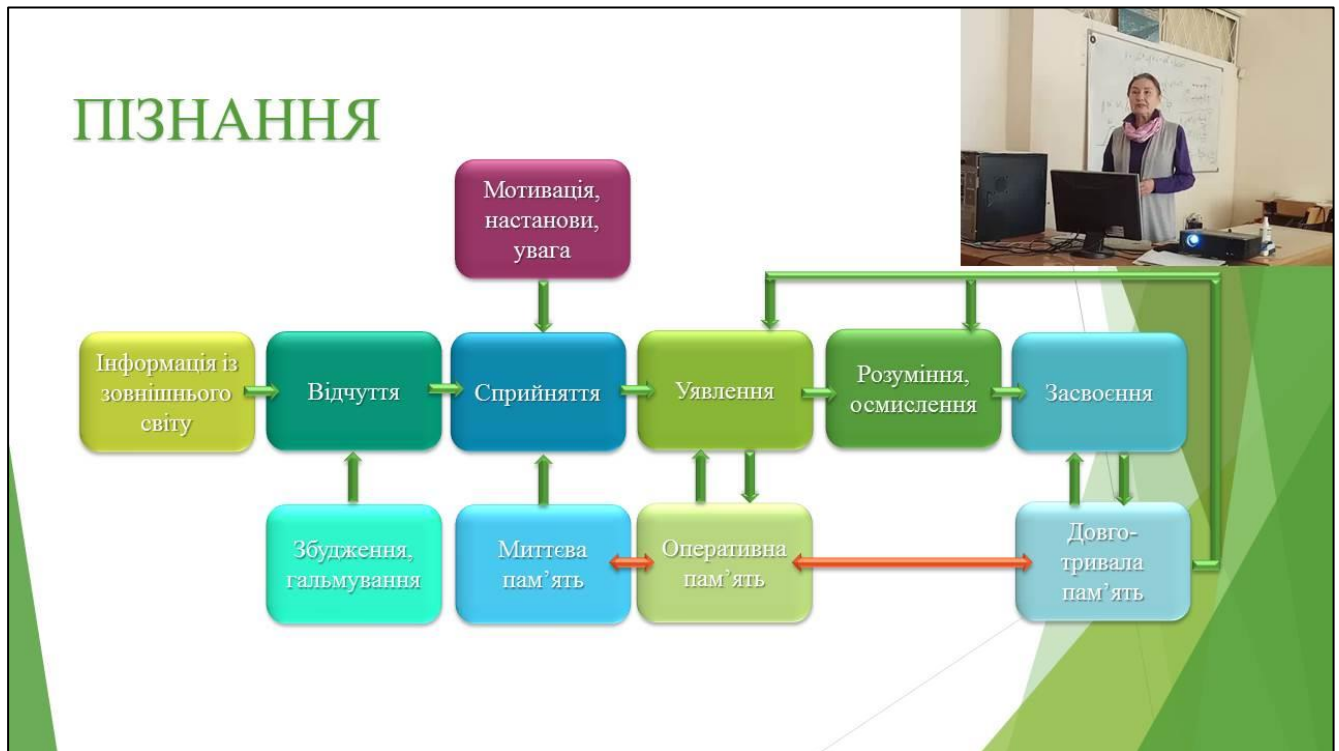

Рис. 101 Фото слайда «Пізнання»

Рис. 102 Фото слайда «Дуальність відчуттів»

ВЛАСТИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ

ЦІЛІСНІСТЬ

- внутрішній органічний взаємозв'язок частин і цілого в образі

ПРЕДМЕТНІСТЬ

- об'єкт сприймається як уособлене у просторі та часі окреме фізичне тіло

КОНСТАНТНІСТЬ

- відносна постійність сприйняття образу

Рис. 103 Фото слайда «Властивості сприйняття»

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ УВАГИ

<div style="background-color: #C0C080; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">ОБСЯГ</div> <div style="background-color: #C0C080; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">показник кількості об'єктів, що одночасно перебувають у полі уваги (п'ять - сім)</div> <div style="background-color: #FF8C00; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">СТІЙКІСТЬ</div> <div style="background-color: #FF8C00; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">показник тривалості зберігання інтенсивності уваги</div> <div style="background-color: #008000; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">КОНЦЕНТРАЦІЯ</div> <div style="background-color: #008000; padding: 5px; text-align: center;">показник ступеня зосередженості свідомості на об'єкті</div>	<div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">РОЗПОДІЛЕННЯ</div> <div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">здатність виконання одразу декількох дій, утримуючи їх у полі уваги</div> <div style="background-color: #808000; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">ПЕРЕКЛЮЧЕННЯ</div> <div style="background-color: #808000; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">показник швидкості переходу від одного виду діяльності до іншого</div> <div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; margin-bottom: 5px;">ПРЕДМЕТНІСТЬ</div> <div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center;">здатність виділяти певні комплекси сигналів згідно з настановами та особистою значущістю (наприклад, слухаючи лекцію, не звертати увагу на інші звуки)</div>
---	---

Рис. 104 Фото слайда «Основні показники уваги»

ФАКТОРИ, ЩО ПРИВЕРТАЮТЬ І ЗНИЖУЮТЬ УВАГУ

+характер даних, інформації, подразника (новизна, сенсаційність, контраст, фізична сутність та характеристика явища, об'єкта)
+збіжність подразника і потреби (те, що важливо для людини, більшою мірою відповідає його потребам, насамперед привертає увагу)

-монотонність, стереотипність виконуваних дій
-одноманітність, недостатність (або надмірність) інформації

Рис. 105 Фото слайда «Фактори, що привертають і знижують увагу»

ВЛАСТИВОСТІ УЯВЛЕННЯ

УЗАГАЛЬНЕНІСТЬ

- віднесення кожного образу до деякого класу об'єктів

ВИБІРКОВІСТЬ

- переважне виділення одних об'єктів перед іншими і процесі сприйняття

УСВІДОМЛЕНІСТЬ

- розуміння суті предметів та явищ через процес мислення

Рис. 106 Фото слайда «Властивості уявлення»

Рис. 107 Фото слайда «Мислення»

Рис. 108 Фото слайда «Властивості мислення»

ОПЕРАЦІЇ МИСЛЕННЯ

- ПОРІВНЯННЯ**
 - зіставлення виокремлених ознак предметів і явищ для знаходження спільних та відмінних їх властивостей
- АНАЛІЗ**
 - розумове розкладання предмета чи явища на частини, виокремлення певних його елементів, властивостей, зв'язків
- СИНТЕЗ**
 - розумове відновлення цілого з частин, з'єднання різноманітних елементів, предметів чи явищ в єдине ціле
- АБСТРАГУВАННЯ**
 - розумове вирізнєння істотних властивостей, ознак предметів чи явищ з одночасним відстороненням від неістотних
- УЗАГАЛЬНЕННЯ**
 - розумове об'єднання предметів чи явищ за їх загальними істотними ознаками

Рис. 109 Фото слайда «Операції мислення»

ФОРМИ МИСЛЕННЯ

ЕЛЕМЕНТАРНІ

- ОБРАЗ
- УЯВЛЕННЯ

ЛОГІЧНІ

- ПОНЯТТЯ**
відображає істотні властивості, зв'язки та відносини предметів або явищ, що виражені словом чи групою слів
- СУДЖЕННЯ**
охоплює твердження або заперечення зв'язку між предметами чи явищами
- ВИСНОВОК**
на підставі декількох суджень виводять нові судження

Рис. 110 Фото слайда «Форми мислення»

ВИДИ МИСЛЕННЯ

- НАОЧНО-ДІЙОВЕ**
 - здійснюється під час практичних дій з конкретними предметами
- НАОЧНО-ОБРАЗНЕ**
 - передбачає оперування образами та уявами
- СЛОВЕСНО-ЛОГІЧНЕ (АБСТРАКТНЕ)**
 - оперує логічними формами мислення

Рис. 111 Фото слайда «Види мислення»

ЗАДАЧІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

- психологічне обґрунтування раціональних способів засвоєння знань, формування навичок та вмінь;
- підвищення ефективності організації управління процесами пізнавальної і трудової діяльності студентів;
- психологічне обґрунтування шляхів вдосконалення методів навчання;
- забезпечення психологічної адекватності нових технологій навчання;
- забезпечення психологічної сумісності учнів та засобів навчання;
- обґрунтування особливостей вікового розвитку студентів;
- оцінка психічних властивостей студента;
- виявлення і розвиток особистих творчих особливостей і нахилів студентів;
- оцінка душевного і морального стану студентів.

Рис. 112 Фото слайда «Задачі педагогічної психології»

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ДИДАКТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

ПРОЦЕС ПЕРЕХОДУ ВІД
«РОЗУМІННЯ-ВПІЗНАВАННЯ» ДО «РОЗУМІННЯ-ЗНАННЯ»

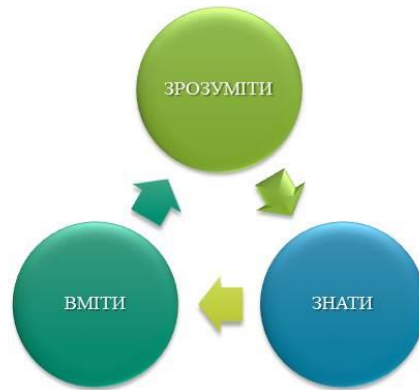

Рис. 113 Фото слайда «Структура і зміст дидактичного процесу»

ЕТАПИ ДИДАКТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

- 1 • Первинне засвоєння навчальної інформації
- 2 • Алгоритмізація навчально-пізнавальної діяльності
- 3 • Оволодіння основами професійної майстерності
- 4 • Удосконалення професійної майстерності

Рис. 114 Фото слайда «Етапи дидактичного процесу»

ЕТАП 1. ПЕРВИННЕ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ			
Психологічна сутність етапу	Мета етапу	Результат етапу	Завдання викладача
Сприйняття навчальної інформації, формування первинних уявлень, усвідомлення галузі практичного застосування, мотивація і формування інтересу	Структурування навчальної інформації	Засвоєння матеріалу на понятійно-структурному рівні	Доступне викладення систематизованого навчального матеріалу. Формування первинної мотивації

Рис. 115 Фото слайда «Етап 1. Первинне засвоєння навчальної інформації»

ЕТАП 2. АЛГОРИТМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Психологічна сутність етапу	Мета етапу	Результат етапу	Завдання викладача
Розуміння, засвоєння, критичне обмірковування теорії, з'ясування особливостей практичного використання теорії	Трансформування інформації у знання. Оволодіння типовими способами діяльності	Засвоєння на проблемно-орієнтованому рівні. Уміння структуруванні інформацію, порівнювати, узагальнювати, аналізувати, розв'язувати типові завдання	Організація СРС з метою обміркування теорії і її практичного застосування

Рис. 116 Фото слайда «Етап 2. Алгоритмізація навчально-пізнавальної діяльності»

ЕТАП 3. ОВОЛОДІННЯ ОСНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Психологічна сутність етапу	Мета етапу	Результат етапу	Завдання викладача
Інтегрування міждисциплінарних зв'язків, розвиток асоціативного мислення	Моделювання професійної діяльності. Засвоєння досвіду професійної діяльності в умовах обмежень	Формування моделі професійно-орієнтованого середовища. Уміння вирішувати нетипові навчальні та адаптовані професійні завдання.	Формування професійних інтересів і настанов

Рис. 117 Фото слайда «Етап 3. Оволодіння основами професійної діяльності»

Домашнє завдання:

- Відповісти на тести по лекції №4;
- Написати міні-реферат на тему: «Психологічні типи діяльності. Рівні викладання та засвоєння учбового матеріалу», розкриваючи такі питання:
 - Сутність двох типів психологічної діяльності. Їх значення для викладацької практики.
 - Рівень засвоєння учбового матеріалу конкретним студентом.
 - Сутність 4-х рівнів викладання та засвоєння учбового матеріалу.

Рис. 118 Фото слайда «Домашнє завдання»

Рис. 119 Фото слайда «Тест 1»

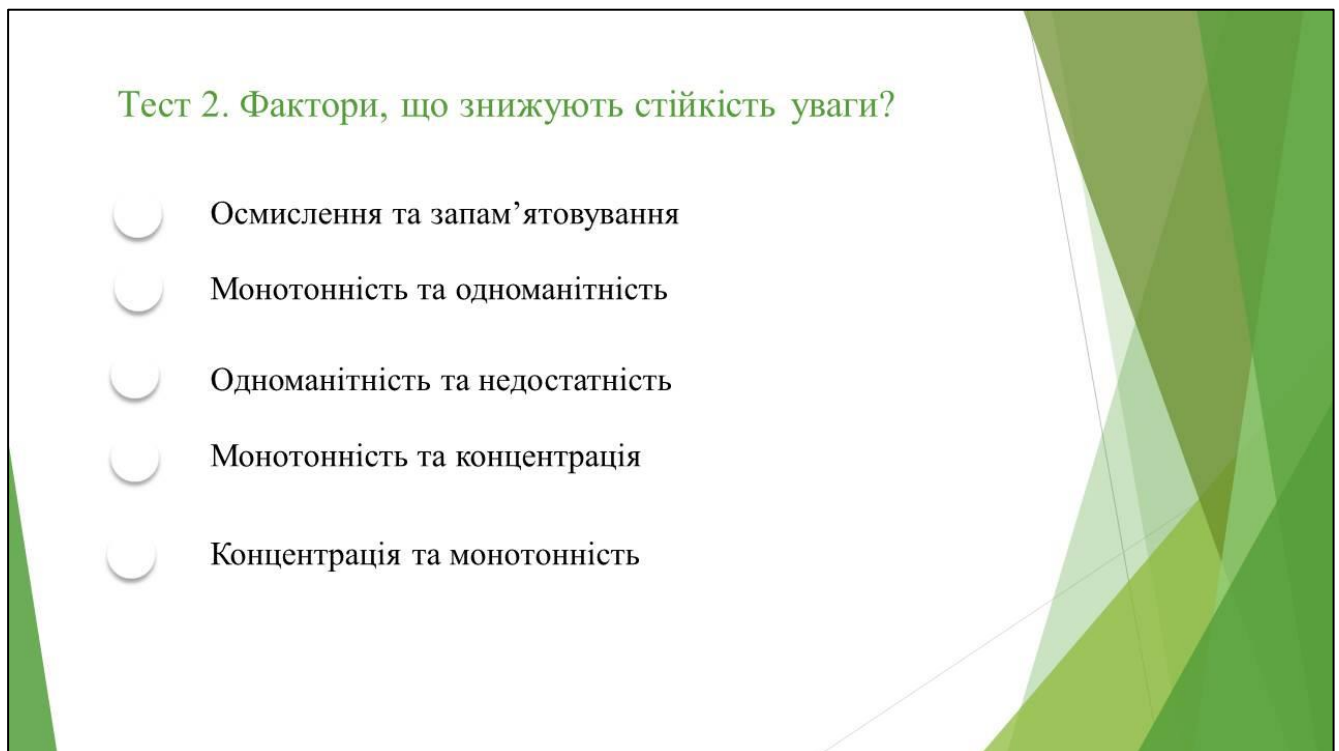

Рис. 120 Фото слайда «Тест 2»

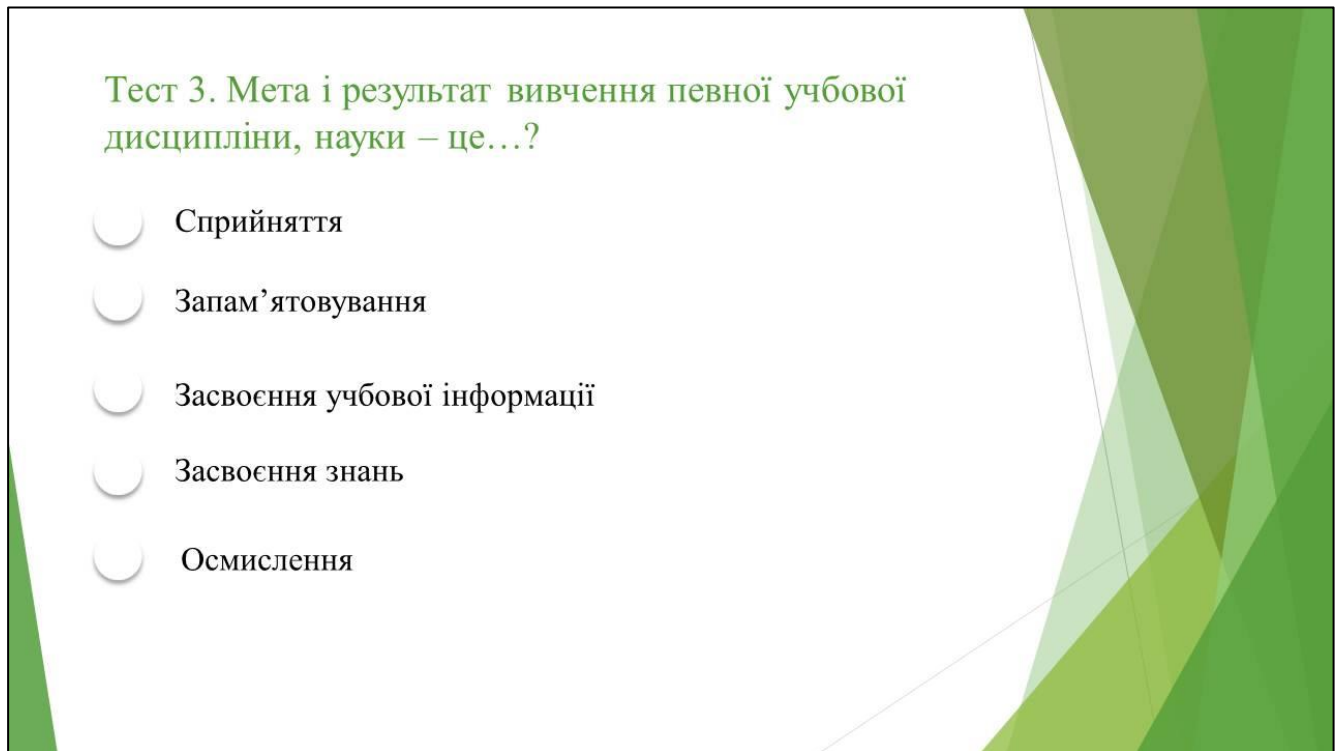

Рис. 121 Фото слайда «Тест 3»

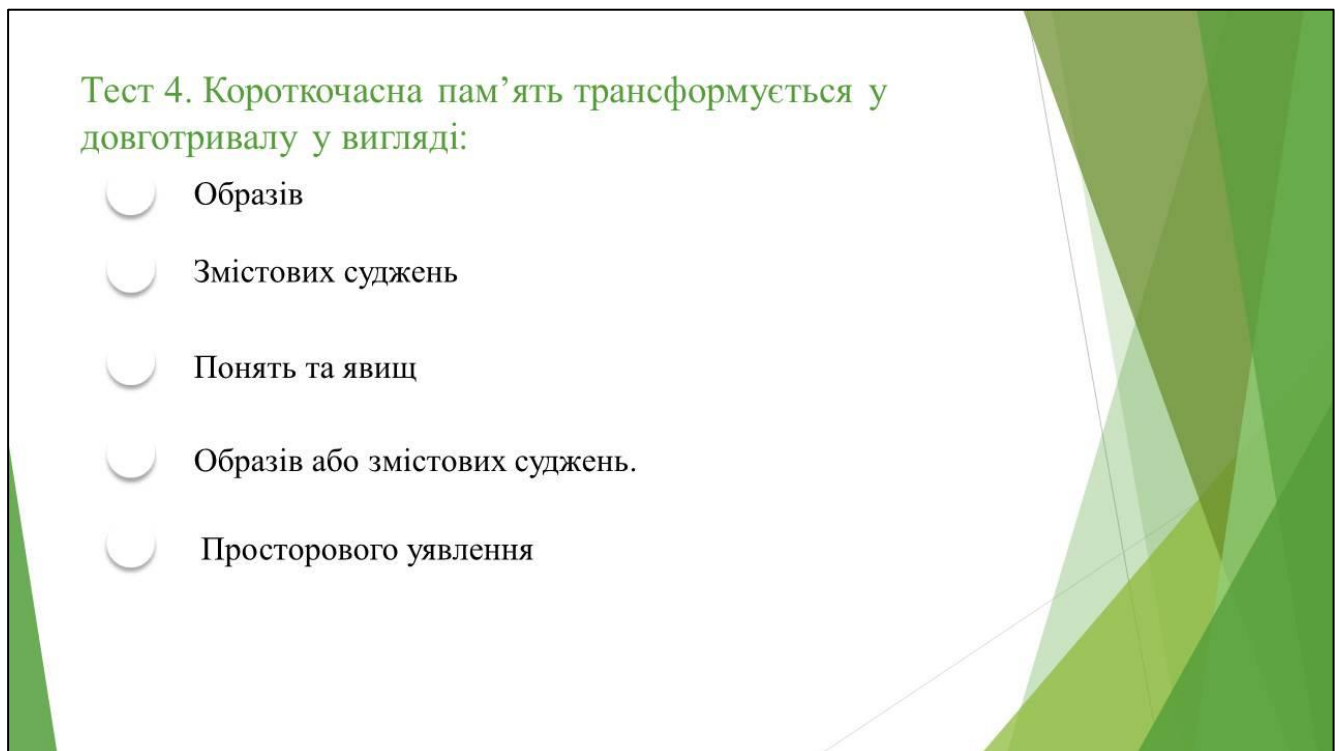

Рис. 122 Фото слайда «Тест 4»

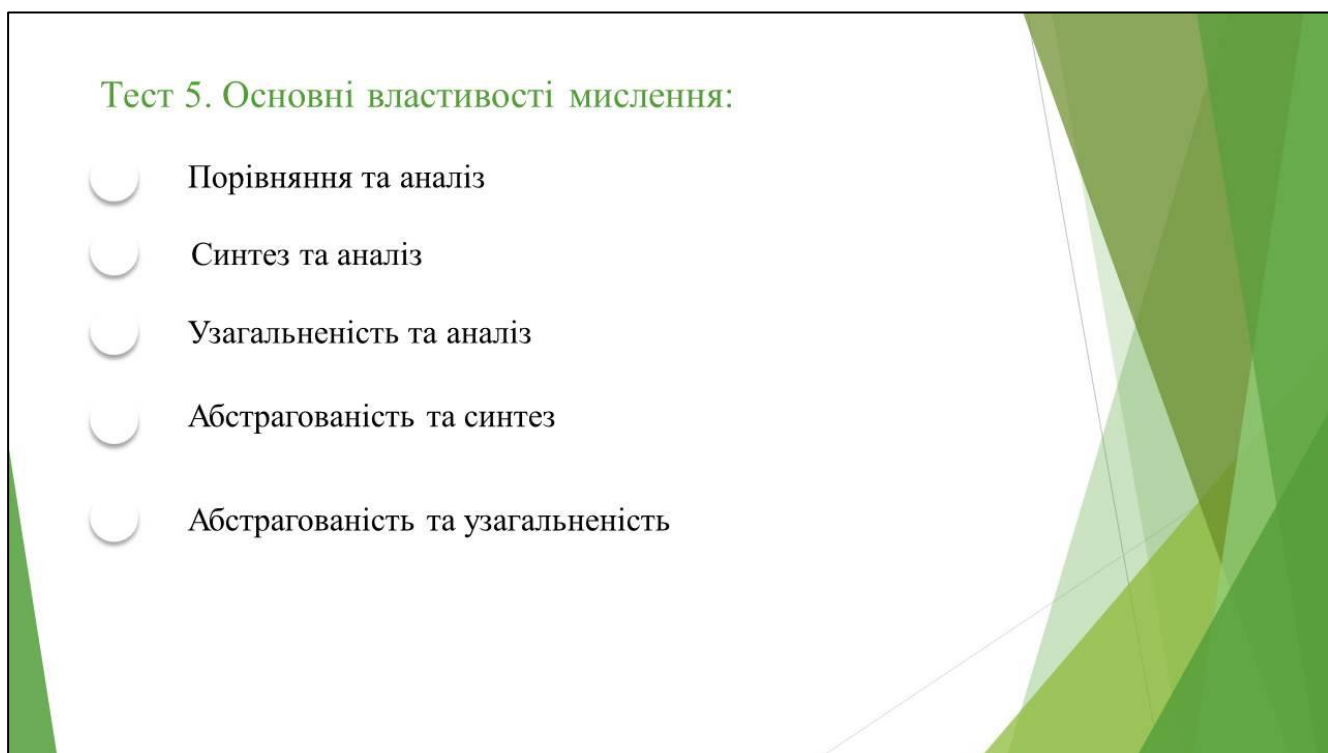

Рис. 123 Фото слайда «Тест 5»

РОЗДІЛ III. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

У цьому розділі описано оцінювання та аналіз експериментальної перевірки запропонованої методики дистанційного навчання дисципліни «Педагогіка вищої школи» шляхом використання комп'ютерних засобів навчання в технічному університеті. Представлені матеріали розраховані для студентів фізико-математичного факультету КПІ ім. Ігоря Сікорського та інших користувачів платформи Moodle. Подано основні результати експериментального навчання.

Результати перевірки знань у тестовій формі (Лекція №1. Проміжний тест)

Назва тесту	тест до лекції №1
Назва курсу	Методика навчання фізики
Кількість перших повністю оцінених спроб	2
Всього спроб	7
Середня оцінка по перших спробах	80,00%
Середня оцінка по всіх спробах	71,43%
Середня оцінка з останніх спроб	70,00%
Середня оцінка з найвище оцінених спроб	90,00%
Медіана оцінки (для усі спроби)	80,00%
Стандартне відхилення (для усі спроби)	19,52%
Значення асиметрії розподілу (для усі спроби)	-0,2767
Значення ексцесу розподілу (для усі спроби)	0,0420
Коефіцієнт внутрішньої узгодженості (для усі спроби)	37,50%
Помилка відношення (для усі спроби)	79,06%
Стандартна помилка (для усі спроби)	15,43%

Рис. 124 Фото сторінки Moodle «Інформація про тест»

Аналіз структури тесту

Завантажити таблицю даних як Значення розділені комами (.csv) Завантажити

№ пит.	Коротке означення питання	Спроб	Успішність	Станд. відхилення	Оцінка навчання	Призначена вага	Ефективна вага	Розрізнення	Ефективність розрізнення
1	1.Який з аспектів категорій освіти припускає створення умов для оптимального, ефективного і максимального результату та якості?	7	42.86%	53.45%	20.00%	20,00%	36.62%	25.82%	36.36%
2	2.Національна комісія США зробила висновок: Америка через 20-25 років може виявитися безпомічною перед вимогами часу. В чому причина?	7	100.00%	0.00%	20.00%	20,00%	0.00%		
3	3. Процес що характеризується активізацією процесів економічної інтеграції і поглиблення міжнародного поділу праці, підвищенням соціальної динаміки і мобільності робочої сили – це ...?	7	100.00%	0.00%	20.00%	20,00%	0.00%		
4	4. . Що не входить до основних стратегічних цілей освіти на найближчі кілька десятиліть?	7	28.57%	48.80%	20.00%	20,00%	33.01%	19.36%	30.00%
5	5. Що таке інформаційний кіберпростір?	7	85.71%	37.80%	20.00%	20,00%	30.37%	41.67%	100.00%

Рис. 125 Фото сторінки Moodle «Аналіз та структура тесту»

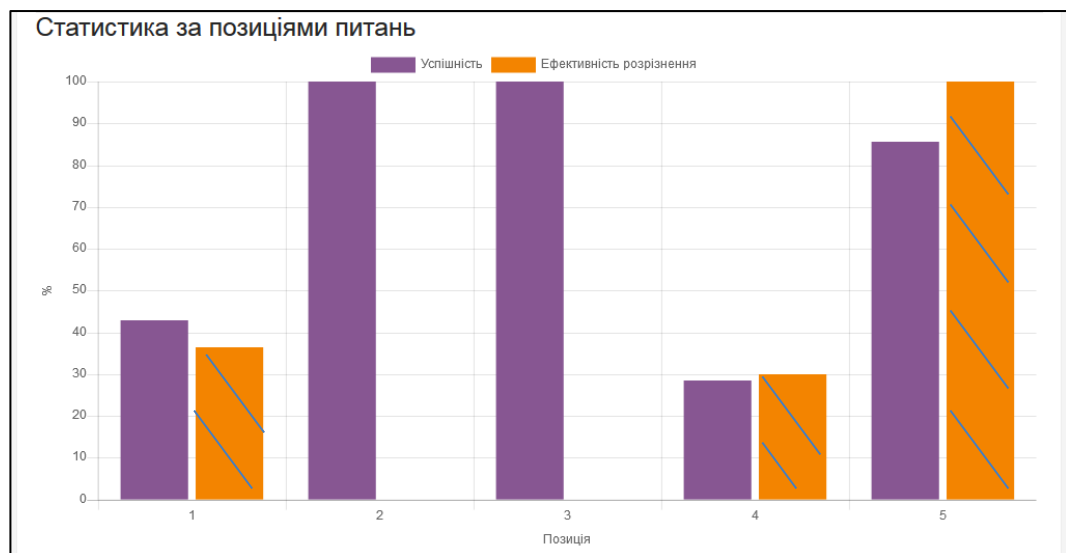

Рис. 126 Фото сторінки Moodle «Статистика за позиціями питань»

Результати перевірки знань у тестовій формі (Лекція №2. Проміжний тест)

Назва тесту	тести до лекції №2
Назва курсу	Методика навчання фізики
Кількість перших повністю оцінених спроб	1
Всього спроб	5
Середня оцінка по перших спробах	100,00%
Середня оцінка по всіх спробах	76,00%
Середня оцінка з останніх спроб	80,00%
Середня оцінка з найвище оцінених спроб	100,00%
Медіана оцінки (для усі спроби)	80,00%
Стандартне відхилення (для усі спроби)	26,08%
Значення асиметрії розподілу (для усі спроби)	-0,5414
Значення ексцесу розподілу (для усі спроби)	-1,4879
Коефіцієнт внутрішньої узгодженості (для усі спроби)	66,18%
Помилка відношення (для усі спроби)	58,16%
Стандартна помилка (для усі спроби)	15,17%

Рис. 127 Фото сторінки Moodle «Інформація про тест»

Аналіз структури тесту											
Завантажити таблицю даних як Значення розділені комами (.csv) Завантажити											
№ пит.		Коротке означення питання	Спроб	Успішність	Станд. відхилення	Оцінка навчання	Призначена вага	Ефективна вага	Розрізнення	Ефективність розрізнення	
1		1. Освіта, що забезпечує всебічний розвиток дитини як особистості, її нахилів, здібностей, талантів, трудову підготовку, професійне самовизначення?	5	40.00%	54.77%	20.00%	20,00%	34.40%	61.24%	100.00%	
2		2. Структура освіти включає:	5	60.00%	54.77%	20.00%	20,00%	35.81%	76.38%	100.00%	
3		3. Категорія сфери праці, що характеризує особливості направленості трудової діяльності та специфіку роботи в межах професії – це ...?	5	80.00%	44.72%	20.00%	20,00%	29.79%	55.90%	100.00%	
4		4. Характеристика освіти за ознаками ступеня сформованості інтелектуальних якостей особистості, достатніх для продовження освіти та отримання відповідної кваліфікації - це ...?	5	100.00%	0.00%	20.00%	20,00%	0.00%			
5		5. До якого рівня акредитації відноситься інститут?	5	100.00%	0.00%	20.00%	20,00%	0.00%			

Рис. 128 Фото сторінки Moodle «Аналіз та структура тесту»

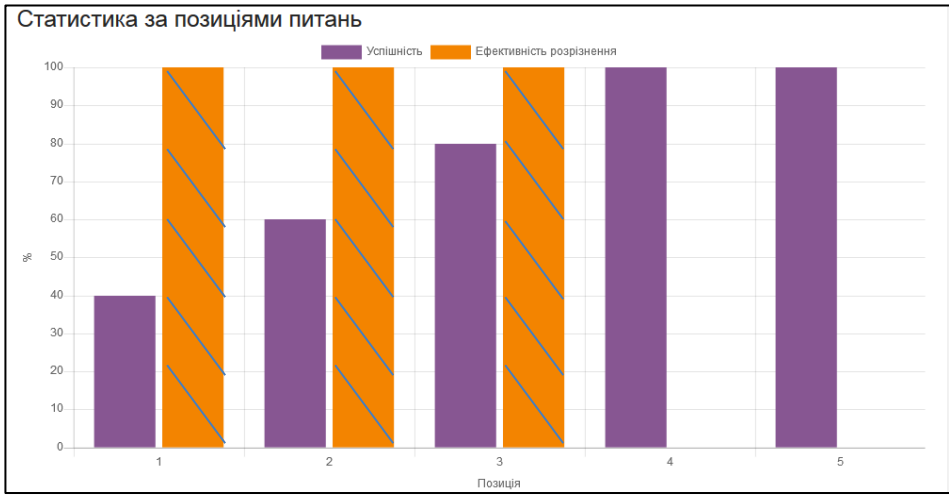

Рис. 129 Фото сторінки Moodle «Статистика за позиціями питань»

Результати перевірки знань у тестовій формі (Лекція №3. Проміжний тест)

Назва тесту	Тест до лекції №3
Назва курсу	Методика навчання фізики
Кількість перших повністю оцінених спроб	1
Всього спроб	5
Середня оцінка по перших спробах	20,00%
Середня оцінка по всіх спробах	68,00%
Середня оцінка з останніх спроб	60,00%
Середня оцінка з найвище оцінених спроб	100,00%
Медіана оцінки (для усі спроби)	80,00%
Стандартне відхилення (для усі спроби)	30,33%
Значення асиметрії розподілу (для усі спроби)	-1,1181
Значення ексцесу розподілу (для усі спроби)	1,4556
Коефіцієнт внутрішньої узгодженості (для усі спроби)	59,78%
Помилка відношення (для усі спроби)	63,42%
Стандартна помилка (для усі спроби)	19,24%

Рис. 130 Фото сторінки Moodle «Інформація про тест»

Аналіз структури тесту

Завантажити таблицю даних як: Значення розділені комами (.csv) Завантажити

№ пит.		Коротке означення питання	Спроб	Успішність	Станд. відхилення	Оцінка навчання	Призначена вага	Ефективна вага	Розрізнення	Ефективність розрізнення
1		1. Доведені до певного ступеня автоматизму, жорстко детерміновані, алгоритмізовані дії чи елементи складних дій – це...?	5	40.00%	54.77%	20.00%	20,00%	23.71%	37.27%	50.00%
2		2. Що таке вміння?	5	60.00%	54.77%	20.00%	20,00%	26.75%	66.67%	100.00%
3		3. Найважливіша задача педагогіки?	5	80.00%	44.72%	20.00%	20,00%	24.77%	78.45%	100.00%
4		4. Навики: робота з клавіатурою ЕОМ, написання, ходіння, їзда на велосипеді і т.д. відносяться до:	5	80.00%	44.72%	20.00%	20,00%		-46.77%	-53.85%
5		5. Основні задачі дидактики вищої школи	5	80.00%	44.72%	20.00%	20,00%	24.77%	78.45%	100.00%

Рис. 131 Фото сторінки Moodle «Аналіз та структура тесту»

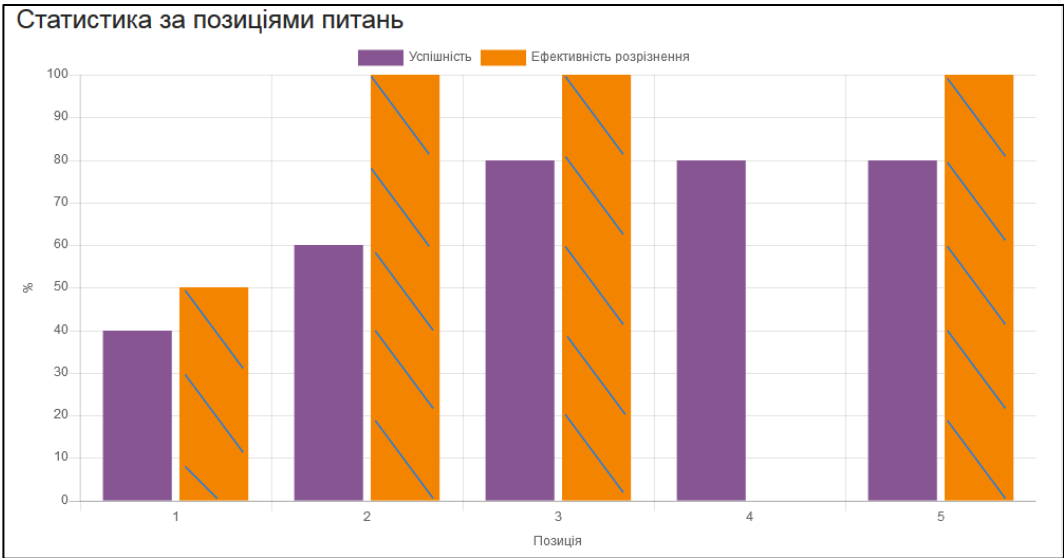

Рис. 132 Фото сторінки Moodle «Статистика за позиціями питань»

Результати перевірки знань у тестовій формі (Лекція №4. Проміжний тест)

Назва тесту	Тест до лекції №4
Назва курсу	Методика навчання фізики
Кількість перших повністю оцінених спроб	1
Всього спроб	4
Середня оцінка по перших спробах	100,00%
Середня оцінка по всіх спробах	70,00%
Середня оцінка з останніх спроб	60,00%
Середня оцінка з найвище оцінених спроб	100,00%
Медіана оцінки (для усі спроби)	70,00%
Стандартне відхилення (для усі спроби)	25,82%
Значення асиметрії розподілу (для усі спроби)	0,0000
Значення ексцесу розподілу (для усі спроби)	-1,2000
Коефіцієнт внутрішньої узгодженості (для усі спроби)	50,00%
Помилка відношення (для усі спроби)	70,71%
Стандартна помилка (для усі спроби)	18,26%

Рис. 133 Фото сторінки Moodle «Інформація про тест»

Аналіз структури тесту											
Завантажити таблицю даних як: Значення розділені комами (.csv) <input type="button" value="Завантажити"/>											
№ пит.			Коротке означення питання	Спроб	Успішність	Станд. відхилення	Оцінка навчання	Призначена вага	Ефективна вага	Розрізнення	Ефективність розрізнення
1			1. Психічний процес відображення окремих властивостей предметів, що безпосередньо впливають на органи почуттів людини – це...?	4	25.00%	50.00%	20.00%	20,00%	27.95%	52.22%	100.00%
2			2. Фактори, що знижують стійкість уваги?	4	75.00%	50.00%	20.00%	20,00%	16.14%	-13.25%	-14.29%
3			3. Мета і результат вивчення певної учебної дисципліни, науки – це...?	4	75.00%	50.00%	20.00%	20,00%	27.95%	52.22%	100.00%
4			4. Короткочасна пам'ять трансформується у довготривалу у вигляді?	4	75.00%	50.00%	20.00%	20,00%	27.95%	52.22%	100.00%
5			5. Основні властивості мислення	4	100.00%	0.00%	20.00%	20,00%	0.00%		

Рис. 134 Фото сторінки Moodle «Аналіз та структура тесту»

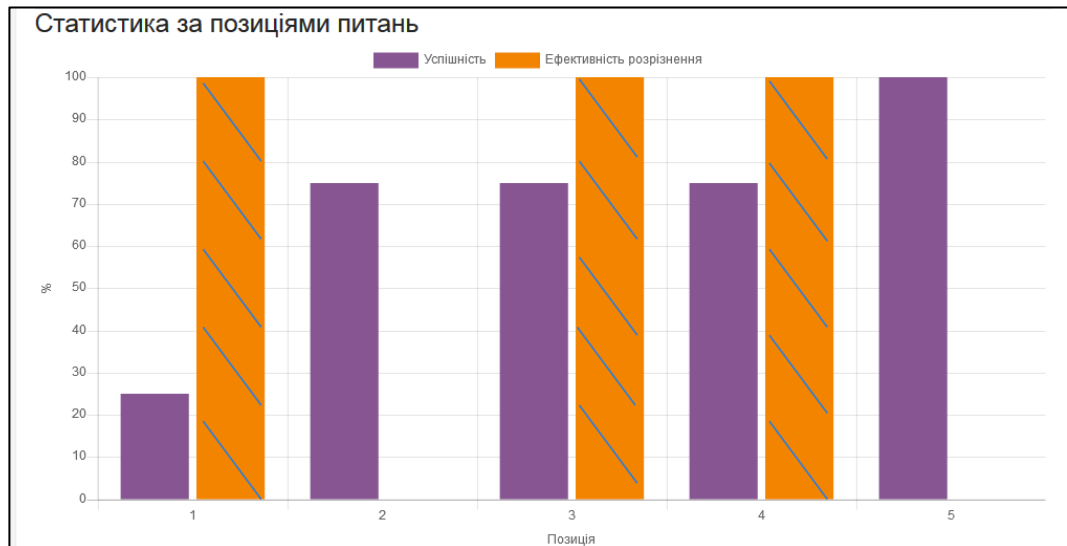

Рис. 135 Фото сторінки Moodle «Статистика за позиціями питань»

Результати перевірки знань у тестовій формі (тест «Перевірка знань з дистанційного курсу лекцій» підсумковий контроль)

Перевірка знань з дистанційного курсу лекцій				
Кількість дозволених спроб: 2				
Обмеження в часі: 20 хв				
Метод оцінювання: Краща оцінка.				
Спроб: 2				
Результати ваших попередніх спроб				
Спроба	Стан	Балів / 20,00	Оцінка / 10,00	Огляд
1	Завершено Здано Thursday 6 December 2018 12:55 PM	19,00	9,50	Огляд
2	Завершено Здано Thursday 6 December 2018 12:56 PM	14,00	7,00	Огляд
Ваша підсумкова оцінка за цей тест: 7,00/10,00				

Рис. 136 Фото сторінки Moodle «Результати попередніх спроб»

Інформація про тест	
Завантажити повний звіт як { \$a->formatsmenu } { \$a->downloadbutton }	
Значення розділені комами (.csv) <input type="button" value="Завантажити"/>	
Назва тесту	Перевірка знань з дистанційного курсу лекцій
Назва курсу	Методика навчання фізики
Кількість перших повністю оцінених спроб	1
Всього спроб	2
Середня оцінка по перших спробах	95,00%
Середня оцінка по всіх спробах	82,50%
Середня оцінка з останніх спроб	70,00%
Середня оцінка з найвище оцінених спроб	95,00%
Медіана оцінки (для найвище оцінена спроба)	95,00%

Рис. 137 Фото сторінки Moodle «Інформація про тест»

Аналіз структури тесту									
Завантажити таблицю даних як									
Значення розділені комами (.csv) <input type="button" value="Завантажити"/>									
№ пит.			Коротке означення питання	Спроб	Оцінка навчання	Призначена вага	Ефективна вага	Розрізнення	Ефективність розрізнення
1	≡	🔍	1.Який з аспектів категорій освіти припускає створення умов для оптимального, ефективного і максимального результату та якості?	1	20.00%	5,00%			
2	≡	🔍	3. Процес що характеризується активізацією процесів економічної інтеграції і поглиблення міжнародного поділу праці, підвищенням соціальної динаміки і мобільності робочої сили – це ...?	1	20.00%	5,00%			
3	≡	🔍	4. . Що не входить до основних стратегічних цілей освіти на найближчі кілька десятиліть?	1	20.00%	5,00%			
4	≡	🔍	5. Що таке інформаційний кіберпростір?	1	20.00%	5,00%			
5	≡	🔍	1.Доведені до певного ступеня автоматизму, жорстко детерміновані, алгоритмізовані дії чи елементи складних дій – це...?	1	20.00%	5,00%			

Рис. 138 Фото сторінки Moodle «Аналіз структури тесту»

6	☰	🔍 ⚙️	1. Освіта, що забезпечує всебічний розвиток дитини як особистості, її нахилів, здібностей, талантів, трудову підготовку, професійне самовизначення?	1	20.00%	5,00%
7	☰	🔍 ⚙️	1. Психічний процес відображення окремих властивостей предметів, що безпосередньо впливають на органи почуттів людини – це...?	1	20.00%	5,00%
8	☰	🔍 ⚙️	2. Що таке вміння?	1	20.00%	5,00%
9	☰	🔍 ⚙️	2. Національна комісія США зробила висновок: Америка через 20-25 років може виявитися безпомічною перед вимогами часу. В чому причина?	1	20.00%	5,00%
10	☰	🔍 ⚙️	2. Структура освіти включає:	1	20.00%	5,00%
11	☰	🔍 ⚙️	2. Фактори, що знижують стійкість уваги?	1	20.00%	5,00%
12	☰	🔍 ⚙️	3. Категорія сфери праці, що характеризує особливості направленості трудової діяльності та специфіку роботи в межах професії – це ...?	1	20.00%	5,00%
13	☰	🔍 ⚙️	3. Мета і результат вивчення певної учбової дисципліни, науки – це...?	1	20.00%	5,00%

Рис. 139 Фото сторінки Moodle «Аналіз структури тесту»

14	☰	🔍 ⚙️	3. Найважливіша задача педагогіки?	1	20.00%	5,00%
15	☰	🔍 ⚙️	4. Короточасна пам'ять трансформується у довготривалу у вигляді:	1	20.00%	5,00%
16	☰	🔍 ⚙️	4. Навики: робота з клавіатурою ЕОМ, написання, ходіння, їзда на велосипеді і т.д. відносяться до:	1	20.00%	5,00%
17	☰	🔍 ⚙️	4. Характеристика освіти за ознаками ступеня сформованості інтелектуальних якостей особистості, достатніх для продовження освіти та отримання відповідної кваліфікації - це...?	1	20.00%	5,00%
18	☰	🔍 ⚙️	5. Основні властивості мислення	1	20.00%	5,00%
19	☰	🔍 ⚙️	5. До якого рівня акредитації відноситься інститут?	1	20.00%	5,00%
20	☰	🔍 ⚙️	5. Основні задачі дидактики вищої школи	1	20.00%	5,00%

Рис. 140 Фото сторінки Moodle «Аналіз структури тесту»

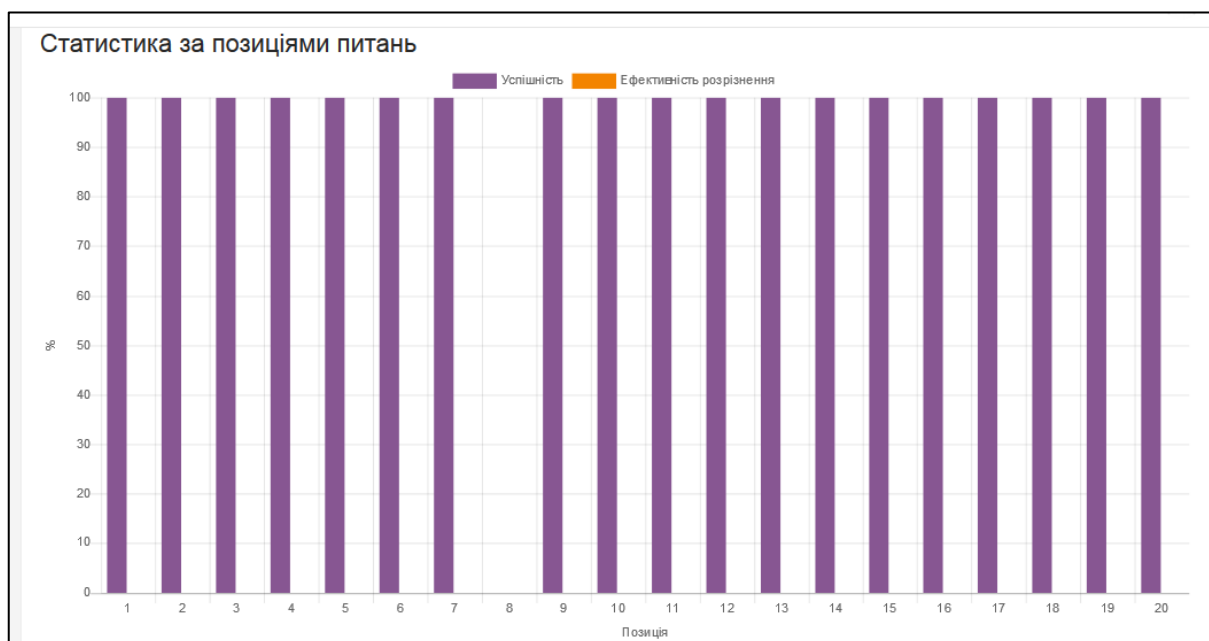

Рис. 141 Фото сторінки Moodle «Статистика за позиціями питань»

Статистичний аналіз результатів експерименту показав, що використання комп'ютерних засобів навчання під час проведення дистанційного курсу лекцій з дисципліни «Педагогіка вищої школи» сприяв:

- підвищенню пізнавальної діяльності студентів;
- зростанню знань студентів з поданого матеріалу;
- розвитку мислення студентів.

Запропонована методика навчання курсу лекцій шляхом використання нових інформаційних технологій сприяє усвідомленому вивченню і успішному застосуванню здобутих знань з дисципліни.

Матеріали дослідження опубліковано у збірнику наукових праць XVI міжнародної молодіжної науково-практичної конференції "Історія розвитку науки, техніки та освіти, присвяченої 120-річчю "КПІ ім. Ігоря Сікорського""; Назва доповіді - Педагогічні системи навчання видатних майстрів; Автори – Лук'яненко Я.М., Гарєєва Ф.М.; Місце проведення - м.Київ, НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського; Дата проведення: 19.04.2018; Мова публікації: українська[42].

ВИСНОВКИ

З метою підвищення ефективності дистанційного навчання з дисципліни «Педагогіка вищої школи» у магістерській дисертації подано комплекс методичного матеріалу, використання якого дає підстави для таких висновків:

1. Аналіз та узагальнення даних стосовно теми дослідження на основі психолого-педагогічної та науково-методичної літератури та програми підготовки магістрів дав змогу висунути та обґрунтувати ідею про необхідність модернізації проведення занять з дисципліни «Педагогіка вищої школи» шляхом застосування дистанційного навчання.
2. Розроблений комплекс методичного забезпечення дистанційного курсу з дисципліни «Педагогіка вищої школи», що вміщує: конспект лекцій, презентації лекцій, ролики відео- лекцій, тестові завдання для перевірки засвоєного лекційного матеріалу та домашнє завдання, розміщено в платформу Moodle та електронну систему Camrus, дає можливість раціонально використовувати зусилля та час викладачів і студентів при підготовці до занять.
3. Матеріали дослідження опубліковано у збірнику наукових праць XVI міжнародної молодіжної науково-практичної конференції "Історія розвитку науки, техніки та освіти, присвяченої 120-річчю "КПІ ім. Ігоря Сікорського""; Назва доповіді - Педагогічні системи навчання видатних майстрів; Автори – Лук'яненко Я.М., Гарєєва Ф.М.; Місце проведення - м.Київ, НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського; Дата проведення: 19.04.2018; Мова публікації: українська.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 14.04.2002 р. № 347/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012/2021 роки // Управління освітою. – 2013. – Лютий (№ 4). – С. 27-41.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/., вільний. – Назва з екрану.
5. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія] / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с.
6. Потапова Р. К. Новые информационные технологии и лингвистика : [учебное пособие. Изд. 4-е, стереотипное] / Р. К. Потапова. – М. : КомКнига, 2005. – 368 с.
7. Кухаренко В. М. Аналіз законодавства дистанційної освіти в Україні / В. М. Кухаренко // Українознавство. – 2009. – № 4. – С. 155-164.
8. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
9. Полат Є. С. Педагогічні технології дистанційного навчання / [Є. С. Полат, М. В. Моїсєєва, А. Є. Петров] ; за ред. Є. С. Полат. – М., «Академія». – 2006.
10. Delling R. M. Distant study as an opportunity for learning // E. Ljosa, (ed). The systems of distance education. Malmo, Kesdoms, 1975.
11. Holmberg B. The Evolution, Principles and Practices of Distance Education/ B. Holmberg. – Oldenburg: Bibliotheks und Informationssystem der Universitat Oldenburg, 2005. – 171 p. 57. Simpson O. Supporting students in online, open and distance learning/ O. Simpson. – London: Kogan page Limited, 2002. – 237 p.
12. Кудін А. П., Вакуленко І. В. Теоретичні засади підготовки викладача

дистанційного навчання / А. П. Кудін, І. В. Вакуленко // Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. праць. – К. : Вид. НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 18. – С. 125-131.

13. Кухаренко В. М. Про змішане (гібридне) навчання [Електронний ресурс] / В. М. Кухаренко. – Режим доступу до ресурсу: <http://kvn-e-learning.blogspot.com/2014/06/blog-post.html>, вільний. – Назва з екрану.

14. Кратасюк Л. М. Інтерактивні технології в системі особистісно зорієнтованої освіти / Л. М. Кратасюк, Л. О. Варзацька. – К. : «Бібліотечка «Дивослова», 2006. – С. 64.

15. Литвинова С. Г. Online навчальне середовище вчителя-предметника загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / С. Г. Литвинова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 5 – С. 19. – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>, вільний.

16. Никуличева Н. В. Проблемы организации дистанционного обучения / Н. В. Никуличева // Журнал руководителя управления образованием. – М., 2011. – № 1. – С. IV / 1-IV / 9.

17. Сиротенко Г. О. Інноваційний розвиток освіти: проблеми переходу від теорії до практики / Г. О. Сиротенко // Управління школою. – 2005. – № 1. – С. 15 -18.

18. Волов В. Т., Четырова Л. Б., Волова Н. Ю. Дистанционное образование: истоки, проблемы, перспективы / В.Т. Волов, Л. Б. Четырова, Н. Ю. Волова. – Самара : РИО СНЦ РАН, 2000. – 100 с.

19. Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6-ти т. Т. 2-3. Проблемы развития психики / [под ред. А. М. Матюшкина]. – М. : Педагогика, 1983. – 368 с.

20. Положення про атестацію електронного навчального курсу на рівні ВНЗ та МОН України. – 2010. – 48 с.

21. Технологія. – Електронний ресурс. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>.

22. Система навчання. Електронний ресурс. -

<http://ru.osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14110/>

23. Андреев А. А. Солдаткин В. И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. – М.: Издательство МЭСИ, 1999. – 196 с.

24. Зайченко І. В. Педагогіка : [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів (Рукопис)] / І. В. Зайченко. – Чернігів, 2002. – 528 с.

25. Лекції для дистанційного навчання з дисципліни "Педагогіка вищої школи". Електронний ресурс. Режим доступу – <http://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=88#section-7>

26. Биков В. Ю. Технологія створення дистанційного курсу / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко та ін. – К., 2008. – 324 с.

27. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації / Н. Клокар // Шлях освіти. – 2007. – №4 (46). – С. 38-41.

28. Уніфіковані вимоги до дистанційних курсів у Донецькому національному університеті від 26.05.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dl.donnu.edu.ua/moodle/mod/resource/view.php?id=4809>. – Назва з екрану.

29. Репрезентація. Електронний ресурс. – <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>

30. Муковіз О. П. Викладання «Інформаційних технологій навчання» у системі дистанційної освіти MOODLE / О. П. Муковіз // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – № 3. – С. 19-22.

31. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С.Березюк, О.М.Власенко. –Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. –212 с.

32. Захарчук-Дуке О. О. Електронний підручник як об'єкт теоретичного аналізу в лінгвістиці та лінгводидактиці вищої школи / О. О. Захарчук-Дуке // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. / Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : [б. в.], 2013. – № 39. – 203-207 с.

33. Мокрогуз О. П. До питання ергономічності мультимедійної презентації як фактору її ефективності / О. П. Мокрогуз // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – № 3. – С. 49.
34. Дистанційна освіта. Електронний ресурс. – <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro>
35. Український інститут інформаційних технологій в освіті КПІ ім. Ігоря Сікорського (УІТО). Електронний ресурсю – https://kpi.ua/kpi_ipo
36. Зубченко О. С. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті (Досвід Великобританії) / О. С. Зубченко. – К. : ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. С. 139.
37. Електронний ресурс. <http://www.moodle.org>
38. Електронний ресурс. <http://dougiamas.com>
39. Електронний ресурс. <http://www.meta.ua>
40. Інструкція по використанню платформи Moodle. Електронний ресурс. http://do.iapm.edu.ua/file.php/1/inst_stu_2_.pdf
41. Дистанційне навчання - від теорії до практики, актуальний мережевий семінар. Електронний ресурс. <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/>
42. Електронний ресурс. – <http://zfftt.kpi.ua/ua/golovna/28-osnova-ua/publikatsiji/196-gareeva-faina-maksimivna>
43. Сафин В. Ф. Психологический аспект самоопределения личности /
44. В. Ф. Сафин // Психологический журнал. – 1984. – № 4. – С. 65-73.
45. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. В 2-х т. Т. 1./ Г. К. Селевко. – М.: Народное образование, 2005.
46. Семиченко В. А. Психические состояния : [модульный курс (лекции, практические занятия, задания для самостоятельной работы) для преподавателей и студентов] / В. А. Семиченко. – К.: Магістр – S, 1998. – 207 с.
47. Сериков В. В. Личностно ориентированное образование : поиск новой парадигмы : [монография] / В. В. Сериков / [Электронный ресурс]. – Режим доступа:http://www.bim-bad.ru/docs/serikov_education_of_personality.pdf
48. Сиротенко Г. О. Інноваційний розвиток освіти: проблеми переходу від

теорії до практики / Г. О. Сиротенко // Управління школою. – 2005. – № 1. – С. 15 -18.

49. Смирнова-Трибульська Є. М. Дистанційне навчання з використанням системи Moodle : посібник для вчителів / Є. М. Смирнова-Трибульська // Херсон: Айлант, 2007. – 505 с. KSU Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ksuonline.ksu.ks.ua>

50. Смирнова-Трибульська Є. М. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності вчителя : [посібник для вчителів] / Є. М. Смирнова-Трибульська. – Херсон : Айлант, 2007. – 525 с.

51. Смирнова-Трибульська Є. М. Теоретико-методичні основи формування інформатичних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (українська мова)» / Смирнова-Трибульська Євгенія Миколаївна. – К., 2008. – 44 с.

52. Смульсон М. Л. Дистанційне навчання: психологічні засади : [монографія] / [М. Л. Смульсон, Ю. І. Машбиць, М. І. Жалдак М. І. та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 240 с.

53. Снегурова В. И. Модели дистанционного обучения в системе дистанционного образования / В. И. Снегурова. – Режим доступа: http://eduprk.do.am/dist_tehnol/modeli_distancionnogo_obuchenija.pdf.